

Belgische Technische Schelde Commissie aanleiding om naar een meer radikale oplossing te zoeken dan door middel van bagger- en zuigwerken kon worden verkregen.

In het Waterbouwkundig Laboratorium te Antwerpen (Borgerhout) werd gezocht naar doeltreffende verbeteringswerken. Uit die studie⁵⁴⁴) bleek dat de belangrijkste werken dienden te worden uitgevoerd in de omgeving van Bath en Walsoorden. Bij Walsoorden werd inmiddels in 1966/67 het Oude Hoofd met 160 m ingekort wat een grote verbetering voor de scheepvaart is gebleken.

Wat de omgeving van Bath betreft werd door de heer J. Verschave, de toenmalige Inspecteur-Generaal van Bruggen en Wegen, Administrateur der Zeediensten in België het zgn. „Plan Verschave” naar voren gebracht. Dat plan beoogt een bochtafsnijding van het Nauw van Bath met de bedoeling een goede toegang van de scheepvaart bestemd voor de haven- en industriezone in Antwerpen aan de rechteroever van de Westerschelde te verzekeren. Dit zou dan gerealiseerd moeten worden door in feite een gedeelte van de Westerschelde te normaliseren, waarvoor ten noorden van de bocht een leidam (kruin op ong. N.A.P. + 6 m) moet worden aangelegd, terwijl ten noorden ervan het Nauw van Bath als „wilde geul” zou blijven bestaan. Al spoedig gaf men van Antwerpse zijde prioriteit aan de afsnijding van de bocht bij Bath boven het hierna te noemen Baalhoekkanaal.

In de Technisch Schelde Commissie werd dat plan voor doorsnijding — de zgn. doorsteek — langs de noordelijke rand van Saaftinge na onderzoek in het waterloopkundig laboratorium te Borgerhout bestudeerd en kwam men tot de conclusie dat een zo noordelijk mogelijk gelegen bochtafsnijding gewenst was zoals in fig. 261 is aangegeven. Men had daarbij op het oog het Land van Saaftinge zoveel mogelijk onaangetaast te laten. Volgens het plan, dat de vaarweg naar Antwerpen tevens met ca 3 km zal verkorten, wordt een gedeelte van de rivier genormaliseerd; de nieuwe geul zal een breedte van ongeveer 400 m op de bodem en een diepte van ongeveer 10 m beneden laagwater verkrijgen. De Raad van de Waterstaat heeft in 1972 gunstig over dit plan geadviseerd.

Naast bovengenoemd plan ontwikkelden in de zestiger jaren de Belgen een tweede plan. Zij willen de in ontwikkeling te brengen haven- en industriezone aan de linkeroever van de Westerschelde in beginsel ook toegankelijk maken voor zeeschepen van 125.000 ton en daarbij de gevaarlijke weg via het Nauw van Bath vermijden. De Belgen dachten daarbij aan een ongeveer 30 km lang kanaal, dat op Nederlands gebied langs de westelijke rand van het Land van Saaftinge zou lopen en via het zgn. Speelmansgat en een zeesluis ten zuiden van Baalhoek in de Westerschelde zou uitmonden. In 1966 werd het plan ingediend bij het Belgische Mini-

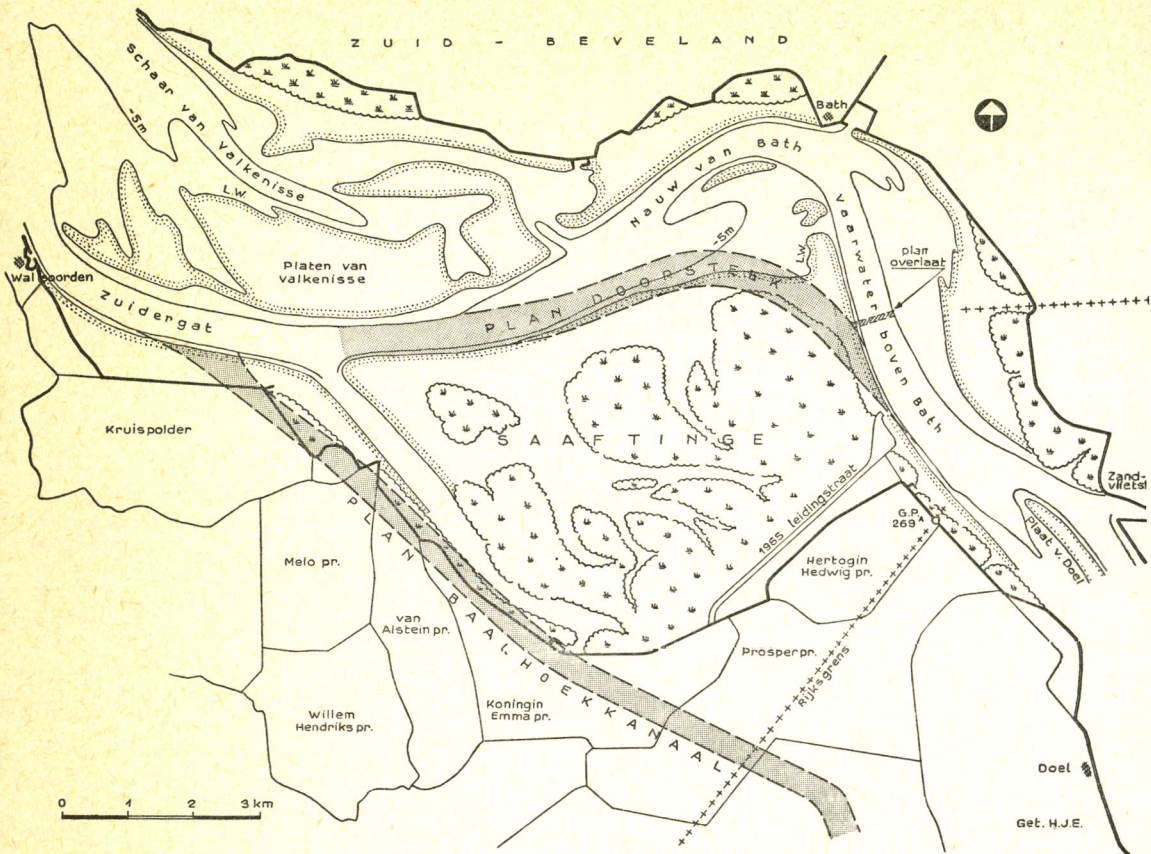

fig. 261. Oostelijk deel van de Westerschelde met „Plan Doorsteek” en „Plan Baalhoekkanaal”.

sterie van Openbare Werken; in september 1967 werd de medewerking van Nederland gevraagd. Gezien de internationale belangen van een dergelijk plan werden in september 1968 onderhandelingsdelegaties van België en Nederland aangewezen; ze hadden tot taak alle aspecten van het project te onderzoeken. De voorzitter van de Nederlandse delegatie was drs J. W. de Pous.

In het waterloopkundig laboratorium te Borgerhout werd ook dit plan onderzocht; daarover werd begin 1970 rapport uitgebracht. De conclusie was dat het Baalhoekplan technisch uitvoerbaar was.

De bodembreedte van het kanaalgedeelte op Nederlands gebied is ontworpen op ong. 250 m breed; de bodemdpte op N.A.P. — 16,90 m, zie dwarsdoorsnede in fig. 262. Een schutsluis met afmetingen van 500 m × 64 m en een drempeldpte van N.A.P. — 17,40 m is daarbij geprojecteerd in de noordelijke hoek van de Van Alsteinpolder.

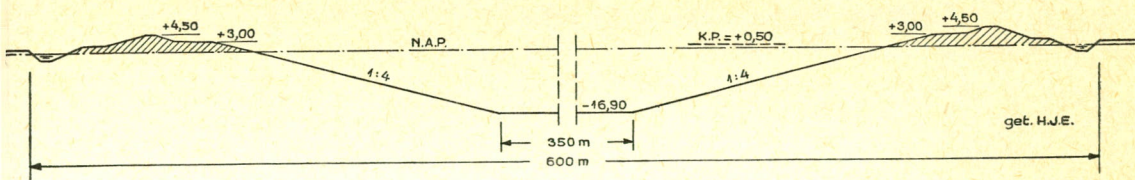

fig. 262. Dwarsdoorsnede van het Baalhoekkanaal(plan).

Van de vele kanaalplannen, die in Nederland in de loop der jaren tot uitvoering zijn gebracht heeft waarschijnlijk geen kanaalplan zo veel stof doen opwaaien als het Baalhoekkanaal. Er moest o.a. gekozen worden voor een binnendijks of voor een buitendijks tracé. Nadat alle aspecten waren onderzocht, bezwaren waren ingediend, zowel tegen het ene als tegen het andere tracé en enkele hoorzittingen in Zeeuwsch Vlaanderen waren gehouden, heeft de Raad van de Waterstaat zich met 7 tegen 3 stemmen uitgesproken voor een binnendijks tracé; deze versie van het plan is in fig. 261 weergegeven. De Nederlandse regering ging akkoord met deze voorkeur evenals met het meest noordelijk tracé van de bochtafsnijding bij Bath.

Overigens zal over de vervuiling van het Scheldewater vanuit België nog wel een en ander te doen zijn eer de desbetreffende plannen een vaste vorm hebben gekregen. De fig. 263 t/m 265, p. 432 geven nog enkele beelden van haventoeegangen, die zullen verdwijnen, hetzij met de verzwareing van de zeedijken tot deltahoogte, hetzij met de aanleg van een Baalhoekkanaal. Fig. 266, p. 432 geeft een beeld van een soortgelijke haventoeegang (coupure) tot de aangrenzende haven van Den Doel bij onze zuiderburen.

§ 5. VASTE OEVERVERBINDING WESTERSCHELDE.

We kunnen deze historisch-waterstaatkundige beschrijving niet besluiten zonder enige aandacht te schenken aan de voorgeschiedenis, die leidde tot de plannen voor een vaste oeververbinding over en onder de Westerschelde, omdat die verbinding behalve van internationaal belang in het bijzonder voor Zeeuwsch Vlaanderen van grote betekenis kan zijn.

Een eerste (indirekte) vaste verbinding van Zeeuwsch Vlaanderen met overig Nederland was in feite reeds tot stand gekomen toen in 1933 bij Antwerpen een ong. 2 km lange tunnel voor motorrijtuigen en een aparte tunnel voor voetgangers was gereedgekomen. Op 31 mei 1969 volgde de openstelling van een tweede vaste verbinding door Koning Boudewijn en Koningin Fabiola van België. Deze E3-tunnel — de John F. Kennedytunnel — eveneens op Belgisch gebied gelegen, maar ong. 3 km zuidwestelijk van de eerste autotunnel vormt een schakel in de E3-weg

van Stockholm naar Lissabon. Hoewel de aanleg van beide tunnels geen direct belang voor Zeeland of voor Zeeuwsch Vlaanderen betekende is vooral de eerste tunnel voor menigeen meermalen een dankbare gelegenheid geweest, om van of naar Zeeuwsch Vlaanderen, de plaats van bestemming te bereiken als een of meer Westerscheldeveren, om welke reden dan ook, stagneerde of uitviel. In het rampjaar 1953 was de eerste tunnel een uitkomst.

Overigens bestaat de gedachte aan een vaste verbinding tussen de beide Westerschelde-oeveren op Nederlands gebied reeds lang. Op initiatief van enige zakenleiden maakte W. H. J. v. d. Hooft, directeur van het bekende Zeeuwsch Technisch Instituut te Goes in 1930/31 reeds een schetsplan voor een tunnel onder de Westerschelde. Daar bleef het voorlopig bij; een wereldoorlog, die eerst alle bouwactiviteiten verlamde en een wederopbouwperiode, waarbij alle krachten nodig waren, kort daarna gevolgd door een stormramp, en enige jaren van dijkherstel, waarbij de inzet van veel materieel en mensen vooral in de waterbouwkundige sector was vereist, bracht brug- en/of tunnelplannen geruime tijd op de achtergrond.

Na genoemde perioden werd het vervoersaanbod op de Westerscheldeveren echter steeds intensiever. Dat was voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zeeuwsch Vlaanderen aanleiding om aan de Stichting voor Economisch onderzoek der Universiteit van Amsterdam opdracht te geven een onderzoek in te stellen naar het vraagstuk van het verkeer van Zeeuwsch Vlaanderen naar overig Nederland in het algemeen en van de pontverbinding Perkpolder-Kruiningen in 't bijzonder.⁵⁴⁵) Toen daarover in juli 1955 rapport was uitgebracht, kwam het vraagstuk van een vaste oeververbinding over de Westerschelde pas goed in de belangstelling te staan. De conclusie van het onderzoek was: de enige oplossing, die afdoende kan zijn om de vervoersproblemen over de Westerschelde op te lossen is de aanleg van een vaste oeververbinding. De gemeenteraad van Hulst nam in augustus 1955 zelfs een motie aan inzake het tot stand brengen van een vaste oeververbinding; met adhaesiebetuigingen van nog 12 gemeenten in Oost Zeeuwsch Vlaanderen werd een en ander ter kennis gebracht van de overheid. In 1956 werd bij de desbetreffende Rijksdiensten intern een beperkt onderzoek verricht naar het meest geschikte punt voor een dergelijke verbinding.

Olie op het vuur was een in 1957 verschenen publikatie, getiteld: „Tunnels en hangbruggen”, die handelde over mogelijkheden voor een vaste oeververbinding met Zeeuwsch Vlaanderen.⁵⁴⁶) Dan volgen eind 1957 bij de behandeling van de Deltawet in de Tweede Kamer vragen van verschillende afgevaardigden over het instellen van een onderzoek naar de mogelijkheid van een vaste oeververbinding over de Westerschelde.

In de daaropvolgende jaren kwam een vaste oeververbinding over de

Westerschelde nogal eens ter sprake. Er verschenen in 1963/64 een aantal publikaties⁵⁴⁷) met als achtergrond deze zaak in de algemene aandacht te plaatsen. Wellicht werkte de inmiddels (1962-1965) in uitvoering zijnde bouw van de vaste verbinding over de Oosterschelde (Zeelandbrug) aanstekelijk.

Verschillende mogelijkheden tot kruising van de Westerschelde werden geopperd. De provincie Zeeland legde sterk de nadruk op de zgn. middenroute, een kruising tussen Ellewoutsdijk en de omgeving van Terneuzen, welk tracé afgestemd was op een route via de Zeelandbrug. In een in 1963 verschenen rapport⁵⁴⁸) over de desbetreffende zaak van het Economisch Technologisch Instituut in Zeeland wordt ook de voorkeur voor de middenroute uitgesproken.

In 1962 had de toenmalige directeur van de Provinciale Planologische Dienst in Zuid-Holland, ir J. C. Lange, reeds gesteld dat de verbinding van Rotterdam naar het industriegebied in Noord-Frankrijk het beste door Zeeland kon lopen, zodat t.z.t. tevens een doorverbinding via een mogelijke Kanaaltunnel naar Engeland kon plaatshebben.

Het departement Zeeland van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel te Middelburg wijdde in 1965 een studiedag aan het onderwerp: vaste oeververbinding Westerschelde. Daarbij waren Belgische vertegenwoordigers, die eveneens pleitten voor een tracé, dat de Zeeuwsvlaamse oevers bij Terneuzen bereikte.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken van Zeeuwsch Vlaanderen, die in 1966 pleitte voor een spoedige aanleg van een vaste oeververbinding sprak daarentegen haar voorkeur uit voor een tracé ter hoogte van Saaftinge.

Allerwege begon men zich met deze materie bezig te houden. In februari 1964 was in de pers een plan van baron Collot d'Escury, oud-rentmeester van het kroondomein te Kloosterzande, verschenen. Hij dacht kanalisering van het meest oostelijk deel van de Westerschelde uit te voeren in combinatie met een vaste oeververbinding en inpoldering van het Land van Saaftinge. Volgens die persberichten was het plan bij L. Delwaide, schepen van Antwerpen, enthousiast ontvangen. Het was overigens alleen de bedoeling van de baron, als zijnde niet technicus, mee te helpen zoeken naar een oplossing en als zodanig werd dat idee gelanceerd, aldus vermeldde hetzelfde persbericht. Inpoldering van schorren was echter niet meer aantrekkelijk en zeker niet inpoldering van het Land van Saaftinge.

Op een bijeenkomst van de Maatschappij voor Handel en Nijverheid te Goes in 1967 ontvouwde ir L. W. Lievense uit Breda een door hem ontworpen spectaculair plan voor een vaste Westerscheldeverbinding. Begin 1968 kreeg hij daarbij de medewerking van een combinatie van 5

aannemingsmaatschappijen — Dutch United Contractors (D.U.C.) — waarbij later nog de Kon. Mij. „De Schelde” werd betrokken. Er was een revolutionaire tunnelbouwmethode ontwikkeld, een zgn. sleepschakelstelsel, dat volgens hun begroting aanmerkelijk goedkoper kon zijn dan de klassieke zinkmethode. De door ir Lievense in 1965/66 opgedane ervaring met de sleepmethode voor het leggen van een meer-buizenstelsel voor gas en waterleiding in het zuidoostelijk deel van de Westerschelde had hem op het idee gebracht om, eenvoudig gezegd, tunnelementen van bepaalde constructie op de wal samen te stellen en deze in een te baggeren sleuf in de Westerschelde te trekken en te slepen. Begin 1969 werd het plan door de D.U.C. aan de minister van Verkeer en Waterstaat aangeboden. Na onderzoek bleken er nog dusdanige risicofactoren in te zitten dat het sleepproject niet aanvaardbaar was.

Inmiddels had de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat in 1966 aan zijn dienst opdracht verstrekt om na te gaan, hoe en waar de Westerschelde het beste kon worden gekruist. Er verscheen in 1968 een interim-rapport, waarin 6 tracé's voor een brug- en 4 tracé's voor een tunnelverbinding werden aangegeven. Het was te beschouwen als een verkenning van de mogelijkheden en moeilijkheden, die de verschillende tracé's bieden. De voorkeur ging uit naar een tracé in de omgeving van Kruiningen-Perkpolder, dat het beste aan de gestelde eisen bleek te voldoen. De door velen gewenste middenroute bleek technisch veel moeilijker (en duurder) te verwezenlijken. De Provincie Zeeland, die zoals gezegd aanvankelijk de zgn. middenroute verkoos, kon zich tenslotte ook met dat tracé verenigen.

Een nadere studie was daarna gewenst; door de minister werd in 1969 een stuurgroep ingesteld, met aan het hoofd de Hoofdingenieur-directeur van de directie van de Rijkswaterstaat in Zeeland, ir J. Zuurdeeg, waaronder weer een 5-tal werkgroepen en daaruit een projectgroep onder leiding van de Hoofdingenieur-directeur van de directie Sluizen en Stuwen, ir P. Blokland, werden gevormd. Een zestal Nederlandse en drie Belgische aannemingsbedrijven hadden zich verenigd in de Combinatie Westerschelde, die een zeer belangrijk aandeel had in de nadere studie.

Nader onderzoek naar een brug-tunnelverbinding even ten westen en een hangbrug even ten oosten van het veer Kruiningen-Perkpolder leidde tot de keuze van eerstgenoemde verbinding. Van het hangbrugproject, waarvan de grootste doorvaarthoogte tot N.A.P. + 72 m was gedacht, werd afgezien o.a. omdat de Belgen een vrije doorvaarthoogte van 100 m prefereerden. Men kon zich dus medio 1970 toespitsen op het brug-tunnelproject. Het gekozen tracé is aangegeven in fig. 267. Het plan is om onder de noordelijke geul — de hoofdgeul — een tunnel te zinken en over

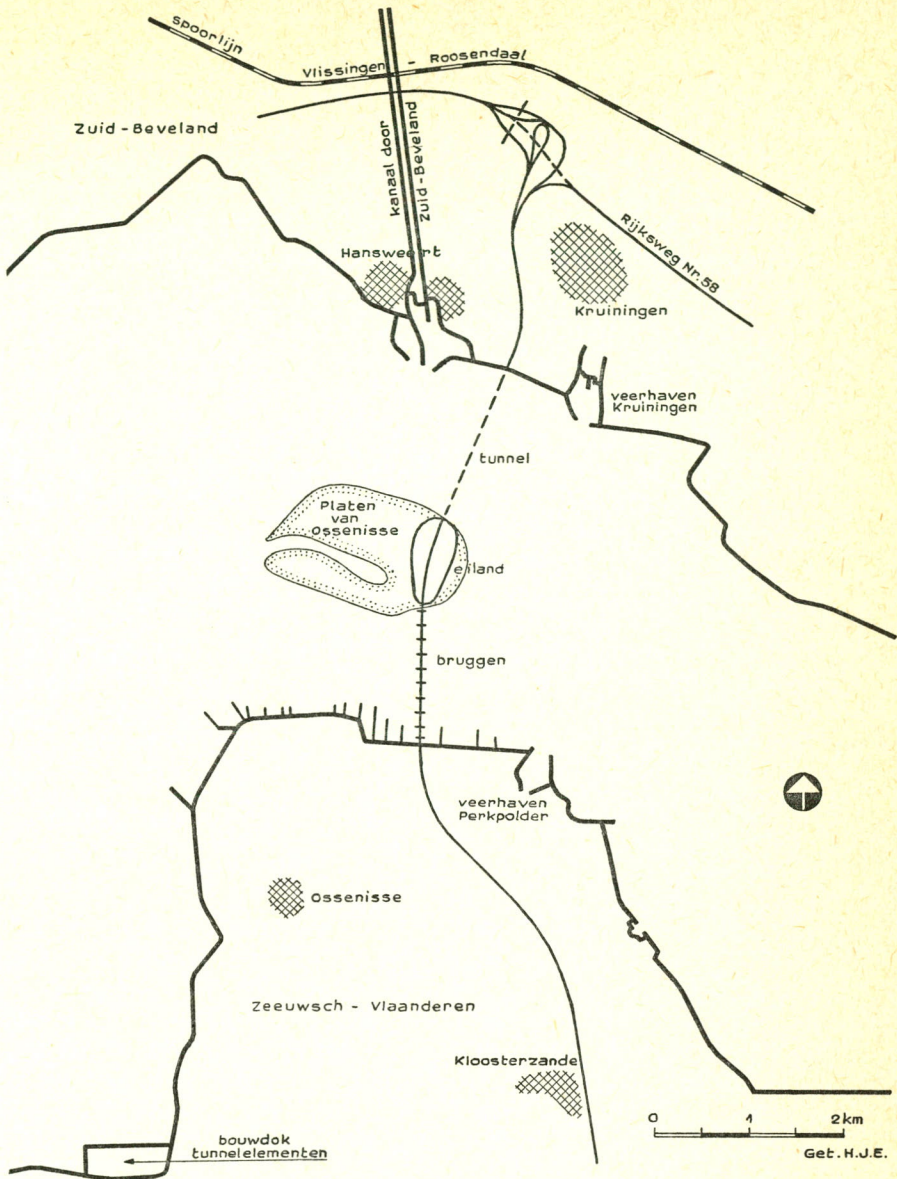

fig. 267. Tracé van het plan voor de vaste oeververbinding Westerschelde.

de zuidelijke (secundaire) geul een brug te bouwen. Beide kunstwerken zouden dan op de platen van Ossenisse door een daar aan te leggen eiland moeten worden verbonden. Eind 1971 was het ontwerp op enige details na gereed. Enkele gegevens en hoofdafmetingen van de kunstwerken zijn:
Tunnel: rechthoekig, gedeeltelijk van voorgespannen beton, twee tunnel-

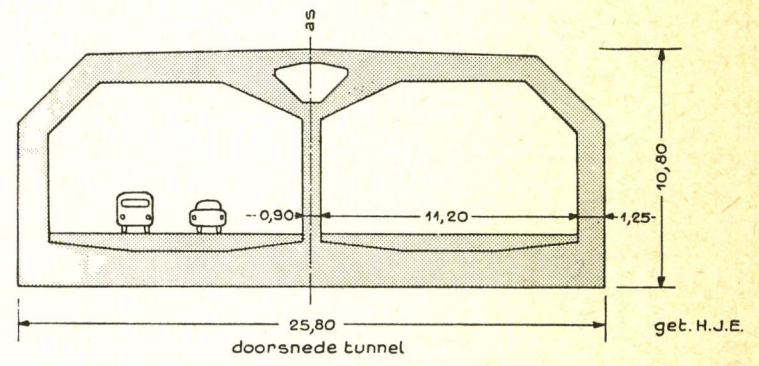
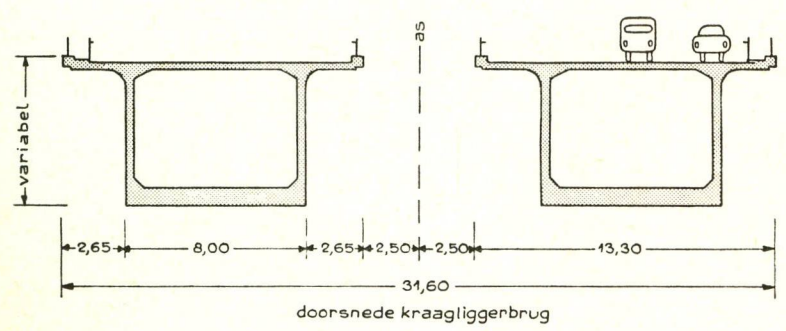
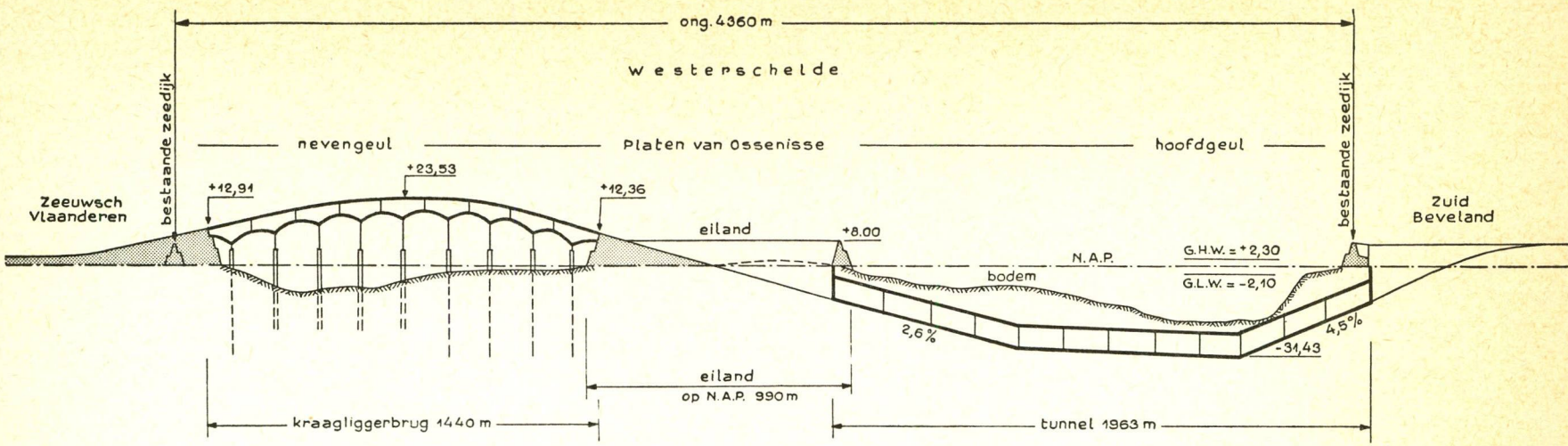

fig. 268. Lengteprofiel en dwarsdoorsnede volgens plan van de vaste oeververbinding Westerschelde.

kokers elk samengesteld uit 12 tunnelelementen met elk 2 rijstroken van 3,50 m breed en een vluchtstrook van 2,50 m gescheiden door een middenwand. Totale tunnellenlengte 1963 m, steilste helling 4,5 % aan de Zuid-bevelandse zijde; diepste punt N.A.P. — 31,43 m (bovenkant bodem). De tunnelkokers zullen worden aangebracht volgens de klassieke zinkmethode. (De bakermat van de zinkmethode is Amerika, waar in 1930 de Detroit-Windsortunnel als eerste gezonken tunnel werd opengesteld.) *Brug*: dubbele kraagliggerbrug met 8 overspanningen elk van 160 m en 2 eindoverspanningen elk van 80 m; lengte 1440 m, grootste hoogte rijdek N.A.P. + 23,53 m, max. doorvaarthoogte tot N.A.P. + 13,30 m (bij G.H.W. ong. 10 m).

Eiland: lengte 990 m op N.A.P., hoogte ringdijk N.A.P. + 8 m. De zuidzijde sluit aan op de brugoprit en krijgt daar een hoogte van N.A.P. + 12,36 m. Totale lengte van de vaste oeververbinding tussen de bestaande hoogwaterkeringen ong. 4360 m. In fig. 268 is een lengteprofiel en zijn enkele dwarsdoorsneden van de kunstwerken gegeven.

Mochten bovenstaande plannen verwezenlijkt worden dan zal de verbinding in de eerste plaats van belang zijn voor de zeehavengebieden van Vlissingen en Terneuzen. Bovendien kan rijksweg nr 60 vanuit Kruiningen worden doorgetrokken naar de E3-weg op Belgisch gebied zodat een kortste verbinding kan worden verkregen van de Zeeuwse industriegebieden met de zeehavens te Gent, Zeebrugge, Duinkerken en geheel Noord-Frankrijk. Overigens voorziet het structuurschema van het Nederlands Hoofdwegennet van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in een drietal vaste verbindingen over de Westerschelde.

Zeeuwsch Vlaanderen, waarvan in dit vierde deel van „Tussen Afsluitdammen en Deltadijken” zo goed mogelijk getracht is het ontstaan en de voornaamste in hoofdzaak waterstaatkundige aspecten vast te leggen, zal dan niet meer als een afgelegen en vergeten gebied kunnen worden beschouwd. Het zal dan op velerlei terrein zowel nationaal als internationaal een belangrijke functie kunnen blijven vervullen gelijkwaardig aan die van overig Nederland.

* *
*

LIJST VAN FIGUREN.

Fig.	Pag.
1. Overzicht van Vlaanderen	12
2. Grenspaal GP 367	17
3. Tiendenpaal te Waterlandkerkje	17
4. Boomrestanten op de slikken van de Kruispolder	17
5. Bebossing in de Braakman	17
6. Fragment van de „Vlaamsche Banken”	18
7. Dwarsprofiel van de „Vlaamsche Banken”	26
8. Havenprojecten voor de Belgische kust	27
9. Duingebieden en hun „zandreservoirs”	28
10. Lengteprofiel Zeeuwsvlaamse kust	30
11. De „Lilenspiegel” bij Cadzand	18
12. Schets mond van het Zwin in 1931	32
13. Forten, schansen enz. in Zeeuwsch Vlaanderen (westelijk deel)	40
14. Forten, schansen enz. in Zeeuwsch Vlaanderen (oostelijk deel)	41
15. „Kaerte van Sluijs, het Zwin enz.” ..... in 1627	35
16. Forten Moerspui en St Gelein in 1771	36
17. Project van een linie en bedijking bij Hulst	37
18. Hulst met de Moerschanslinie c.a.	38
19. De forten Lillo en Liefkenshoek c.a.	37
20. Het Zwin in enkele fasen	50
21. De „Zwarte”polders	52
22. De Braakman in enkele fasen	53
23. Oost Zeeuwsch Vlaanderen met Saaftinge omstreeks 1700	55
24. Saaftinge met de v.m. polders	58
25. Dam in Saaftinge	56
26. Meanderende geul in Saaftinge	56
27. Afkalvende oeverrand langs de IJskelder	56
28. Overbrugging van een Saaftingekreek	56
29. Vier geultjes „Appelzak”	60
30. Situatie van de Hooge Platen 1818-1968	61
30a. Plaatsbepaling in Nederland	62
31. Gemeentegrenzen in Zeeuwsch Vlaanderen	65
32. Verloop der bevolking 1830-1972	67
33. Betonnen roeiboot uit Sas van Gent	73
34. De Amfirol uit Hulst	73
35. Grafiek prijsverloop 1770-1970	71
36. Overzicht polders in Zeeuwsch Vlaanderen (westelijk deel)	78
37. Overzicht polders in Zeeuwsch Vlaanderen (oostelijk deel)	80
38. Overzicht Zeeuwsch Vlaanderen in de 15e, 16e en 17e eeuw	83
39. De Aardenburgse polders	74
40. De Papenpolder in 1707	91
41. De stad Sluis aan het Zwin in de 18e eeuw	74
42. Bedijkingsproject t.N.v. Sluis in 1784	92
43. Situatie rond Sluis en langs het Zwin in 1817	92
44. Internationale polders t.W. van Sluis	88
45. De polders van Cadzand, Zuidzande en Nieuwvliet	90
46. Waterschapsdijkje bij Retranchement	73
47. De „Cats”polders c.a.	101
48. De Oranjepolder in 1618	93
49. Situatie van de Prins Willem-polder	107
50. Oud en Jong Breskens omstreeks 1571	110
51. Oud en Jong Breskens omstreeks 1677	110
52. Oud en Jong Breskens omstreeks 1820	110
53. Oud en Jong Breskens omstreeks 1960	110
54. Passageule (ged.) met de Eiland- en Brandkreekpolders	94
55. Bedijkingsplan van de Clarapolder in 1614	111

Fig.	Pag.
56. Herdijkte Clarapolder van 1650	111
57. De polders rond Biervliet	120
58. De Zacharias- en Wilhelmnapolders, 1772	112
59. De Elisabethpolder bij Biervliet, 1867	129
60. Hoofdplaatpolder „het Zeeuwse deel”, 1778	130
61. Hoofdplaatpolder „partage Raad van State”, 1778	130
62. De inlagen van de Hoofdplaatpolder	127
63. Oost Zeeuwisch Vlaanderen ca 1350	131
64. Oost Zeeuwisch Vlaanderen ca 1570	132
65. Oost Zeeuwisch Vlaanderen ca 1670	133
66. Oost Zeeuwisch Vlaanderen ca 1770	134
67. Polders van Hontenisse en van Ossensisse	136
68. Fragment kaart van Vlaanderen 1575	148/149
69. Noordwesthoek van de Nijspolder	147
70. De oorspronkelijke Ser Arendspolder	147
71. De polders tussen Lamswaarde en Hulst	139
72. De Kieldrecht polders	150
73. De geulen in de Kieldrecht polders	145
74. Zes Saaftingepolders	151
75. Verdronken en herdijkte landen van Stoppeldijk	167
76. Grens tussen Hulster Ambacht en St Jansteen	168
77. Kaart van „den Rietpolder” in 1718	185
78. De Ferdinanduspolders	185
79. Schorren van Moncado, Reigersbosch c.a.	186
80. Eiland Axel-Zaamslag-Terneuzen-Hoek	186
81. Tussen Axel en Sas van Gent midden 17e eeuw	203
82. De Kanisvlietpolders	204
83. De Moerspuipolder	203
84. De „Sancte Albertuspolder” in 1620	205
85. De „nieuwe dijckagie van Saemslach”	206
85a. Krekengebied in de Zaamslagpolder	166
86. „Kaarte van Aandijkpolder” in 1671	206
87. De „Grooten Huyssenspolder” in 1746	223
88. De „Kleynen Huyssenspolder” en het „Kreekepoldertje”	223
89. De Margarethapolder in 1744	224
90. Project van bedijking (Eendragt polder) 1775	224
91. Koegors-, Zevenaar- en Eglantierpolder, 1657	241
92. Polders bij Terneuzen omstreeks 1860	174
93. Schorren bij Terneuzen in 1775	241
94. De Vogelschorpolders	242
95. Situatie rond de Axelse Vlakte	179
96. „Nieuwe polder op de Kleine Stelle”, 1867	259
97. De Braakmanpolder en omgeving	188
98. Wateringen in de middeleeuwen	191
99. De ambachten in Staats Vlaanderen (westelijk gedeelte)	259
100. Dijkringen in 1811	193
101. De calamiteuze polders en de oeververdediging	196
102. Stad Philippinepolder en omgeving omstreeks 1860	197
103. Waterschaps- en districtsgrenzen in Zeeuwisch Vlaanderen	201
104. „Paviljoen” aan de Hertogin Hedwigpolder	260
105. Directiegebouw aan „de Griete” bij Zaamslag	260
106. Waterschapsgebouw te Oostburg	260
107. Overzicht vallen en afschuivingen	213
108. Situatie hoofden en oeverwerken bij Nieuwesluis	215
109. Vallen aan de Hoofdplaatpolder	217
110. Verschillende vormen van ontgrondingen	218
111. Oeverval (situatie) van 1 november 1929 bij Nr 1	219
112. Opname oeverval 1 november 1929	270
113. Overzicht dijkval van 10 juni 1964 bij Hoofdplaat	269
114. Detail dijkval van 10 juni 1964	270
115. Vallen aan de Thomaespolder	221

Fig.	Pag.
116. Oeverval van 26 april 1959 aan de Thomaespolder	270/271
117. Enkele fasen van het Pas van Terneuzen	227
118. Situatie vallen Rijkszeewering Terneuzen	228
119. Oeverval aan de Nieuw Othenepolder	229
120. De Margarethapolder met het „Franse dok”	231
121. Dwarsprofiel steenrug bij de Griete	231
122. Situatie afschuiving 1961 bij Ossensisse	235
123. Detail afschuiving bij Ossensisse	271
124. Beweeglijke zandlagen in Saaftinge	271
125. Situatie bij het Oude Hoofd te Walsoorden	237
126. Dwarsprofiel Zuidergat bij het Oude Hoofd	238
127. Situatie Middelpaat tegenover Terneuzen	238
128. Schelpenafzetting op de Middelpaat	272
129. West Zeeuwsch Vlaanderen omstreeks 1600	272
130. Overstroomde polders in 1906	247
131. Hontensisse, waternood 1906	281
132. Waternood 1906; genietroepen aan herstelwerk	281
133. Overstroomde polders in 1953	249
134. Dijkbreuk aan de Nieuw Othenepolder 1953	282
135. Overstroming Ser Arendspolder	282
136. Beschadiging van de Muraltmuur	282
137. „Verdronken” boerderij in de Nieuw Neuzenpolder	282
138. Diverse vormen van dijkbeschadigingen/doorbraken	251
139. Een wiel bij Walsoorden	299
140. De Ligneput bij Oostburg	299
141. Het Schaperswiel bij Kloosterzande	299
142. Fragment van de v.m. eilanden bij Cadzand	257
143. Situatie van Waterdunen	258
144. Situatie van de Wulpenpolder in 1797	300
145. De polder van Namen	300
146. Plan waterlinie van dir.-gen. Du Moulin	266
147. De Kapitale Dam	317
148. Fragment waterkering Zeeuwsch Vlaanderen vóór 1953	317
149. Dwarsprofiel zeedijk op deltahoogte	279
150. Zeedijk met betonmuur	317
151. Dwarsprofielen van binnendijken	283
152. Dwarsprofiel St Pietersdijk en Hooge weg	285
153. De Vrijen dijk in de Oudemans- en Jonkvrouwspolder	318
154. Schorer's graf bij IJzendijke	318
155. Overzicht plaatsbepaling met Decca-apparatuur	287
156. De „oude” peilboot	335
157. De nieuwe peilvlet „Wulpen”	335
158. Strandgrafiek	289
159. Strandverdediging voor de Wulpenpolder	295
160. Dwarsprofielen stakethoofd	296
161. Zate met azobé „zinkstuk” bij Cadzand	335
162. Strandhoofd bij Cadzand	336
163. De Oostnol bij Nieuwesluis tijdens storm (oostzijde)	336
164. De Oostnol bij Nieuwesluis tijdens storm (westzijde)	336
165. Het Kruishoofd	336
166. Duinvoetverdediging bij Breskens	337
167. Dwarsprofiel „promenade” Breskens	297
168. Paalscherf bij Nummer Eén	337
169. Thomaespolder met oververdediging	304
170. Elisabethpolder met oeverwerken en dammen	306
171. Uitlaatwerk koelwater P.Z.E.M. waterfabriek	337
172. Uitlaatwerk koelwater Dow Chemical	337
173. Oeverwerken voor Terneuzen	309
174. Dwarsprofiel oever voor Terneuzen	310
175. Zinkwerken aan de Eendragtspolder	338
176. Schets Kleine Eendragtspolder	311

Fig.	Pag.
177. Gestrand en gebroken schip aan de Eendragtspolder	338
178. Situatie van de Scharrendam c.a.	314
179. Oever van Walsoorden bij ijsgang	338
180. Het „Oude Hoofd” bij Walsoorden	355
181. Lessinische steenglooing	355
182. Diaboolglooing, 4 typen betonblokken	321
183. Diaboolglooing	355
184. Turboglooing	355
185. Duinvorming voor de Adornispolder	325
186. Situatie Rijkswaterleidingen en kanaal Axel-Hulst	330
187. Zeesluis bij Nieuw Othene in aanbouw	356
188. Situatie v.m. Uitwateringswaterschappen	332
189. Het „Schutlaken”	356
190. De Passageule (gegraven gedeelte van 1735)	356
191. Windwerk binnensluis in Oost Zeeuwsch Vlaanderen	356
192. De Groedsche sluis	373
193. Sluis bij Campen	373
194. Situatie afwatering omstreeks 1870	342
195. Vervallen suatiegeul bij Biervliet	373
196. Gemaal aan de Zwartepolder	374
197. Overzicht van de huidige afwatering	344
198. Gemaal Cadzand	374
199. Gemaal Campen	374
200. Gemaal Paal	374
201. Binnensluis (duiker) bij Walsoorden	373
202. Vliedberg onder Groede	391
203. Stelberg op Saaftinge	391
204. Inrijhek Beerhoeve bij Cadzand	391
205. Pauwhof in de Stoppeldijkpolder	391
206. „Erasmushoeve” onder Cadzand	392
207. Hoeve „Moncado’ bij Axel	392
208. De „Stenen Beer” te Sluis	392
209. Het Belfort te Sluis	392
210. De kom van Biervliet	366
211. Havenfort te Breskens	368
212. De „Brink” van Schoondijke	371
213. Het stadhuis van Terneuzen	393
214. Terneuzen gezien vanaf de watertoren	393
215. De „Dobbele poort” te Hulst	393
216. De „bolwerken” van Hulst	382
217. De Basiliek van Hulst	393
218. Een overtoom	387
219. Standaardmolen te Retranchement	394
220. Baliemolen te IJzendijke	394
221. Moertering in Zeeland	394
222. Mosselpercelen in de Braakman	409
223. Fragment van de klein-visserij	394
224. Hogedruk bolgashouder te Axel	411
225. Dwarsprofiel „leidingstraat” in Saaftinge	418
226. Overzicht P.Z.E.M.-energieverbindingen in Zeeuwsch Vlaanderen	422
227. Luidspreker voor „niet ankeren”	411
228. Watertoren te Oostburg	411
229. Waterfabriek te Terneuzen	411
230. De haven van Sluis „in ruste”	412
231. Situatie Oostburgse havens	440
232. De Paulinahaven in 1970	412
233. Situatie van de IJzendijkse haventoeegangen	443
234. De haven van Hoofdplaat	412
235. De havens van Breskens	445
236. Scheepszate in Breskens	446
237. Opening havenkanaal Philippine in 1900	413

Fig.	Pag.
238. Het afgesloten havenkanaal Philippine in 1972	413
239. Schets van de Poonhaven en van „De Griete”	450
240. Schets van de Koningin Emmahaven	452
241. Een dichtgeslibde haven	413
242. De havens van Walsoorden	454
243. De kanaalhavens van Terneuzen	458
244. De belangrijkste wegen in Zeeuwsch Vlaanderen	462
245. Spoor- en tramwegen in Zeeuwsch Vlaanderen	470
246. Overzicht belangrijkste veren	475
247. Schets kanaal met pontveren	481
248. Pontveer bij Sluiskil	414
249. Hulpsteiger te Breskens	414
250. Veerhavens te Breskens	484
251. Aanlegsteiger te Walsoorden	414
252. De oude veerhaven Perkpolder	431
253. Nieuwe veerhaven Perkpolder	431
254. De jongste veerboot van de Provinciale Stoombootdienst	431
255. Dwarsprofiel kanaal Sluis-Brugge	490
256. De oude vaarweg naar Gent	492
257. Sluis te Terneuzen in bajonetvorm	495
258. Dwarsprofiel kanaal (oud en nieuw) Terneuzen-Gent	495
259. Situatie sluizen en buitenhavens van Terneuzen	496
260. Grafiek baggerwerken in de Westerschelde	500
261. Bochtafsnijding bij Bath en Baalhoekkanaal	502
262. Dwarsdoorsnede Baalhoekkanaal	503
263. Coupure haven „De Paal”	432
264/265. Toegang Kruispolderhaven, landzijde en rivierzijde	432
266. Moderne coupure naburige haven Den Doel (B.)	432
267. Tracé vaste oeververbinding Westerschelde	507
268. Lengteprofiel en dwarsdoorsnede vaste oeververbinding	508

*   *
*

GERAADPLEEGDE BRONNEN

1. Z.I. 2e dl, 1880, p. 417 (uit: Acta sanct. Belg. Ed. Ghesquiere, dl III, p. 236)
- 2/3. L. W. de Bree en M. P. de Bruin, Zeeuws Prentenboek, p. 35
4. M. A. Aalbrechtse, Grenspalentoelt V.V.V., Oostburg 1970
5. dr M. K. E. Gottschalk, Hist. Geogr. van West Z. Vlaand., Assen, 1955, deel I, p. 66.
6. D. Verstraete, „Appeltjes in Meetjesland”, 1965, p. 75 en 79
7. Staatsblad nr 48, Besluit van 27 nov. 1822
8. Als I, p. 461; 8a) J.H.K. W.Z.V. 1961/62, p. 105
9. dr J. Lorié, „Het verzonken bos van Terneuzen”, De Natuur, jrg 1912, p. 194
10. Berichten Rijks Oudheidk. Bodemonderz., Den Haag 1968, jrg 17 - 1967
11. J. F. Willems, Reinaert de Vos, Gent 1836, p. 104
12. Herinneringen aan Sas van Gent. art. P.Z.C. 18-1-1964
13. H. Goossens, Landschapsverzorging in Z. Vl. Z. T. 1969, nr 3
14. Waterstaat in de provincies, 2e jrg nr 2, p. 29
15. Handboek natuurreservaten in Nederland, Amsterdam 1971
- 16/17/18. ir. Joh. v. Veen, Onderzoekingen in de Hoofden, 's Gravenhage (1936, p. 101, 11 en 179
19. Het project „Zeestad”, Brussel, mei 1969
20. prof. F. F. F. E. v. Rummelen, Toel. bij de Geol. kaart Z.Vl., 1965, p. 49
21. als 16, p. 114
22. diverse interne nota's Rijkswaterstaat
23/25/28. als I, p. 452, 466 en 544
24. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen
26. Raad van State, d.d. 1-9-1640
27. P. Wiltschut, Verhaal..... geformeerd op de Passageule enz. Den Haag 1738
29. A. Caland, Verh. over bouw fort in mond W'Schelde, Z'zee, 1836
30. Z.I. 2e dl, 1880, p. 662
31. Aant. dictaat Hogere Krijgsschool
32. Een groot deel van dit onderwerp danken we aan IJ. Meeter, Den Haag
33. dr Ing. J. Amerijnkx, De jongste geol. gesch. Belg. Zeepolders, Techn. Inst. K.I.v.K. 1959
34. als 5, dl II, p. 186-noot 1
- 35/36. dr Ant. de Smet, De geschiedenis van het Zwin, Antwerpen 1939, p. 3/4 en 38
37. A. de Visser, De Zwarte polder, een natuurreservaat? Z.T. 3e jrg, nr 1
38. als 5, dl I, p. 162
39. als 30, p. 584
40. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen
41. Ing. M. H. Wilderom, Tussen Afsluitdammen en Deltadijken, dl III, Middelburg 1968 p. 102
- 42/43. Centr. Bur. v. d. Statistiek, Bevolking Nederl. 1970 en 1972
44. Betontechnologie 1969, p. X-6
45. J. A. J. Boekhout, Wapen der gemeente Oostburg
46. ir A. J. Beenhakker, rede bij opening Waterschapshuis, 7 juli 1966
47. Toelichting op het wapen van het waterschap
48. Hartelijk dank aan J. A. J. Boekhout, A. F. Romijn, G. v. d. Waa en aan K. J. J. Brand voor het beschikbaar stellen van een kleurenfoto van het betreffende wapen
49. R. Blanchard, La Flandre, Lille, 1906
50. als 40
- 51/52/54/55. als 30, p. 508, 512, 475, en 489
53. A.R.A. Den Haag, kaart 2906
56. G. P. Roos, Geschied- en Aardrk. Woordenb. W. Z. Vlaand. Oostburg, 1874
57. P.V.Z. 1872, hfdst. XI, p. 158
- 58/59. als 5, p. 110/11
- 58/59. als 5, p. 110/111
- 60/62. als 30, p. 522, 526
- 61/63/64. dr M. K. E. Gottschalk, Hist. Geogr. van West Z.-Vlaand., Assen, 1958 dl II, p. 33/34, 137 en 142

- 65/67/69. dr J. de Hullu, Toevoegels enz. op G. P. Roos, Oostburg 1934, p. 23, 28 en 8
66/68. als 61, p. 177
70. M. v. Empel en H. Pieters, Zeeland door de eeuwen heen, afl. 10, p. 314
71 t/m 75. als 61, p. 6, 26, 74, 101 en 102
76. dr J. de Hullu, als 65, p. 6
77. R.A.Z. Middelburg, Verzameling de Hullu, nr 54
77a. A. J. v. d. Aa, Woordenb. der Nederl. Gorinchem 1848, 11e dl, p. 193
78/81. als 65, p. 8 en 27
79. M. P. de Bruin, Zelandica
80. dr J. de Hullu, De bedijking van de Parochiepr in 1636
82/85/87. Z.I. 2e dl 1880, p. 572, 555 en 563
83. als 61, p. 249
84. mr J. C. Risseeuw, Navorscher 1856, p. 275 (Z. I. p. 559)
86. Staten notulen Zeeland, febr./maart 1618 (Z. I. p. 563)
88. als 61, p. 8
89/92. dr J. de Hullu, als 65, p. 6
91. R.A.Z. Middelburg, Rijksw. nr 355
90/93. G. P. Roos, Gesch. en Aadr. Woordenb. W. Z. Vlaand. Oostburg 1874, p. 41
94/97. als 61, p. 104 en 151
95/96. als 65, p. 8 en 9
98. dr J. de Hullu, Aant. noordk. W. Z. Vlaand. A.Z.G.d.W. 1915, p. 20
99. R.A.Z. Middelburg, verz. de Hullu, nr 54
100/104/106. Z. I. 2e dl, 1880, p. 578, 525 en 555
101. G. P. Roos, als 90, p. 36
102. D. Verstraete, „Appeltjes in Meetjesland”, 1965, p. 75
103. mr S. J. Fockema Andrea, Studiën over Waterschapsgesch. Z. VI. 1950, p. 31
105. dr Ant. de Smet, De geschiedenis van het Zwin, Antwerpen 1939, p. 36
107. als 61, p. 206 en 201
108/109/110. Z. I. 2e dl 1880, p. 59, 593 en 575
111. J. Ch. Cornelis, IJzendijke oud en nieuw, Oostburg 1971, p. 55
112. J. E. Risseeuw, Pleitrede... enz. Middelburg 1837 (v. d. Aa, 1840, 2e dl, p. 370)
113. J.H.K. W.Z.V. 1967/68
114. R.A.Z. Middelburg, Rijksw. nr E 504
114a. V.O.W. 1866, p. 118
115. als 70, p. 310
116/117. P.V.Z. 1891, hfdst V, p. 215 en 1892, p. 274
118. V.O.W. 1906, hfdst V, p. 127
119/120/121. J. J. Lambert, Twee limietpalen, J.H.K.W.Z.V. 1967/68, p. 45.
122/124. Pater Fruijtier, Hontenisse c.a. Bornem, 1950, p. 19/20
123. als 108, p. 712
125/126. Prof. A. Viaene, De schorren van Oud Hontenisse, J.V.A. Hulst 1930, p. 35/36
127. J. Adriaanse, De eerste bekende bedijkingen onder Lamswaarde, J.V.A. Hulst 1931, p. 67
128/129. dr A. C. Kersbergen, Het arch. v/h Cistercienser klooster St. Marie te Baudeloo, J.V.A. Hulst 1931, p. 47 en 59
130. als 108, p. 687
131. Ing. K. J. J. Brand, Kaart bij intern rapp. Waterbeheersing O. Z. VI. 1968
132. als 131, p. 10 (via J. Adriaanse, De poort van Hulst)
133/135. als 127, p. 70 en 68
134. H. de Groot, Het Kroondomein in Hulster Amb. en omg. J.V.A. Hulst 1930, p. 55
136. Z.I. 2e dl 1880, p. 727 (uit Groot Placaatboek p. 1948)
137/139/141. als 136, p. 728, 732 en 736
138. V.O.W. 1858, p. 108
140. mr S. J. Fockema Andrea (zie 103), p. 31
142. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen
143. V.O.W. 1890, hfdst. V, p. 206
144. V.O.W. 1902, p. 78
145. M. v. Empel en H. Pieters, Zeeland door de eeuwen heen, p. 324
146. W. H. Schukking, De vesting Hulst, enz. Heemschut apr. 1959
147. Ing. K. J. J. Brand, Bijdr. hist. geogr. O. Z. VI. J.V.A. Hulst 1970/71
148. R.A.Z. Middelburg, Rijkswaterstaat 1843, nr 367
149. V.O.W. 1858, p. 108

150. als 136, p. 724
 151. als 147, p. 53
 152/153. ds J. Scharp, *Gesch. en costumen v. Axel*, dl II, p. 317 en dl III, p. 11 Middelburg 1788
 154. dr J. Wesseling, *De geschiedenis v. Axel*, p. 114, Groningen 1966
 155/157/158. als 136, p. 627, 661 en 665
 159. als 145, p. 323
 159a. M. J. Wolters, *Recueil de lois, arrêtés, reglements, etc.* Gand, 1814 (nr 60, p. 236)
 160. als 147, p. 60 en 63
 161. Verbalen, commissiën inspectie fortificatiewerken enz. sept. 1686, f. 131, bijl. 78
 162/163/164. als 136, p. 677, 672 en 654
 165. J. v. d. Baan, *Zaamslag* 1859, p. 123
 166. Archief Eendragtspolder (via griffier J. W. Kusee)
 167. Z.I. 2e dl 1880, p. 642/643 (Caland, oudste rek.)
 168. Arch. Staten van Zeeland 1614, nr 3503
 169. R.A.Z. Middelburg, Rijkswaterstaat 1843, nr 367
 170. Staatsblad nr 168 (v. d. Baan, p. 312), 1851
 171. P. Schotel, *Verslag Staatscommissie*, 1922, p. 88
 172. als 154, p. 113
 173/175/176. als 155, p. 641 en 647
 174. R.A.Z. Middelburg, Rijkswaterstaat 1840, nr 352
 177. *Verslag Staten van Zeeland* 1852
 177a/184a. J. P. B. Zuurdeeg, *Invent. arch. Braakmanprs.* 1972
 178. M. B. G. Hogerwaard, *De oeververd. in Zeel.* enz. Middelburg 1884, 1e st. p. 7
 179. *Staten notulen Zeeland*, 1699, p. 24b
 180/181. R.A.Z. Middelburg Rijkswaterstaat 1840, nr 352
 182. V.O.W. 1855/56, p. 35
 183. P.V.Z. 1875, hfdst XI, p. 15
 184. D. Keur, *Kanaal Gent-Terneuzen O.T.A.R.* jan. '53
 185. R.A.Z. Middelburg, Rijkswaterstaat 1846, nr 383
 186/187. V.O.W. 1850, p. 38; 1853, p. 101
 188. V.O.W. 1864, p. 119
 189. als 136, p. 643
 190/191. P.V.Z. 1869, hfdst. XI, p. 449 en 1866, hfdst. XI, p. 469
 192. V.O.W. 1883, p. 193
 193. P.V.Z. jaren 1885 t/m 1888
 194. V.O.W. 1899, p. 300
 195. J. F. Boogaard, *Wetten, decreten enz.* 38e verv. (1902), p. 147/148
 196. Archief Rijkswaterstaat Middelburg, nr 168 B/1-1913
 197. *Middelburgsche Courant* 5 dec. 1928
 198. Hartelijk dank aan prof. dr J. D. de Jong te Bennekom (kleinzoon van I. L. v. W.), die zeer welwillend de desbetreffende bescheiden uit het familie-archief ter beschikking stelde
 199. V.O.W. 1918, p. 118
 200. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen
 201. ir S. H. Ringma, interne nota (nr 49.2) Rijksw. over afsluiting Braakman
 202. ir N. Biezeveld, *De indijking van de Braakman*, O.T.A.R. 37e jrg., nr 4
 203. A. N. Dekker, *De indijking van de Braakman*, P.T. 8e jrg. nrs 1 t/m 6
 204. ir L. D. Croes, *De indijking van de Braakman*, *De ingenieur* 1953, nrs 29/30
 205. mr S. J. Fockema Andrea (zie nr 103, p. 13)
 206. mr P. J. v. Bortel, Z. VI. west. deel, A.Z.G.d.W. 1922
 207/209/210. dr P. H. Gallé, *Beveiligd bestaan*, Delft 1963, p. 199, 57 en 180
 208. *Teg. Staat der Nederl.* dl II, p. 497
 211. M. P. de Bruin, *O. Z. Vlaand. van de 16e eeuw* enz. Z.T. 1956, nr 3/4, p. 92
 212. als 205, p. 36
 213. P.V.Z. 1 juli 1845
 214. M. B. G. Hogerwaard, *De oeververd. in Zeeland* enz. 11e st. p. 192/193
 215. dr J. de Hullu, *Kommervolle toestand Cadzand 1720-1731*. A.Z.G.d.W. 1918, p.117
 216. *Verslag van het Kroondomein* over 1905
 217. A. A. Beekman, *De vloed van 12 maart 1906*. T.K.N.A.G. 2e serie, dl XXIII (1906)
 218. als 207, p. 232/233

219. mr P. Dieleman, Inleiding tot „De Waterschapslasten in Zeeland”, door ir D. R. Mansholt, 's Gravenhage 1940
220. R.A.Z. Middelburg, De arch. v/h Vr. v. Sluis 1584-1796, 's Gravenhage 1928
221. Teg. Staat der Nederl. dl II, p. 30
222. P. J. Brand, De geschiedenis van Hulst 1972, p. 333
223. H. de Groot, als 134, p. 70
224. als nr 1, p. 714
225. R. P. J. Tuteyn Nolthenius, Worstelend Zeeland, 1898
226. Prof. F. F. F. E. v. Rummelen, Geol. onderz. Westerschelde, 8e rapp. (intern) 1969
227. dr M. K. E. Gottschalk, Hist. Geogr. v. West Z. Vlaand. Assen, 1958 dl II, p. 131
228. Archief Hoofdplaatpolder (Vrije van Sluis)
229. P.V.Z. 1932, hfdst. III, p. 34
230. Ing. Q. A. v. d. Linde, Dijkval a/d cal. Hoofdpl. pr. P.T. 3-2-1965, uitg. B
231. Prof. F. F. F. E. v. Rummelen, Geologie en Mijnbouw, nov. 1960, p. 699/700
232. Verslag van de Raad van de Waterstaat, 1860, p. 24
233. als 214, p. 170
234. J. v. d. Baan, Zaamslag 1859, p. 225
235. dr J. Wesseling, De geschiedenis van Terneuzen, Tern. 1958, p. 156
236. S. van Hoek, Beschrijving stormvloed 1808, Haarlem 1808
237. J. Ab. Utrecht Dresselhuis, De provincie Zeeland, 1e dl, 1e st. M'burg 1836, p. 149
238. M. H. Wilderom, Herkomst fossiele schelpen. Basteria Vol. 30, no 1-15 V 1966
239. ing M. H. Wilderom, Plaatvallen, O.T.A.R. juli 1972
240. Staatsblad 1965, nr 509
241. als 41, dl II, p. 174
- 242/243. dr M. K. E. Gottschalk, Stormvloed en rivieroverstr. in Ned. dl I - De periode vóór 1400 - Assen, 1971, p. 3
- 244/245 P. Schotel, Verslag Staatscomm. 1922, p. 3 (uit Meyerus, Annales, 1580, p. 25/26)
246. als 244, p. 4 (uit Annaliste Saxo 6e d. 1844, p. 666).
247. A. Verhulst, Hist. geogr. v. d. Vl. kustvlakte tot ca 1200, 's Gravenhage 1960, p. 14
248. als 244, p. 4 (uit Meyerus, Annales, 1580, p. 28)
- 249/250. als 242, p. 176 en 242
- 251/252. als 244, p. 21/22 (uit Meyerus Annales, 1580, p. 157 en 183)
253. als 242, p. 360
- 254/255. als 244, p. 30 en 45
- 254/258/259. als 227, p. 94/95, p. 168 en 173
257. M. P. de Bruin, Z.T. nr 3/4 - 1956
260. P.V.Z. 1906, bijlage 3c
261. Verslag over de stormvloed 1953, 's Gravenhage 1961, p. 251/255
262. Ir P. v. d. Sluijs, ing. W. Ovaa, ing. M. H. Wilderom, Dijkdoorbraken enz. Z.T. 1968, nrs 4/5.
263. Mededeling L. M. de Die te Rijswijk (Z.-H.).
- 263a. Rapp. Deltacommissie, Rijksw. 1960, dl 4, p. 65.
264. Mr A. Meerkamp v. Embden, Dante en Cadzand, 1921, p. 29.
265. Als 5, p. 116.
- 266, 267. Willy Buntinx, „Waterdunen...”, Hand. Mij Gesch. en Oudh. te Gent, dl XXII, 1968, p. 160.
268. Dr J. de Hullu, Aant. veranderingen W. Z. Vlaand. A.Z.G.d.W. 1915, p. 43.
- 269, 270. Als 227, p. 141 en 170.
271. Als 268, p. 44 (volgens kaart Pourbus van 1562).
- 272, 273. J. A. Brakman, Geschiedenis v/d familie Brakman, 1540-1921.
274. G. P. Roos, Aardr. Woordenb. Z.Vl. west. deel, Oostburg 1874, p. 172.
275. Archief waterschap Het Vrije van Sluis.
276. Teg. Staat der Nederl. dl I Staats Vlaanderen, p. 113.
277. A. M. Wessels, Waar de Schelde stroomt. Oostburg 1948, p. 206.
278. Chronyck van Vlaanderen, dl II, p. 106 (in nr 283, p. 154).
279. Als 227, p. 46.
- 280, 281. M. P. de Bruin, Z.T. nr 3/4 - 1956, p. 93/94.
282. P. J. Brand, De geschiedenis van Hulst, 1972, p. 342.
283. J. Leper, Kunstmatige inund. in maritiem Vlaand. Tongeren (B.), 1957, p. 291.
284. Dictaat Hogere Krijgsschool.
285. Z.I. 2e dl, 1880, p. 462.

- 286, 287. J. de Hullu, De verlanding v/h Nieuwerh. Gat, 1933, p. 1 en 3.
 288, 289. R. A. Kuin en H. J. Stroband, Interne nota Rijksw. 1946.
 290. Ir J. v. Malde c.a. Berekenen deltaprofielen dijken. Rijksw. Vliss., nr 9 - 1972.
 291, 292. Als 227, dl I, p. 171, dl II, p. 91.
 293. Als 244, p. 31.
 294. L. M. de Die, Rijswijk, Z.T. nr 3 - 1969, p. 87.
 295. Mr Z. Paspoort, Beschrijving van Zeeland, 1820.
 296. Prof. dr Ph. H. Kuenen. De kringloop v/h water. Den Haag, 1948.
 297. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen.
 298. Dr F. Seelheim, De grondboringen in Zeeland. A'dam 1879.
 299, 300. Dr N. A. de Ridder c.a. Agrohydrologische profielen v. Zeeland, 1957, p. 112 en 117.
 301. Toel. bij de Geol. krt van Nederl. — Z. Vlaand. — 1965, p. 65.
 302. Dr J. de Hullu, A.Z.G.d.W. 1918, p. 113.
 303. Beauteemps Beaupré, hydrografische kaart van Z. Ned. kustgebied nr 303, 1799.
 304. M. B. G. Hogerwaard, De oeververd. in Zeeland sedert 1860, M'burg, 1886, 4e st., p. 18.
 305. Ing. P. J. Priester, Duinvoetverd. bij Breskens. P.T. 1952, nr 13/14.
 306. J. R. T. Ortt, Staat van uitgev. werken 1830-1860; p. 97/98.
 307. R.A.Z. M'burg, Rijkswaterstaat nrs 502 t/m 510E.
 308. Raad v/d Waterstaat, Verslag oeververd. in Zeeland, 1862, p. 55 en 95.
 309. Als 304, 6e st., p. 20.
 310. A. Magielse, Middel stroomafl. oevers in Zeel. A.Z.G.d.W. VI, 1865.
 311. J. F. W. Conrad, Waterb. aant. der Zeeuwsche oeververd. M'burg 1875.
 312. Als 41, dl II, p. 265.
 313. Als 304, 11e st., p. 51.
 314. Als 308, p. 20/22.
 315. Als 304, 3e st., p. 5.
 316. Vertaling uit het latijn door M. P. de Bruin.
 317, 318. Pater Fruijtier, Uit het rijke verleden v. Hontenisse, Bornem, 1950, t.o. p. 48 en p. 63.
 319. Als 304, 11e st., p. 217.
 320. H. de Groot, J.V.A. Hulst 1930, p. 55.
 321. Jhr ir R. R. L. de Muralt (in nr 312, p. 272).
 322. Als 152, dl II, p. 302/303.
 323. Publikatie min. v. Landb. en Visserij, juli 1967.
 324, 327. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen.
 325, 328. Rapp. Verbetering waterbeheersing in W. Z. Vlaand. 1960, p. 9 en 12.
 326, 326a. P.V.Z. 1876, hfdst. XI, p. 145 en 1858, hfdst. XI, p. 275.
 329. Gedenkboek Kon. Inst. v. Ing. 1847-1897.
 330. P.V.Z. 1937, bijlage 9b, p. 32.
 331. Als 41, dl II, p. 281.
 332. Ir L. Uildriks, in 325, p. 14
 333. V.O.W. 1860, p. 61.
 334. De vliedbergen in kustgebied v. Vlaand. enz. Hist. Geogr. Dispuut Cluverius, V.U. A'dam 1969, p. 2.
 335. L. M. de Die, J.H.K.W.Z.V. 1967/68, p. 61.
 336, 337. Als 285, p. 480 en 733.
 338. P.Z.C. 16-12-1969.
 339. Saeftinghe boek (P. J. Brand, p. 9 en 10) Hulst, 1971.
 340. J. de Hullu, Hofsteden onder Biervliet, 1939, p. 21.
 341. Vertaling uit het latijn door M. P. de Bruin.
 342, 344. J. de Hullu en J. A. Brakman, De hofsteden v. Cadzand enz. Oostburg 1937.
 343, 345. P.Z.C. 15-3-1968 en 23-10-1972.
 346. Deae Nehalenniae (tentoonst. gids 1971), p. 51.
 347. Als 5, p. 40.
 348. Z.I. 2e dl 1880, p. 496.
 349. G. A. C. v. Vooren, „Kol. A. Splindler enz.“, J.H.K.W.Z.V. 1961/62.
 350. Ir J. A. Trimpe Burger, Z.T. nr 3 - 1958.
 351. R.A.Z. M'burg, Rijkswaterstaat nr 352.
 352, 354, 355. Als 5, p. 53, p. 44 (uit Warnkönig) en p. 136.
 353, 358. Als 348, p. 487/488 en p. 552/553.

356. Als 349, 1961/62, p. 109.
357. Reisboek van Zeeland. M'burg 1948, p. 100.
- 359, 360. J. de Kanter en J. ab Utrecht Dresselhuis. De prov. Zeeland 1824, p. 297 en 296.
361. Herdenkingsjaarb. Bevrijding 1944, p. 182/184, Heemk. Kr. W. Z. Vl. Oostburg.
- 362, 363. Mr K. Hoekzema, Oostburg's herbouw. Z.T. 4e jrg. nr 1.
- 364, 367. J. Ch. Cornelis, IJzendijke oud en nieuw. Oostburg 1971, p. 14 en 13.
365. Als 5, p. 93.
366. Staatsarchief Gent, kaart nr 639.
- 367a, 368, 369, 371. Als 5, dl II, p. 89/90, 112 en 151/152.
370. J.H.K.W.Z.V. 1967/68.
372. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen.
373. Dr J. de Hullu, 1922, p. 7.
374. D. Verstraete „Appeltjes in Meetjesland" 1965, p. 79.
375. Als 348, p. 577.
376. M. v. Empel en H. Pieters, Zeeland door de eeuwen heen, dl 4, p. 128.
- 377, 378, 379. Dr J. Wesseling. De gesch. v. Tern. 1958, p. 7 + noot p. 11 en p. 13 en 50.
380. P.Z.C. berichten mei 1972.
381. Ir J. A. Trimpe Burger, Opgravingen in Axel. R.O.B. fig. 17, 1967.
- 382, 384. Dr J. Wesseling. De gesch. v. Axel. Gron. 1966. Woord vooraf en p. 256.
383. L. A. Warnkönig (Wesseling, Axel, p. 6).
385. Van ing. G. v. d. Waa te Axel.
386. Staatsarchief Gent, v. d. Meersch, kaart nr 686.
387. Als 5, dl II, p. 123.
- 388, 389, 390. J. Ch. Cornelis, Philippine 1955, p. 11, 14 en 26.
391. Teg. Staat der Nederl. dl I. Staats Vlaanderen, p. 121.
392. Als 348, p. 682.
- 393, 397. Als 282, p. 4 en p. 8.
- 394, 399, 400. Z.I. 2e dl 1880, uit Sanderus (p. 690), p. 731 en 734.
- 395, 396. J. Adriaanse J.V.A. 1930, p. 25.
398. W. H. Schukking, Heemschut, april 1959.
401. Als 122, p. 123 en 166.
- 402, 403, 404. Als 348, p. 725, 723 en 719.
405. P.Z.C. 13-7-1964.
406. J. v. d. Baan, Gesch. beschr. Zaamslag. Terneuzen 1859, p. 95.
407. „De Veldbode", Zeelandnr 25 dec. 1928, Maastricht.
408. L. van Acker, De opkomst v/d aardappelteelt; „Biekorf" 1962, nr 10B.
409. Ir J. A. Hogen Esch, c.a. Ned. aardappelatlas, 1955.
410. Z.L.M. landbouwblad 21-1-1972.
411. Verslagen over de landb. in Nederl. 1960, p. 372 en 1966, p. 322.
412. Teg. Staat der Nederl., dl I, Staats Vlaanderen, p. 460.
- 413, 415. P.V.Z. 1860, p. 410/413 en 1885, hfdst. VI, p. 39.
414. Mededelingen Heemk. Kring W. Z. Vl. nov. 1969, nr 8.
416. S. Collot d'Escury. De molens van Z. Vl. A'dam 1927.
417. M. v. Hoogstraten. De molens v. Zeeland. M'burg 2e dr. 1972.
418. J. Ch. Cornelis. Stad en Land v. Philippine, 1955, p. 23.
- 418a. M. Aalbrechtse, Kreeken- en dijkroute. V.V.V. Oostburg.
419. Als 346.
420. Dr H. v. d. Wee, lezing Kon. Zeeuws Gen. der Wetensch. 10-2-1965.
421. P.V.Z. 1858, p. 269; 1875, p. 247; 1917, p. 142.
422. P.V.Z. 1872 t/m 1875.
423. Baksteengids I - Arnliem, 1965, p. 55.
- 424, 426. Als 418, p. 56.
425. Drs A. C. Drinkwaard. Z.T. 1967, nr 2.
427. Dr H. Blink, Nederl. en zijne bewoners, dl III, A'dam 1892, p. 431.
428. Z.T. 1956, nr 3/4, p. 78.
429. Verslag visserijvloot nr 9. Min. v. Landb. en Visserij.
- 430, 431. Directie v/d Visserijen. Jaarversl. 1969, tabel 1 en 3.
432. P. Hijdelaar. De org. v. d. land. gasvoorz. P.T. 1956, nr 13/14.
433. Als 377, p. 204.
- 434, 435. P.V.Z. 1899, 1914 en 1911.
436. Ing. M. H. Wilderom, Tussen Afsluitd. en Deltadijken, dl II, M'burg, 1964, p. 337.
437. L. de Kok, Lichtverkoop in Nederl. P.T. 1956, nr 13/14.

438. Als 377, p. 204.
439. V.O.W. 1913, p. 242.
440. P.V.Z. 1930.
441. Centrale Zeeland P.Z.E.M. M'burg 1954.
442. Zeelandkabel, speciaal nr v. d. Ned. Kabel Fabrieken 1971.
443. Rapp. leggen waterleidingbuis door de W'Schelde, 's Gravenhage 1921.
444. Rapp. Centr. drinkwatervoorz. Z. Vlaand. 1923.
445. Als nr 361, p. 83.
446. Zoet water uit de zee, P.Z.E.M. mei 1969.
447. Dorst in de Delta, p. 47.
448. Deelrapp. Basisplannen Zuid West Nederland.
449. O.T.A.R. september 1972.
450. De Kanter en Dresselhuis (als nr 359), p. 88.
451. J. Ch. Cornelis, als 418, p. 38.
452. Staatsblad nr 15.
453. Dr C. A. B. J. ten Brink, De geschied. v/h Postwezen, Bussum 1962.
454. P.V.Z. 1866, p. 505.
455. P.Z.C. 18-1-1973.
456. P.T. Aktueel, 3-1-1973.
457. Teg. Staat der Nederl. dl I, Staats Vlaanderen, p. 36.
458. Als 348, p. 491.
459, 460. Als 5, dl I, p. 134 en 136.
461. V.O.W. 1902, p. 153.
462. Dr J. de Hullu, Verlandig v/h Nieuwerh. Gat 1933.
463. Volgens studie L. de Die, Rijswijk (mededel. Heemk. Kring W. Z. Vl. nov. 1969).
464. R. Willemsen, Aant. b. d. Biervl. havens, J.H.K.W.Z.V. 1969/70.
465. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen.
466, 467. P.V.Z. 1878, hfdst. V, p. 178 en 1901, p. 99.
468. Register van vergunningen. Arch. Rijksw. Vlissingen.
469. V.O.W. 1902, p. 195.
470, 471. J. Ch. Cornelis, als 364, p. 36, bijlage 6 en p. 41.
472. Als 376, aflev. 9, p. 289.
473. P.V.Z. 1858, p. 36.
474. V.O.W. 1865, p. 98.
475. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen. E/24 - 18-7-1887.
476. Verslag modelonderz. haven Breskens. Rapp. en meded. Rijksw. nr 26 - 1932.
477. Als 222, p. 21.
478. Axel van 1944-1969.
479. Rijksbegroting 1972.
480, 481. P.V.Z. 1858, hfdst. XI, p. 423 en 257.
482, 483, 485. P.V.Z. 1878, hfdst. V, p. 179 en 180.
484. Als 359, p. 314.
486. Als 377, p. 200.
487. Archief Rijkswaterstaat Vlissingen.
488, 493. Als 348, p. 530.
489. Ir J. Zuurdeeg. De Zeeuwse weg. Land en Water 1970, nr 4.
490, 494. P.V.Z. 1859, p. 84 en 372.
491, 492. Verslag wegencongres 1920, p. 21 en 22.
495. Staatsblad 367.
496. Prov. Alm. v. Zeeland 1971/72, p. 227.
497. P.V.Z. 1870 en 1872, hfdst. XII.
497a. M. A. Aalbrechtse, Kreeken- en dijkenroute. V.V.V. Oostburg, 1968.
498, 499, 500. P.V.Z. 1868, 1869, hfdst. XII, p. 75, 1871, hfdst. XII, p. 65.
501. V.O.W. 1924, p. 43.
502. Z.T. nr 3 - 1964.
503. P. J. Brand, Saaftinge, Z.T. 1967.
504, 505, 506. Jhr mr G. F. Sandberg, Overzetveren in Zeeland, M'burg 1970, p. 138 en 136.
507. Als 359, Reiswijzer, p. 90.
508. H. de Groot, Het kroondomein in Hulster Amb. J.V.A. 1930, p. 54.
509. Als 504, p. 138 (uit: Ten Raa en de Bas IV, p. 117).
510. H. J. G. Hartman, Stoomb. diensten O. W'Schelde 1929, p. 81.

- 511, 512. Als 504, p. 137 en 138.
 513. Als 510, p. 11.
 514. M. H. Wilderom „Tussen Afsluitd. en Deltadijken”, dl III, p. 403.
 515. Ontleend aan nr 504.
 516, 517. P.V.Z. 1859 en 1860, hfdst. XI, p. 316.
 518. Als 504, p. 148.
 519. Dr J. de Hullu, Verlanding Nieuwerhavensche Gat c.a., p. 3, 1933.
 520. Topografische kaart 1887.
 521. Als 348, p. 521.
 522. Als 359, p. 87 van bijhorende Reischwijzer.
 523. R.A.Z. M'burg, Rijksw. nr 1045.
 524. Emile Buijsse, art. P.Z.C. 23-10-1965.
 525, 527, 529. Als 510, p. 10, p. 184 en p. 129 e.v.
 526. P.V.Z. 1858, p. 26.
 528. V.O.W. 1862, p. 74.
 530. M. P. de Bruin, 100 jaar varen, M'burg 1966, p. 33.
 531. Als 283, p. 90.
 532. Emile Buijsse, Het kanaal Sluis-Brugge, art. P.Z.C. 23-10-1965.
 533. A. de Smet, als 35, p. 37.
 534. P.V.Z. 1858, hfdst. XI, p. 253.
 535. Statistieken scheepvaartbeweging, arch. Rijksw. Vliiss.
 536. Zeekanaal Gent-Terneuzen 1968, p. 10 (Min. O. W. België en V. en W. Nederl.).
 537. R. Slock, Sas v. Gent, van schutsluis tot industriecentrum. Z.T. 3e jrg. nr 2.
 538. A. R. v. Loon en N. C. Lambrechtsen, Het kan. Gent-Tern. De Ingenieur 1909, nr 30.
 539. D. Keur, O.T.A.R. januari 1953.
 540. Dr J. Wesseling. De gesch. v. Axel. Gron. 1966, p. 262.
 541. Als 282, p. 409.
 542. Archief Rijksw. Vlissingen.
 543. Ing. P. Roelse, Bevaarbaarheid W'Schelde in 1971 (interne nota Rijkw.).
 544. Ir A. Sterling en ir P. Roovers, Modelstudies verbetering W'Schelde „De Ingenieur” 12/19 mei 1967.
 545. F. A. Mastenbroek, Rapp. verkeer Z. Vlaand. Tijdschr. wegen juli 1956.
 546. Ir H. Visser, Tunnels en Hangbruggen. Z.T. nr 3 - 1957.
 547. Dr C. de Galan, De vaste verb. W'Schelde onmisbaar. Z.T. nr 6 - 1963.
 ir. G. J. Koutstaal en ir J. Korsmit, Westerschelde en vaste verbinding. Z.T. nr 2 - 1964, ir H. J. M. Bekker, Westerschelde en vaste verbinding. Z.T. nr 2 - 1964, prof. F. F. F. E. v. Rummelen, Vaste verb. W'Schelde en geologie, Z.T. nr 4 - 1964.
 548. Econ. Technol. Inst. De vaste verbinding over de W'Schelde, M'burg 1963.

Z.I.	=	Zelandia Illustrata.
J.H.K.W.Z.V.	=	Jaarboek Heemkundige Kring West Zeeuwsch Vlaanderen.
Z.T.	=	Zeeuws Tijdschrift.
R.A.Z.	=	Rijksarchief Zeeland Middelburg.
J.V.A.	=	Jaarboek Oudheidkundige Kring „De Vier Ambachten”.
A.R.A.	=	Algemeen Rijksarchief Den Haag.
V.O.W.	=	Verslag Openbare Werken.
O.T.A.R.	=	Orgaan Waterstaatkundig Ambtenaren Rijkswaterstaat.
P.T.	=	Polytechnisch Tijdschrift.
P.V.Z.	=	Provinciaal Verslag Zeeland.
T.K.N.A.G.	=	Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.
A.Z.G.d.W.	=	Archief Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen.

*   *
 *

„TUSSEN AFSLUITDAMMEN EN DELTADIJKEN”

Lijst van aanvullingen c.a. voor de delen I t/m III.

Sinds de verschijning der voorgaande delen I (1961), II (1964) en III (1968) is te constateren dat het tempo waarin de veranderingen in het Deltagebied plaatsvinden, steeds sneller gaat. De belangrijkste veranderingen (of aanvullingen) zijn daarom in onderstaande lijst aangegeven, terwijl deze gelegenheid tevens is benut om enige verbeteringen van de delen I t/m III te vermelden.

Deel I — NOORD BEVELAND — verschenen 1961 (herdruk 1970)

- P. 8, tekenaar F. W. J. den Brabander, moet zijn, J. F. W. de Brabander.
- P. 26, regel 12 van onder; 3844 roeden, moet zijn, 3844 gemeten.
- P. 82, De masten van de „gemeten mijl” zijn eind 1966 opgeruimd.
- P. 88, regel 12; 50dm LW lijn, moet zijn, 50dm — LW lijn.
- P. 101, regel 7 v.o.; Iemands, moet zijn, Iemans.
- P. 108, regel 15; Cortekine, moet zijn, Corteknie.
- P. 111, De molen „Dorpzicht” — later genoemd „De Graanhalm” — te Wissenkerke is in 1969 afgebroken (was van 1925-1961 eigendom van D. C. Dijkman). De molen „De Onderneming” ten oosten van het dorp Wissenkerke (abusievelijk vermeld als „De Graanhalm” en als bewoond door de familie Dijkman) is eigendom van M. Z. Verhage.
- P. 112, De meestoof te Kamperland werd in 1969 afgebroken.
- P. 137, In de periode 1961-1973 zijn aan Noord Beveland 6 vallen opgetreden: Leendert Abrahampolder (3), Anna Frisopolder (2) en Jacobapolder (1). Daarbij bracht de grote dijkval van 21 maart 1966 aan de Leendert Abrahampolder bij Kats, ingrijpende veranderingen; de grondverplaatsing bedroeg bijna 1,2 miljoen m³; ca 350 m zeedijk verdween in de rivier. De inlaag van 1886 (zie fig. 197, p. 262 dl I) ging verloren; in 1967 werd een nieuwe inlaagdijk meer landwaarts gelegd. In dit verband verdient vermelding dat in 1967 op de gronden van de in 1894 geïnundeerde Sophiapolder een zgn. ontploffingsproef is uitgevoerd om na te gaan of op die manier door verdichting van de ondergrond, het euvel van de oever- en dijkvallen kon worden bestreden; de proef is wel gelukt maar bracht niet de oplossing. Een in maart 1968 op dezelfde gronden uitgevoerde diepteverdichtingsproef gaf beter resultaat, maar de methode bleek te duur voor praktische toepassing.
- P. 171, Aan de tabel kan toegevoegd worden dat de oeververdediging aan de noordkust van Noord Beveland (Anna Friso-, Maria-, Toren-, Vliete- en Nieuw Noord Bevelandpolders) in 1968/69 met een bestorting van ruim 600.000 ton grind en fosforslakken belangrijk is versterkt en uitgebreid om mogelijk schadelijke gevolgen van de uitvoering der Deltawerken te voorkomen.
- P. 222, regel 15 v.o.; Ook de sluis aan de Willempolder werd opgeruimd. Sinds december 1970 (oplevering gemaal „De Valle” te Colijnsplaat) is ook de sluis aan de Leendert Abrahampolder buiten gebruik.
- P. 226, Aanvulling: De haven van Colijnsplaat werd bij Z.M. besluit van 9 februari 1839 van de Domeinen aan de gemeente overgedragen.
- P. 231, M.i.v. 1 januari 1971 is de landbouwhaven „aan de oesterput” te Colijnsplaat aan het openbare scheepvaartverkeer onttrokken.
- P. 290, regel 19 v.o.. stenge, moet zijn, strenge.
- P. 296, regel 2 en 3; caison, moet zijn, caisson.
regel 12 v.o.; kruisbreedte, moet zijn, kruinsbreedte.

- P. 299, regel 11; De schuiven van de caissons in de Veerseгатdam werden op 27 april 1961 gesloten.
- P. 299, regel 5 t/m 12 v.o.; Nadat op 18 februari 1961 besloten was tot aanleg van een bassin in het Veerse Meer om proeven te nemen voor kunstmatige oesterteelt werd op 11 maart 1963 door de ministers van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw en Visserij besloten de plannen geen doorgang te laten vinden.
- P. 300, regel 13; traçé, moet zijn, tracé.

Voorts werd op 19 mei 1961 te Kats een nieuwe veerhaven (veer Kats-Zierikzee) in gebruik genomen, die dienst deed totdat op 15 december 1965 de Zeelandbrug (toen nog genoemd Oosterscheldebrug) door H.M. Koningin Juliana voor het verkeer werd opgesteld.

Op 27 oktober 1961 werd door de scheidende directeur-generaal van de Rijkswaterstaat ir A. G. Maris, de weg over de Veerseгатdam voor het verkeer geopend. De veerdienst Veere-Kamperland werd op dezelfde datum opgeheven (zie pag. 278).

Inmiddels is in de jaren 1965-1973 een algemene ruilverkaveling op Noord Beveland tot stand gebracht. Als aanpassingswerk in het kader van het Deltaplan werd daarbij te Colijnsplaat het gemaal „De Valle” gebouwd, dat op 15 december 1970 werd opgeleverd. Er wordt een oppervlakte van 2462 ha land mee bemalen; de capaciteit bedraagt 220 m³/min. bij een opvoerhoogte van 1,20 m.

Wat verder de havens van Noord Beveland betreft, werden de gemeentehavens van Kortgene en Kamperland aangepast aan het peil van het Veerse Meer, terwijl in beide plaatsen een jachthaven werd aangelegd. In Colijnsplaat was op 16 februari 1961 reeds de nieuwe Vissershaven opgeleverd, in hoofdzaak bestemd voor de vissersvloot van Veere en Arnemuiden.

T.b.v. de Deltawerken werd in 1968/69 de werkhaven aan de Sophiapolder en in 1972/73 de werkhaven aan de Jacobapolder tot stand gebracht.

Voorts werd het wegenplan sinds 1961 drastisch gewijzigd en aangepast aan de nieuwe situatie. De jongste aanpassing vond plaats toen op 27 juni 1973 het laatste gedeelte van een moderne wegverbinding vanaf de Veerseгатdam aansluitend op de Zeelandbrug en op de Zandkreekdam door de Provinciale Waterstaat in Zeeland kon worden opgesteld.

*   *

*

Deel II — NOORD ZEELAND — verschenen 1964 (herdruk 1970)

Wapen waterschap Tholen; de rand van het wapen moet verdeeld zijn in acht delen (is in herdruk 1970, tegelijk met de blauwe kleur van beide wapens aangebracht).

- P. 10, regel 9; in, moet zijn, is.
- P. 38, regel 10 v.o.; Alle gemeenten op Tholen werden inmiddels op 1 juli 1971 samengevoegd tot één gemeente Tholen.
- P. 117, regel 21; slip, moet zijn, slib.
- P. 133, regel 21; 1443, moet zijn, 1448.
- P. 141, regel 7, toevoegen; ook de Contr'escarpe werd bij het nieuwe waterschap Tholen gevoegd.
- P. 153, achter laatste regel toevoegen; Het waterschap St Philipsland werd per 1 januari 1969 bij het waterschap Tholen gevoegd.
- P. 155 en 170, In de periode 1964-1973 zijn aan de oevers van Schouwen Duiveland 4 vallen opgetreden (Scharendijke 1, Koudekerke 1 en 2 onderzeese vallen aan de Zuidbout van de polder Vier Bannen van Duiveland) terwijl aan de oevers van Tholen 5 vallen voorkwamen (havendammen St Annaland 2, Joanna Maria-polder 2 en Oud Kempenshofstedepolder 1). De val bij Scharendijke (26-2-1967) viel tot in de steenglooiing van de dijk; door bestorting met mijnsteen e.d. werd

erger voorkomen. De dijkval op 4 oktober 1968 aan de Oud Kempenshofstede-polder was ernstig; door snel genomen maatregelen kon ook daar dijkdoorbraak worden voorkomen.

- P. 173, Wat het „iland zonder vallen” betreft kan worden vermeld dat aan de oever van de tot St Philipsland behorende veerhaven aan de Anna Jacobapolder in 1966/68 twee onderzeese ontgroningen hebben plaats gehad.
- P. 163, regel 2, aanvulling; In 1967 en in 1971 is in die omgeving opnieuw een plaatval opgetreden terwijl begin april 1973 een belangrijke plaatval langs de Roggenplaat tegenover de haven van Schelphoek werd waargenomen. Bovendien was op 10 november 1971 aan de oostzijde van de Grevelingendam langs de Plaat van Oude Tonge ook een ontgroning geconstateerd.
- P. 163, fig. 78 en p. 265, fig. 178; inlaag 1878, moet zijn, inlaag 1778.
- P. 181, regel 19; octooi, moet zijn, octrooi.
- P. 191, regel 16 en 17; Volgens dijkgraaf A. M. Geluk zijn de polders St Jeroen of Bantam en Nieuwe of Suzanna in 1953 niet overstroomd geweest omdat men de verbindingsduiker met het Dijkwater in allerijl heeft gedicht.
- P. 204, de aanduiding M III en M IV zijn op de foto weggevallen; beide dammen liggen in de linkerbovenhoek.
- P. 217, achter regel 13 v.o. toevoegen; Op 16 augustus 1966 werd de dijkverzwaaring op Schouwen Duiveland afgesloten; sinds 1953 werd 45 km zeedijk verzwaard.
- P. 265, regel 2 v.o., aanvulling; De bestorting (ong. 90.000 ton Moezelgrind), die in 1962 werd voltooid, werd in 1968/69 nogmaals aanmerkelijk uitgebreid met ong. 168.000 ton grind en mijnsteen, waarvan ruim 100.000 ton voor de havendammen van de veerhaven Anna Jacobapolder werd aangebracht. In 1972 vond verder enige uitbreiding der oeverwerken plaats met ruim 41.000 ton fosforslakken bij de Zuidbout van de Vier Bannen van Duivelandpolder.
- P. 270, Na de dijkval van 1968 werd de onderzeese verdediging van de Oud Kempenshofstede-polder belangrijk uitgebreid, evenals in 1966 en 1969 aan de havendammen van St Annaland na de ontgroningen van 1965 en 1968.
- P. 278, fig. 216; de ca 400 jaar oude schuur van hoeve Vrouw Belya is najaar 1971 afgebrand.
- P. 303, regel 14 v.o.; de vliedbergen nrs 12 en 22 zijn door de herverkaveling gespaard (mededeling Jac. Viergever).
- P. 309, regel 7 v.o.; f 10,00, moet zijn, f 10.000.
- P. 319, regel 20; Van 12 tot 17 september 1966 werd het 600-jarig bestaan van de stad Tholen gevierd.
- P. 321, regel 21; 1467, moet zijn, 1468.
- P. 323, regel 19 v.o.; op 3 mei 1966 wordt het recht van erfpacht aan de gemeente verkocht.
- P. 325, van de nrs 2 en 3 is de erfpacht op 8 december 1964 vervallen in het kader van de herverkaveling. Overigens zijn sinds 1964 verschillende molens in Noord Zeeland in andere handen overgegaan.
- P. 330, regel 20; eenenkooi, moet zijn, eendenkooi.
- P. 368, fig. 271, regel 4; het woord „dam” moet vervallen.
- P. 371, regel 4 v.o.; verkocht, moet zijn, verpacht; achter laatste regel toevoegen: het veer kwam in 1973 te vervallen.
- P. 387, achter regel 15, toevoegen: Op 20 juli 1964 werd de Haringvlietbrug voor het verkeer opengesteld (wordt mogelijk op 1 januari 1974 tolvrij).
- P. 391, achter regel 14, toevoegen: Op 15 december 1965 werd de Oosterscheldebrug door H.M. Koningin Juliana voor het verkeer opengesteld. Op 13 april 1967 wordt de Oosterscheldebrug omgedoopt in Zeelandbrug.
- P. 400, achter regel 21, toevoegen: Op 1 april 1965 werd de Grevelingendam voor het verkeer opengesteld door mr J. van Aartsen, destijds minister van Verkeer en Waterstaat.

Voorts werden in 1968/69 op het strand voor de polder Westeren Ban van Schouwen, bij de vuurtoren van Haamstede, 11 paalschermen aangebracht om de achteruitgang van

duin en strand tegen te gaan. Aan de „Hoek van Bommenede” aan de noordzijde van Schouwen kwam in 1968 een bouwdok gereed; daarin werden de 2 landhoofdcaissons en de 12 doorlaatcaissons voor het noordelijk sluitgat („de Kous”) van de Brouwersdam vervaardigd. Op 1 mei 1971 werd de laatste caisson geplaatst terwijl op 3 mei 1971 de schuiven werden neergelaten. Het zuidelijk sluitgat werd gesloten m.b.v. gondels waarmee via een kabelbaan (evenals bij de Grevelingendam, zie p. 399) betonblokken werden gestort; de laatste blokken werden gestort op 28 mei 1971. Op 30 maart 1972 kon reeds een beperkte verbinding over de dam voor het verkeer worden vrijgegeven.

Van de ten zuiden van Schouwen in aanleg zijnde Oosterscheldedam, — wellicht de meest omstreden deltadam — werden in de jaren 1969/72 een werkeiland aan de Roggenplaat en de werkeilanden Neeltje Jans en Noordland aangelegd. De twee laatstgenoemde werden eind 1972 door een dam verbonden. Als bijzonderheid zij vermeld dat eind 1971 bij een onderdeel van deze werken een proef is genomen met het storten van betonblokken m.b.v. een helikopter, die door het Amerikaanse leger ter beschikking was gesteld.

Inmiddels was in 1968 bij Schelphoek een werkhaven gereedgekomen en is de delta-werkhaven te Bruinisse bestemd tot jachthaven terwijl de gemeentehavens van Scharendijke en Brouwershaven in 1970/71 zijn aangepast aan de situatie met een constante waterstand in het Grevelingenbekken. Bovendien werd op 9 juni 1973 te Brouwershaven een nieuwe jachthaven voor 400 boten door Prinses Beatrix en Prins Claus met „De Groene Draeck” geopend en is men in 1973 begonnen met de aanleg van een grote nieuwe jachthaven te Bruinisse.

Wat Tholen betreft kan worden vermeld dat de gemeentehaven van St Annaland voor een deel werd ingericht als jachthaven. Voorts werd aan de noordoostzijde van Tholen in 1965/66 in de Hikkepolder een gemaaltje gesticht in het kader van herverkavelingsverband. Verder werden in de jaren 1967-1973 aan de oostzijde van Tholen ingrijpende veranderingen teweeggebracht door de aanleg van de Schelde-Rijnverbinding. Op 29 januari 1971 werd bij Tholen een nieuwe verkeersbrug over de Eendracht (Schelde-Rijnverbinding) in gebruik genomen terwijl ten noorden van Oud Vossemeer een tweede brugverbinding met Brabant werd gebouwd (wordt mogelijk eind 1973 in gebruik genomen). De oude uit 1928 daterende Thoolse brug (fig. 261, p. 367) werd voor het verkeer afgesloten en zal t.z.t. worden gesloopt. Voorts werd in maart 1972 de Krabbekreek voor het doorgaande scheepvaartverkeer naar Tholen afgesloten door aanleg van een dam tussen Tholen en St Philipsland. Voorjaar 1973 werd deze dam voor het wegverkeer vrijgegeven.

Toen op 28 april 1969 de Volkerakdam werd gesloten zijn de getijstroomen in het Volkerak, Krammer en het Zijpe-Mastgat-Keeten aanzienlijk gewijzigd. Daarom werden aan de noordzijde van St Philipsland en langs de Prins Hendrikpolder alsmede langs een deel van Duiveland, dijkverhogingen uitgevoerd door middel van (gezien het tijdelijk karakter) kistdammen. Totaal werd ong. 14 km dijk verhoogd.

*   *
*
*
*

Deel III — MIDDEN ZEELAND — verschenen 1968

- P. 13, in tabel, regel 12; Washinton, moet zijn, Washington. Verder kan aan de lijst worden toegevoegd, dat na 28-1-1967 t/m 1972 nog 30 strandingen aan de Walcherse kust zijn geregistreerd, waarvan er 7 plaatsvonden in de omgeving van „De Schoone Waardin” aan de Zuidwatering.
- P. 15, regel 7 t/m 10; De opvarenden ..... enz. t/m gebeurd, dient te staan achter „kapseisde”, in regel 13.
- P. 15, regel 13; ongelukking, moet zijn, ongelukkig.
- P. 25, onderste regel; patenolie, moet zijn, patentolie.
- P. 65, regel 9; Die indeling is inmiddels op 1 januari 1970 gerealiseerd.
- P. 67, regel 6 v.o.; enkelijke, moet zijn, enkele.

- P. 74, (nr 23) Clasinapolder 1772, moet zijn, Clasinapolder 1792.
(nr 35) Oude H'burgsche haven 1907, moet zijn, Oude M'burgsche haven 1908.
laatste kolom; 14000³), moet een regel lager staan.
- P. 173, regel 4 v.o. moet vervangen worden door: dijken van nogmaals ruim 200 ha buitengronden in de gemeente Rilland.
- P. 176, regel 14 v.o.; acht, moet zijn, negen waterkerende .....
- P. 177, onder regel 10 tussenvoegen; i. waterschap Ellewoutsdijk, ca 1372 ha, bestaande uit de polders: Blazekop (ged.), Driewegen, Ellewoutsdijk, Everinge, Kamer (ged.), Lange Maire, Noord en Zak (ged.).
- P. 249, aan de tabel toevoegen; Emmanuëlpolder, 1971 — 2990 m — 677000 m³.
- P. 252, regel 18, rep., moet zijn, resp.
- P. 261, regel 8 en 9, p. 219, moet zijn, p. 202.
- P. 286, regel 25, aanvulling; Toen in 1970/71 voor de kernenergiecentrale bij Borssele belangrijke in- en uitlaatwerken werden gebouwd, werd de oeververdediging daar belangrijk uitgebreid; behalve het zinken van drie kraagstukken werden ong. 122000 ton fosforslakken gestort. Voorts werd de oever van Borssele in 1973 bij de toen in aanbouw zijnde oliesteiger voor de Totalraffinaderij versterkt met ong. 120.000 ton fosforslakken.
- P. 289, regel 24, aanvulling: Een kleine uitbreiding aan de westelijke flank volgde in 1970 met een bestorting van ruim 14000 ton fosforslakken.
- P. 304, aan de tabel toevoegen: Op 12 april 1973 werd te Veere het elektrisch gemaal „Oostwatering” in bedrijf gesteld; het bemaalt ong. 3000 ha van een gebied ten noordwesten van de lijn Veere-Serooskerke-Domburg met een capaciteit van 240 m³/min.
- P. 315, aan de tabel kan toegevoegd worden, het gemaal aan de Boonepolder (zuidooft van 's Gravenpolder) dat voorjaar 1973 in bedrijf werd gesteld. Het bemaalt een gebied van ong. 6600 ha met een capaciteit van 2×266 m³/min. Voorts werd in 1970 ten oosten van Borssele een noodgemaal geplaatst omdat de dijkverzwaring daar nog niet tot uitvoering kon komen i.v.m. mogelijk aanleg van een haven aldaar.
- P. 317, regel 1; de oudste bewoning, moet zijn, de oudste sporen.
- P. 324, onderaan en p. 325 bovenaan; Volgens dhr C. H. van Dam, die in 1963 eigenaar werd van het Hoge Huis, is de restauratie niet uitgevoerd volgens plan Heringa maar conform het door Van Dam gemaakte plan terwijl volgens Van Dam, Monumentenzorg met de restauratie geen enkele (financiële) bemoeienis heeft gehad.
- P. 325, regel 7; achter gebouw, toevoegen, tot 1963.
- P. 331, regel 10; Kon. Mij De Schelde, moet zijn, Stoomvaart Mij Zeeland.
- P. 333, regel 19 v.o.; het tweede woord „verwoest” moet vervallen.
- P. 342, regel 14 v.o.; band, moet zijn, brand.
- P. 347, regel 6 v.o.; De gegevens, die afkomstig zijn van Kr. Goudzwaard te Goes (Kroniek van Zwin tot Zijpe, P.Z.C. 30-7-1963) kunnen worden aangevuld met de van hem verkregen inlichting, dat daar ook in 1928 reeds houten buizen zijn gevonden, terwijl uit een interessante beschrijving van Goudzwaard in een P.Z.C. art. van 26-2-1969 blijkt dat het raadsel van de buizen is opgelost; ze hebben nl. dienst gedaan voor wateraanvoer vanaf de haven naar één of meer bierbrouwerijen aan de Wijngaardstraat.
- P. 352, regel 14 v.o.; Stampersgat, moet zijn, Puttershoek.
- P. 356, bovenste tabel, nr 11; de naam van de molen is „d'Arke”, sinds 1966.
- P. 356, onderste regel; baliemolen, moet zijn beltmolen.
- P. 357, onderste tabel, nr 1; bouwjaar 1965, moet zijn, 1695.
- P. 371, regel 2 v.o.; De kernenergie-centrale bij Borssele, waarvan de bouw in 1969 is begonnen werd in juni 1973 in bedrijf gesteld.
- P. 377, regel 3 v.o. in tabel, achter idem toevoegen; werd in 1930/31 vergroot van 10 ha tot 28 ha.

- P. 386, achter regel 4 toevoegen; Verder kunnen nog genoemd worden de jachthaven „Oostwatering” (v.m. Deltawerkhaven) ten noordwesten van Veere, de Marina-jachtwerf te Veere en de jachthaven Oranjeplaat bij Arnemuiden, die op 26 juni 1971 werd geopend.
- P. 396, regel 17, verbetering, moet zijn, verbetering.
- P. 398, regel 3; Inderdaad werd op 1 juli 1970 deze 19 km Zeeuwse autosnelweg door de Commissaris der Koningin in Zeeland mr J. van Aartsen opengesteld terwijl op die dag tevens bijna 6 km Provinciale weg tussen Nieuwdorp en 's Heer Arendskerke werd geopend. Op 19 oktober 1971 werd nogmaals 9 km nieuwe Rijksweg tussen Waarde en Rilland in gebruik genomen, deze keer door de Hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Zeeland, ir J. Zuurdeeg, die daartoe gebruik maakte van een Eysink personenauto uit 1912. Op woensdag 1 augustus 1973 werd tevens één der verkeersbruggen over de Schelde-Rijnverbinding bij Rilland-Bath in gebruik genomen. In 1975 hoopt men vrijwel de gehele nieuwe Rijksweg in Zeeland gereed te hebben.
- P. 398, achter regel 9 toevoegen: Het knelpunt in de „Zeeuwse weg” — de kruising met het Kanaal door Zuid Beveland — is inmiddels onderhanden genomen; in 1972 werd gestart met de bouw van de Vlaketunnel onder het kanaal.
- P. 401, regel 3 v.o.; Sedert de Belgische afscheiding, moet zijn, Sedert de afscheiding der Zuidelijke en Noordelijke Nederlanden (1648).
- P. 416, achter de komma in regel 11 moet de zin worden geschrapt.

Voorts kan worden vermeld dat in het Sloegebied (oostzijde) de deltawaterkering na 1968 drastisch werd gewijzigd i.v.m. de uitbreiding van N.V. Hoechst en de vestiging van een olieraffinaderij van de Franse Mij. „Total”, waarvan de bouw in 1971 is begonnen. Aan de zeedijk bij Borssele werd in 1972/73 voor Total een oliesteiger gebouwd. Het havengebied Vlissingen Oost werd belangrijk uitgebreid o.a. door het verlengen van de Van Cittershaven en het verbreden van de Kraayerhaven.

Aan de oostzijde van Zuid Beveland werd de hoofdwaterkering in het Kreekrakgebied eveneens belangrijk gewijzigd in het kader van de werken voor de Schelde-Rijnverbinding. Sinds dat op 16 augustus 1971 het Ossendrechtse Gat werd afgedamd is de zeekering daar ingekort van ongeveer 10 km tot ruim 4 km. Tevens werd bij Bath een nieuwe haven aangelegd en werd daar een uitwateringsluis gebouwd.

Tot slot een overzicht van de deltidammen met datum van sluiting:

Dijkwater	4 oktober 1954.
Pluimpotdam	13 november 1957.
Zandkreekdam	4 mei 1960.
Veersegatdam	27 april 1961.
Grevelingendam	9 februari 1965.
Volkerakdam	25 april 1969.
Haringvlietdam	1 mei 1970.
Brouwersdam	3 mei 1971.
Oosterscheldedam	1977/78?

Bovendien kwam op 22 oktober 1958 de stormvloedkering in de Hollandsche IJssel gereed.

*   *

*

REGISTER VAN AARDRIJKSKUNDIGE NAMEN,
PERSONEN EN ZAKEN.

„Tussen Afsluitdammen en Deltadijken”.

Deel I — Noord-Beveland; deel II — Noord Zeeland (Schouwen-Duiveland, Tholen en St Philipsland); deel III — Midden Zeeland (Walcheren en Zuid-Beveland); deel IV — Zeeuwsch-Vlaanderen.

- Aa, A. J. v. d. 323 (III).
Aagtekerke 15 (I), 59, 60, 62, 77, 321, 331, 342, 355, 356, 394, 398, 421 (III).
Aandijke 165, 166, 170, 245, 388 (IV).
Aan- en Genderdijkpolder 81, 166, 195, 450 (IV).
aanwas(sen) 24, 35, 40, 41, 57, 68, 85, 237, 248, 253 (I), 55, 86, 89, 113, 134, 142, 163, 219, 228, 233, 248, 254, 255 (II), 46, 50, 79, 96, 102, 129, 134, 136, 140, 145, 146, 147, 150, 153, 154, 170, 172, 174, 175, 176, 204, 239 (III), 57, 96, 119, 120, 126, 143, 163, 177, 273 (IV).
Aardbeieneiland 38 (III).
Aardenburg 15 e.v. t/m 489 (IV).
Aardenburger Ambacht 191 (IV).
Aardenburgse Havenkanaal 274 (IV).
Aardenburgsche havenpolder 79, 85, 118, 437 (IV).
Abbekinderen 318, 349 (III).
Abdij 319, 320, 337 (III).
Abeele 414 (III). Abeelee, Den 385 (IV).
Abraham Wisselpolder 47, 151, 153, 208, 228, 238 (II).
Absdale 46, 143, 154, 155, 156, 158, 386 (IV).
Absdalepolder 81, 154, 159, 161, 194, 265 (IV).
Adornis, Anselmus Opitius 99 (IV).
Adornis, Jacques 99 (IV).
Adornis, Jan 96, 99, 103, 370 (IV).
Adornis, Gheron 99 (IV).
Adornispolder 79, 103, 195, 288, 296, 297, 324, 325 (IV).
Adriaanpolder (of Smallegangepolder) 58, 61, 62, 126, 130, 136, 158, 160, 161, 162, 165, 217, 218, 219, 222, 225, 229, 238, 239, 242, 246, 249, 251, 253, 254, 256 (I).
Adriana Johannapolder 47, 98, 191 (II).
Adrichem Boogaert, H. A. van 30 (III).
Aerssen, Francois van 42 (I).
afschuiving(en) 38, 78, 137, 138, 141, 144, 180, 181, 184, 189, 190, 255, 256, 260, 276 (I), 155, 156, 158, 159, 162, 170, 172, 173, 187, 189, 197, 267, 270, 353 (II), 98, 100, 106, 183, 185, 187, 189, 190, 192, 194, 195, 197, 198, 287 (III), 214, 215, 216, 217, 221, 222, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 239, 291, 303, 305, 313 (IV).
Agger 211, 212, 242, 334 (III).
Al te Kleinpolder (N.-Bev.) 55, 58, 78, 114, 130, 132, 137, 138, 142, 155, 158, 200, 238, 239, 248, 249, 280, 286 (I).
Al te Kleinpolder (Sch.D.) 47, 97, 180, 191, 286 (II).
Al te Kleinpolder (Th.) 45, 119, 121, 197, 198 (II).
Alardskerke, zie Serooskerke.
Algera, J. 408 (III), 487 (IV).
Amaliapolder 79, 119, 121, 276, 362, 363, 367 (IV).
Ambachtswapens 90, 91, 92, 93 (I), 39, 40, 41, 42 (II).
Ameliapolder, zie Emmapolder.
Amersfoort 81 (I), 19 (II), 56 (III), 62 (IV).
Andriessen, Mari 196 (II).
Anemaet, Pieterrella 62 (I).
Anemaet, Sebastiaan 49, 217, 247, 249 (I).
Angelinapolder 79, 124, 184, 225, 306, 328, 341, 480 (IV).
Ankerverepolder 75, 120, 177 (III).
Anna Frispolder 63, 117, 122, 133, 137, 138, 142, 147, 165, 171, 181, 182, 183, 195, 205, 207, 220, 238, 239, 256, 259, 300 (I), 244 (II).
Anna Jacobapolder 126 (I), 36, 47, 150, 153, 173, 208, 211, 228, 238, 290, 299, 317, 328, 330, 340, 345, 359, 363, 365, 370, 371, 375, 376, 381, 328 (II), 486 (IV).
Anna Mariapolder 76, 173, 178, 180, 218, 251 (III), 183 (IV).
Anna Vosdijkpolder 48, 125, 133, 134, 140, 142, 197, 198, 201, 221, 244, 293, 357 (II).
Annex-Henricuspolder, zie Kleine Henricuspolder.
Anthonissen, Cornelis 43 (I).
Antwerpen 11, 13, 14, 27, 31, 47, 59,

- 146, 160, 176, 236, 244, 245, 265, 267, 302, 312, 316, 350, 418, 421, 433, 459, 468, 476, 491, 500, 501, 505 (IV).
- Antwerperpolder 79, 96, 193 (IV).
- Appelzak 59, 60, 156 (IV).
- Arendshoofd 79, 80 (II).
- Arenthals, Jacobus J. van 248, 249 (IV).
- Arenthals, M. W. van 119, 282, 284 (I), 249 (IV).
- Arents, Maycken 45 (I).
- Arentse, Reijn 79 (II).
- Arne (gebied) 11, 206, 207, 240, 330, 342, 362, 383, 386, 431 (III).
- Arnekanaal 352, 414, 424, 431, 432 (III).
- Arnemuiden 227, 299 (I), 38 e.v. t/m 432 (III).
- Arnemuiden, Albrecht van 123 (II).
- Arnemuidersand 83, 386 (III).
- Arnemuidische Gat 94, 95, 96, 97, 413 (III).
- Arnemuidische polder, zie Langerakpolder.
- Arnemuidische vaarwater 95, 413, 414 (III).
- Aschoff, J. C. 375 (IV).
- Asperen, G. van 129 (III).
- Assenede 164, 333 (IV).
- Asseneder Ambacht 192, 243, 384 (IV).
- Austerlitzpolder 43, 79, 118, 274, 441 (IV).
- Auto Mij Zeeland N.V. (A.M.Z.) 422 (III).
- Autrichepolder 81, 160, 161, 388 (IV).
- Auvergnepolder 372 (II).
- Auwordinghe 211 (III).
- Avesand 147 (III).
- Axel 41 (I), 423 (III), 13 e.v. t/m 499 (IV).
- Axeler Ambacht 46, 157, 158, 159, 162, 165, 172, 192, 243, 348, 390 (IV).
- Axelsche Gat 75, 177, 178, 180, 182, 267, 329, 385, 448, 498 (IV).
- Axelse Sassing 159, 177, 267, 280, 377, 405, 447, 448, 464, 488, 498, 499 (IV).
- Axelse Vlakke 178 (IV).
- Axelse Vlaktepolder 81 (IV).
- Baalhoek 21, 59, 285, 386, 447, 455, 501 (IV).
- Baalhoekkanaal 408, 453, 501, 502, 503 (IV).
- Baan, J. van der 124 (III).
- baanderheer (heren) 30 (II).
- baanderheerlijkheid 30 (II).
- Baanstpolder 79, 103, 194, 296 (IV).
- Baarland 46 e.v. t/m 434 (III), 476, 477 (IV).
- Baarlandpolder 45, 47, 75, 152, 154, 176, 183, 218, 221, 275 (III).
- Baarland-Stellepolder 75, 155, 176 (III).
- Baarsdorp 325 (III).
- Baarsdijkpolder 48, 113, 122, 139, 198 (II).
- Baarzande 103, 108, 341 (IV).
- Baarzandsche Kreek 102, 326 (IV).
- Baas, Cornelis 413 (III).
- Badon Ghijben, W. 151 (II).
- Baele, Jan 19 (IV).
- Baenst, Anna de 96 (IV).
- Baenst, Guy de 103 (IV).
- Baenst, Jan de 96 (IV).
- Baes, Paulus 64, 187 (I).
- Bakendorp 152, 325, 336, 388 (III).
- Bakker, Jacobus 152 (III).
- Bakker, J. J. de 70 (IV).
- Bakkersdam 22, 372 (II).
- Bakkerspolder 79, 106 (IV).
- Balhofstede 364 (IV).
- Banjaard 123, 237 (I), 12, 13, 14, 32, 212, 217 (II), 37 (III), 25 (IV).
- Bantampolder, zie St Jeroenspolder.
- (St) Barbarapolder 113, 116, 245 (IV).
- Barentsen, H. 214 (II).
- Barentsen, L. 12 (III).
- Bartelmeepolder 48, 113, 114, 137, 139, 198, 201 (II).
- Bartels, Cornelis 38 (I).
- Bastiaan de Langepolder 194 (I), 98, 99, 100, 128, 129, 188 (III).
- Bataafse republiek 69, 86 (I), 14 (IV).
- Bath 364 (II), 43 e.v. t/m 427 (III), 230, 425, 476, 500, 501, 503 (IV).
- Bathpolders (of Engelsepolders) 50, 172, 173, 174, 214, 251, 252, 298, 419 (III), 183 (IV).
- Batterij 388 (IV).
- Bavo, graaf van Hesban 9 (I).
- Beatrix, Prinses 69 (III).
- Beaufort, Anna Agatha de 62 (I).
- Beaufort, L. F. de 126 (IV).
- Beaumont, Jan van 319 (II), 344 (III).
- Becu, I. P. 200 (IV).
- Beeckman, Elias 357 (IV).
- Beekman 10, 12, 14, 241 (I), 88 (II), 116 (III), 199, 201 (IV).
- Beekshoekpolder 74, 80, 112 (III).
- Beel, L. J. M. 30 (III).
- Beenhakker, A. J. 75 (IV).
- Beernink, H. J. 64 (IV).
- „beginnen” 89, 95, 96, 100, 372 (IV).
- Beke, Jan van der 115 (IV).
- Belder, zie Bellaert.
- Belfort 359, 360 (IV).
- België 11 e.v. t/m 503 (IV).
- Bellaert (of Belder) 82, 83, 177, 351 (II).
- Belois 31, 90 (II).
- Belt, H. P. L. v. d. 361 (IV).
- Bennema, J. 78, 154 (I).
- Bentille 280 (IV).
- Beoosten Blij Benoordenpolder 46, 81, 158, 253 (IV).
- Beoost. Eedepolder 79, 82, 84, 194 (IV).
- Beoosten en Bewesten Blijpolder 81, 159, 160, 161, 280, 448, 498 (IV).
- Berchem, J. van 45 (I).

- Berckel, M. G. M. van 359 (IV).
 Berdelé-Gebuurte 387 (IV).
 Berdenis van Berlekom, A. W. 113 (III).
 Berendregt, Guillaume de 41, 42 (I).
 Berg Mz., J. van de 246 (II).
 Bergen 211 (II).
 Bergen op Zoom 11, 35, 137, 315, 335, 364, 370, 372, 379, 382, 384, 385 (II), 40, 43, 55, 69, 139, 168, 240, 242, 352, 396, 412, 417, 418, 419, 429 (III).
 Bergh, L. Ph. v. d. 11 (II).
 Berghoef, J. F. 320 (III).
 Bernards, Chr. 200 (I), 245 (III).
 Bernhard, Prins 30, 69, 362 (III), 407 (IV).
 Berrevoets, Jac. 264 (I).
 Besloten Noorthofpolder, zie Perkpolder.
 Besloten Noortpolder, zie Noordhofpolder.
 Besoyen, H. 324 (II).
 Betkensgrave 142 (II).
 Betkingslant, zie Graafnisse.
 Bettewaerdepolder 42 (I).
 Beukelspolder (of Nieuw Biervlietsche polder) 79, 122, 123, 176, 328, 333, 348, 441 (IV).
 Beukelsz., Willem 122, 365, 408 (IV).
 bevangen 26, 28, 31, 59 (II).
 Beveren, P. van 305, 307, 308 (II).
 beversen (beverst) 10, 21, 63, 154 (I), 80, 95, 97 (II), 157, 208, 212 (III), 154, 165 (IV).
 Bewester Eede benoorden St Pietersdijkpolder 79, 82, 286, 358 (IV).
 Bewester Eede bezuiden St. Pietersdijkpolder 79, 82, 84, 358 (IV).
 Bew. Terhofstedepolder 39, 79, 95, 193 (IV).
 Beijeren, Albrecht van 121, 374 (II), 110, 116, 120, 122, 123, 137, 140, 145, 147 (III).
 Beijeren, Jan van 50, 90 (II).
 Beijeren, Willem van 85, 121 (II), 157 (III).
 Beijeren, Jacoba van 13 (I), 309 (II), 344 (III).
 Beijerenpolder 174, 180 (II).
 Beijl, W. de 175 (III).
 Bezoekpolder 121 (III).
 Biervliet 98, 100 (III), 13 e.v. t/m 480 (IV).
 Bievelant 9 (I).
 Biezelinghe 118, 322, 348, 388, 389 (III).
 Biezelingsche Ham (of Vinningsche Ham) 154, 156, 195, 263, 289, 307 (III).
 Biezen 358 (IV).
 Biezenkreek 326 (IV).
 Biezenpolder 79, 84 (IV).
 Biezeveld, N. 338 (II).
 Biggekerke 59, 62, 77, 235, 323, 326, 333, 342, 343, 356, 367, 421 (III), 430 (IV).
 Biggekerke, Bartholomeus van 323 (III).
 Billiton M en T Chemische Industrie N.V. 361, 362 (III).
 Bilo, Joos 129 (III).
 binnenbeheer 17, 117 (I), 140 (II).
 Biveland 9 (I).
 Bladelin, Pieter 96, 97 (IV).
 Blankershoek 40 (III).
 Blazekoppolder 75, 150, 177 (III).
 Blinkert, de 63, 235, 290, 339 (II).
 Blocq, Nicolaas de 102 (IV).
 Blois, Jan van 309 (II).
 Blois, L. van 119 (II).
 Blok, W. H. 459 (IV).
 Blokspolder 79, 102, 194 (IV).
 Blom, W. J. S. J. 385 (II).
 Bloois 351 (II).
 Blooispolder 90, 94, 95, 96, 191, 219, 285, 360, 369 (II).
 Blyée 157, 158, 372, 490 (IV).
 Bocht van St Jacob 398 (II).
 Bodel Nijenhuis 123 (I).
 Bockhoven, Francois van 45 (I).
 Bockhoven, Jacob van 45 (I).
 Boddaert, J. P. 28, 332 (III).
 Boe, Jacob de 324 (III).
 boeierd(s) 154 (III).
 Boekhout, J. A. J. 72 (IV).
 Boekhoute 163, 184, 280, 408, 409, 447, 449 (IV).
 Boekhouter Ambacht 192, 243 (IV).
 Boempolder, zie Boonpolder.
 Boer, R. A. J. den 379 (IV).
 boerderijnamen 30, 93, 94, 105, 106, 107, 108, 118, 123, 209, 254 (I), 79, 150, 192, 219, 307, 309, 310, 311, 312, 315, 329 (II), 88, 136, 154, 188, 221, 288, 318, 321, 324, 325, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 336, 353, 384, 390, 391, 413 (III), 102, 103, 118, 123, 140, 153, 155, 208, 209, 253, 348, 350, 351, 352, 353, 354, 363, 397, 442 (IV).
 Boerengat 385 (IV).
 Boerengat, het 49, 55, 194, 288 (III).
 Boerenhol 370 (IV).
 Boerenmagazijn 384 (IV).
 Boeuf, Francois le 121 (IV).
 Bokkegat (of Boogaertschaer) 15, 48, 58, 155, 243 (I).
 Bolhuis, Gerrit 202 (II).
 Bollen van het Nieuwe Zand 12, 14 (II).
 Bolletje van Banjer 13, 14 (II).
 Bols-Ès, Cornelis Adrianus van 152 (III).
 Bom, G. M. F. 284 (I).
 Bommene 31, 36, 41, 45, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 214, 247, 257, 316, 322, 328, 335, 351, 382 (II).
 Bommenedepolder 90, 93, 94, 95, 96, 97, 176, 178, 187, 220, 264 (II).
 Bonendijke 58 (III).
 Bongaerts, M. C. E. 372 (III).
 Bontekoe 387, 388 (VI).
 Bontepolder 81, 182 (IV).

- Boogaert, H. L. 331 (III).
 Boogaertschaer, zie Bokkegat.
 Boogerpolder, zie Geestpolder.
 Boom, Eduardus Adriaansz. 95 (I).
 Boom, Joh. 103 (II).
 Boomkreek 275 (IV).
 Boomvlietse sluis 17, 20 (I).
 Boonepolder (of Boempolder) 74, 76, 79, 112, 156, 240, 249, 251, 307, 308 (III).
 Boot, Lenaert 249 (I).
 Bootslnlaag, zie Bootspolder.
 Bootspolder (of Bootslnlaag) 158, 287, 354 (II).
 Booy Jr., J. de 298 (I).
 Boreel, Jacob 332 (III).
 Boreel, Jacob Lucas 303 (III).
 Born, Pieter van 43 (I).
 Borreloop 307 (III).
 Borrenbroodpolder 47, 90, 95, 96, 97, 176, 178, 191, 220, 285 (II).
 Borrendamme, district 105, 155, 158, 162, 174, 176, 179, 187, 257, 266, 273, 307, 315, 346, 393 (II).
 Borrendamme, Cornelis van 346 (II).
 Boschdorp 386, 388 (IV).
 Borssele 19, 101, 123, 150, 207 (I), 55 e.v. t/m 422 (III), 24, 125, 127, 233, 307, 421, 423 (IV).
 Borssele, Adriaan van 93 (II), 320 (III).
 Borssele, Claes van 123 (III).
 Borssele, Floris van 16, 266 (I), 131, 344 (III).
 Borssele, Frank van 13, 266 (I), 93, 132, 133 (II), 137 (III).
 Borssele, Hendrik van 116, 321, 323, 338, 343 (III).
 Borssele, Jacques van 29 (I).
 Borssele, Jan van 137 (III).
 Borssele, Paulus van 323 (III).
 Borssele, Philips van 150 (III).
 Borssele, Raes van 147 (III).
 Borssele, Wolphaart van 41, 266 (I), 306 (II), 92, 322, 332, 343 (III).
 Borsselepolder 45, 46, 76, 137, 138, 139, 145, 151, 178, 183, 193, 275 (III), 125 (IV).
 Boschhoofd 317, 371 (II).
 Boschkapelle 64, 66, 154, 387, 420 (IV).
 botdrager(s) 21 (I).
 Boterzande 244 (IV).
 Botland 59 (II).
 Botselaar, Anthonie van 137 (II).
 Bouchaute 244, 265 (IV).
 Boudinssone, Janne 14 (I).
 Boudewijnskerke 60 (III).
 Boulijn, Anthonis 308 (II).
 Bourgondië, Adolf van 20, 21 (I), 77, 180 (II), 206, 207, 246, 277 (III), 491 (IV).
 Bourgondië, Anna van 112, 133 (II).
 Bourgondië, Anton van 180 (II).
 Bourgondië, Karel van 134 (II), 388 (IV).
 Bourgondië, Maria van 343 (III), 13 (IV).
 Bourgondië, Maximiliaan van 20, 21 (I), 207, 246, 341, 342 (III).
 Bourgondië, Philips van 13, 14, 126 (I), 11, 30, 50, 77, 79, 100, 102, 119, 122, 134, 137, 372 (II), 85, 156, 246, 323, 338, 387 (III), 13, 280, 349, 380, 491 (IV).
 Bouwmeester, H. P. den 97, 113, 421 (III).
 Boxhorn 42 (I), 135 (II).
 Braakman (gebied of Dullaert) 403 (II), 43 e.v. t/m 493 (IV).
 Braakmanpolder 132 (I), 226 (II), 22, 52, 54, 77, 81, 190, 225, 276, 277, 365, 426, 434, 442, 448, 450, 496 (IV).
 Braat 318 (III).
 Brabant 19, 250, 266 (I), 22, 32, 68, 117, 152, 200, 229, 231, 232, 302, 364, 375, 378, 385 (II), 116, 170, 174, 369, 390, 395, 398, 406, 408 (III), 13, 421, 428 (IV).
 Brabantsche Vaarwater 17 (II).
 Bracke 358 (IV).
 Brand, K. J. J. 128, 138, 161 (IV).
 Brand, P. J. 76, 208, 350, 380, 381, 499 (IV).
 Brande, Johan Pieter van den 65 (I).
 Brandkreek 114, 115, 276 (IV).
 Brandkreekpolder 79, 115, 194, 198, 276 (IV).
 Brassier, Dirk 29 (I).
 Brassier, Govert 29 (I).
 Brederode, Frans van 40 (III).
 Breede Watering beoosten Yerseke (of Oostwatering) 9, 20 (I), 49 (II), 58, 69, 114, 116, 176, 183, 198, 210, 211, 212, 334 (III).
 Breede Watering bewesten Yerseke (of Westwatering) 9, 14, 19 (I), 49 (II), 40, 58, 66, 67, 75, 114, 116, 117, 118, 131, 132, 156, 157, 176, 190, 192, 210, 211, 240, 248, 249, 251, 252, 275, 308, 311, 312, 391, 395 (III), 150 (IV).
 Breedenvliet 125, 126, 133, 134, 171, 172, 222 (II).
 Breedenvlietpolder 48, 134, 140, 201, 222, 293 (II).
 Breezand 26, 37, 253, 257, 268 (III).
 Breskens 13 (II), 25, 37, 101, 268, 402, 403, 405, 406, 415 (III), 25 e.v. t/m 489 (IV).
 Breyeraert, J. M. 358 (IV).
 Brieskerke 175, 315 (II).
 Brigdamme 60, 240 (III).
 Brilspolder 79, 119 (IV).
 Brixuspolder 79, 66, 198 (IV).
 Broecke, Abraham Johannes van den 332 (III).

- Broecke, W. v. d. 37 (III).
 Broeder- en Zusterpolder 76, 136 (III).
 Broekpolder 48, 114, 136, 137, 140, 198 (II).
 Broedeloospolder 45, 119, 121, 197, 198 (II).
 Brootkist 79 (III).
 Brouck(e) 211, 334 (III).
 Brouwer, Cornelis Gilleszoon 123 (III).
 Brouwerplaat 55 (III), 239 (IV).
 Brouwersdam 323 (IV).
 Brouwershaven 168, 189, 225 (I), 17 e.v. t/m 400 (II), 100, 470 (IV).
 Brouwershavensche Gat 292 (I), 12, 16, 76, 83, 164, 219, 263, 264, 267, 344, 352, 353, 391, 392, 396, 400, 401, 402, 403 (II).
 Brucken Fock, H. D. van 113 (III).
 Bruëlis, Simon van 157 (III).
 Brugge 11, 13, 25, 39, 49, 50, 51, 87, 88, 98, 99, 114, 191, 216, 258, 354, 359, 360, 362, 416, 437, 438, 472, 481, 489 (IV).
 Brugschepolder 79, 87, 198 (IV).
 Brugsche Vaart 39, 43, 104, 106, 114, 488, 493 (IV).
 Brugsche Vaartpolder (of Kanaalpolder) 79, 343 (IV).
 Bruin, M. P. de 79, 111, 140, 207 (III), 103, 192 (IV).
 Bruinisse 122, 189, 289 (I), 17 e.v. t/m 399 (II), 347 (III).
 Bruinissepolder 47, 86, 100, 101, 142, 162, 180, 181, 182, 187, 191, 215, 244, 265, 289, 321, 362, 381 (II), 305, 308 (IV).
 Bruintjeskreek 150, 151, 153, 173 (II).
 Brunings, C. 268 (II).
 Bruyn, H. E. de 77 (I).
 Bruijn, H. W. O. de 395 (III).
 Bruijne, P. de 339 (IV).
 Bruijnooge, Michiel 109 (IV).
 Bryaerde, Lambrecht van 20, 21 (I), 210, 211 (III).
 Brijdorpe 26, 29, 30, 303, 307, 316, 318, 352 (II).
 Bueren, Jan van 108, 217 (I).
 buitenbeheer 17, 117, 119 (I), 140, 141 (II), 178 (III), 197 (IV).
 buitenplaats(en) 106 (I), 29, 79, 236, 326, 330, 331, 332, 333, 353 (III), 390 (IV).
 Buizenpolder 79, 108, 194 (IV).
 Buntinx 257 (IV).
 Buren, Anna van, zie Egmond, Anna van.
 Buren, graaf van, zie Egmond, Floris van.
 Burenpolder (of Schaapsolder) 76, 117, 176 (III).
 Burg(h)ambacht 176, 178 (II).
 Burgemeesterspolder, zie Kraeyenspolder.
 Burgh 35 e.v. t/m 370 (II).
 Burgh- en Westlandpolder 47, 58, 59, 62, 76, 105, 155, 191, 248, 253, 257, 272, 287, 362 (II).
 Burghsluis 13, 50, 55, 58, 59, 164, 191, 266, 316, 345, 353, 393 (II), 19 (III).
 Burght, P. van der 45 (I).
 Burg- en Zoutelandpolder 81, 135 (IV).
 Burgt 30 (II).
 Busenare 79 (III).
 Buthpolder 81, 172 (IV).
 Buttinge 60, 323 (III).
 Buijs, A. 95 (III).
 Buijzepolder 85 (II).
 Bybau, Johan 104 (IV).
 Bijleveld, J. F. 91 (III).
 Bijleveldpolder 74, 91, 102, 109 (III).
 caapen 13 (II).
 Cadzand 19 (III), 15 e.v. t/m 480 (IV).
 Caffarelli, Louis 44 (IV).
 Caland, Abraham 68, 75, 77, 78, 177, 222, 261, 268 (I), 146, 150, 151, 280 (II), 100, 101, 102, 112, 267 (III), 44, 293 (VI).
 Caland, Pieter 101, 102 (III).
 Calandpolder 74, 100 (III).
 Calangepolder 75, 150, 177 (III).
 Calffvlietsse Gadt 241 (I).
 Calispolder, zie Leeuwerkenpolder.
 Callenfels, H. A. 15 (IV).
 Calvliet 241 (I).
 Campe, J. 43 (I).
 Campen (N.-Bev.), zie Kampen.
 Campen (O.Z.V.I.) 154, 252, 276, 340, 341, 344, 345, 346, 388 (IV).
 Campens-Nieuwland, zie Kampensnieuwland.
 Campensveer 275 (I).
 Camperhoek 387 (IV).
 Camperhoofd 104 (I).
 Campveerse toren 275 (I), 187, 341, 412 (III).
 Canariënplaat, zie Lemmerplaat.
 Cantelmo, Don Andreas de 34, 39 (IV).
 Capelle 28, 31, 59, 180, 308, 328, 341 (II).
 Capellepolder 79, 97, 372 (IV).
 Case 131 (I), 251 (III).
 Casembroot, A. F. C. de 119, 274 (I), 107, 323, 364, 389 (II), 113, 314 (III).
 Casembroot, E. A. O. de 385 (II).
 Castro, Nicolaas de 319 (III).
 Casuweelsche Moerpolder 153 (IV).
 Caterspolder 174 (III).
 Cathalijnepolder 79, 106, 194 (IV).
 Catharinapolder 81, 155, 180, 209 (IV).
 Cats, zie Kats.
 Cats, Cornelis 100 (IV).
 Cats, Jacob 24 (I), 254, 311, 318 (II), 331 (III), 100, 102, 103, 105, 351, 369 (IV).
 Cats, Nicolaas van 14 (I).
 Cats, Willem Maurits van 91 (I).
 Cats, Willeman Rengersz. van 123 (III).

- Cats, Wolfert van 122 (III).
 Cats Nieuwland 154 (I).
 Catse Rak, zie Katsche Rak.
 Catspolder 81, 172, 195, 352 (IV).
 Cau, B. C. 105 (II).
 Cauwe, Nicolaes 40 (I), 113, 172 (IV).
 Cauwersinlaag 55, 247, 343 (II).
 Cauwerve 211, 334 (III).
 Chattellon, Jan van 119 (II).
 Christiaanpolder 74, 95 (III).
 Christiaens, Sebastiaan 97 (IV).
 Christoffelnol 57, 80 (II).
 (St.) Christoffelpolder (Sch.-D.) 47, 77, 79, 80, 81, 105, 176, 178, 187, 191 (II).
 (St.) Christoffelpolder (W.Z.VI.) 79, 97, 194, 372 (IV).
 Cisterciensnonnenklooster Onze Lieve Vrouwekamer 15 (I), 321 (III).
 Citters, M. S. C. van 331 (III).
 Citters, P. D. van 331 (III).
 Citters, Willem van 109 (IV).
 Claeszoon, Bette 121 (II).
 Clarapolder 79, 114, 116, 120, 121, 124, 165, 246, 249, 267, 480 (IV).
 Clasinapolder 74, 95, 216 (III).
 Clauskinderen 50, 315 (II).
 Cleefse polder 59 (IV).
 Cleyhemspolder (of Cletemspolder) 79, 102, 194 (IV).
 Clinge 410 (III), 16, 22, 23, 63, 64, 152, 153, 292, 383, 384, 403, 408, 410, 415, 420, 424, 447, 451, 453, 476 (IV).
 Clingepolder 81, 144, 156, 265, 383, 384 (IV).
 Clootwijk, Jasper van 45, 46 (I).
 Cock, J. J. 341 (II).
 Coehoorn, Menno van 33, 42, 43, 48, 121, 154, 358, 363 (IV).
 Coensdijke 357 (IV).
 Colcius, Jacob 89 (II).
 Colestellewerff 49 (I).
 Colijnsplaat 28 e.v. t/m 291 (I), 35, 341 (II), 354, 385 (III), 401 (IV).
 Colsen, Honoré J. 376, 487 (IV).
 Compagniepolder 325 (IV).
 Conrad, J. F. W. 56, 64, 187 (I).
 Coolhaas, David 84 (IV).
 Coomans, Ch. 313 (III).
 cordewagencruijer(s) 21 (I).
 Cormansteen 272, 273 (II).
 Cornelis, J. Ch. 409 (IV).
 Cort Heyligers 242 (III).
 Cortekine, zie Kortgene.
 Corteknie, Adriaen Leendertse 108 (I).
 Cortgene, zie Kortgene.
 Cosmas en Damianusvloed 154 (I), 174 (II), 83 (III), 244 (IV).
 Coster, Charles de 29 (IV).
 Coudorpe 147, 148, 152, 184, 287, 315, 336 (III).
 Coudorpepolder, zie Oud-Everingepolder.
 Couvée, J. J. 367 (III).
 Coxysche Gat, zie Zwarte Gat.
 Crabbe, Joannes 264 (IV).
 Crabbendijcke 211 (III).
 Crane, Marinus Cornelis de 109 (IV).
 Crane Weije (O.Z.VI.) 142 (IV).
 Crane Weije (Walch.) 79 (III).
 Cranepolder 79, 109, 480 (IV).
 Creke 211 (III).
 Croxhouke 99 (IV).
 Cruiningen, Maximiliaan van 158 (III).
 Cruysse, Wouter 84 (IV).
 Cupere, Christiaan de 45 (I).
 Dale, J. H. van 19, 369 (IV).
 Dalempolder 48, 119, 139, 140, 198, 293, 319 (II).
 Dam, C. H. van 325 (III).
 Damespolder 76, 173, 174, 390 (III).
 Damme 49, 51, 105, 244, 360, 437, 438, 488, 489, 490 (IV).
 Damme, Dominicus Jozef van 117, 118, 119, 334, 339 (IV).
 Damme, Hans van 40 (I).
 Danikins, Jacob 99 (IV).
 Dassevael, Johan Pieter 168 (III).
 Dee 286 (II).
 Dekker, K. 297 (III).
 Dekker, P. J. J. 178 (III).
 Dekkerspolder 81, 178 (IV).
 Del Campo, Willem Frederik 150, 151, 300, 328, 330, 382 (II).
 Delft 209 (I), 174, 292, 446 (IV).
 delimitatiecontracten 85 (I).
 Deltacommissie 292, 293 (I).
 Deltadienst 195, 208, 227, 229, 230 (I), 262, 353, 380 (II), 286 (IV).
 Deltagebied 293 (I), 49, 174 (II), 67, 433 (III), 286, 389 (IV).
 Deltaplan 122, 233, 291, 293, 296 (I), 38, 174, 226, 345, 386, 391, 392 (II), 11, 433 (IV).
 Deltawerken 86, 88, 134, 227, 291, 292, 296, 299, 300 (I), 32, 138, 237, 274, 275, 300, 347, 348, 393, 396 (II), 69, 300, 305 (III), 207, 213, 286, 322, 323 (IV).
 Deltawet 293 (I), 52, 277, 504 (IV).
 Den Platten polder 142 (IV).
 Departement der Monden van de Schelde 26 (I).
 Departementaal bestuur 68 (I).
 Deurloopolder 48, 119, 140, 197, 198, 237, 356 (II).
 Deventer, Jacob van 12 (I), 245 (III).
 Dhont, A. J. 358 (IV).
 Die, L. M. de 284, 441 (IV).
 Dieleman, P. 199, 200, 424, 474 (IV).
 Dienst Droogmaking Walcheren 229 (III).
 Dienst Dijksherstel 136 (I), 235 (II), 106 (IV).

- Diep van de Kraayer 140 (III).
 Diepenéepolder 165 (IV).
 Dierentijdpolder 79, 104, 194 (IV).
 Dierick, G. C. E. M. 386, 387 (IV).
 Dierik 148, 151, 152, 153, 240 (III).
 Dierikpolder 48, 151 (III).
 Dierkensteepolder 79, 106, 114, 194 (IV).
 Diggelen, B. P. G. van 130 (III).
 Dikötter, G. P. M. 201, 426 (IV).
 Ding(e)mans, Adriaen 62, 67 (I).
 Dingemans, J. 59, 214 (II).
 Diomedepolder 42, 79, 87, 118, 274, 328, 353 (IV).
 Dishoek 30 (I), 15, 24, 264, 271, 392 (III).
 Dixhoorn, G. J. van 370, 385 (II).
 Doelpolder 153 (IV).
 Doeveren, Jacob van 157, 293 (IV).
 Doeveren, Teunis Woutersz. van 157, 293 (IV).
 Dokpolder (of Oostpolder - Walcheren) 74, 93 (III).
 Domaniale duinen 63, 64, 66, 69, 76, 250 (II).
 Domburg 26 e.v. t/m 424 (III), 401, 470 (IV).
 Domburger Rassen, zie Queerens.
 Domeinen, (Dienst der) 275 (I), 64, 66, 68, 75, 232, 372 (II), 38, 102, 136, 174 (III), 57, 87, 123, 143, 152, 155, 179, 183, 211, 305, 349, 381, 463, 486 (IV).
 Dommisse, P. K. 338 (III).
 Dongen, J. M. A. C. van 112 (III), 202, 207 (IV).
 Doolaard, A. den 234 (III).
 Dooperspolder 84 (IV).
 Doorn van Westkapelle, H. J. van 493 (IV).
 Doornik, Helmich van 96 (II).
 Dordrecht 43, 111, 283 (I), 318, 352 (II).
 Dorp, Adriaen van 22 (I).
 Dorp, Philips van 135 (II).
 Dortsman 17, 112, 126, 133 (II).
 Doublet, Philips 29 (I), 134 (II).
 Dow Chemical (Nederland) B.V. 54, 175, 307, 308, 348, 406, 407, 428, 459, 469 (IV).
 Draaibrug 23, 358, 359, 462, 463 (IV).
 Drees Jr., W. 488 (IV).
 Dreischor 31 e.v. t/m 393 (II).
 Dreischorpolder 17, 74, 82, 83, 86, 95, 176, 177, 187, 191, 213, 220, 234, 257, 264, 285, 286, 304, 362 (II).
 Dresselhuis, J. 275 (I).
 Drie-eilandenplan 82, 116, 120, 126, 130, 139, 189, 194, 198, 211, 214, 223, 228, 230, 231, 283, 284, 285, 291, 292, 293, 297, 299, 300 (I), 380, 391 (II), 81 (III).
 Drie Gezusters 387 (IV).
 Drie Hoefijzers 386 (IV).
 Drie Schouwen 377, 466, 472 (IV).
 Driekwart 376, 388, 461, 467 (IV).
 Driewegen (Z.-Bev.) 64, 150, 184, 351, 357 (III).
 Driewegen (Z.VI.) 48, 367, 375, 396, 466 (IV).
 Driewegenpolder 75, 148 (II).
 Drift, J. P. v. d. 42 (II).
 Dronkers, D. 73, 285, 286 (I), 378, 138 (II), 98, 130, 170, 171, 242, 243, 366, 403, 408, 429 (III), 468, 483 (IV).
 Dronkers, D. A. 113, 136 (III).
 Droogte van Schooneveld 256, 257 (IV).
 Duiveland 20 (I), 31 e.v. t/m 396 (II).
 Duivendijke (of Duijvendijcke) 23, 29, 30, 38, 303, 307, 312, 328, 338, 353 (II).
 Duivendijke, Hendrik van 62 (I).
 Duivenhoek 384, 386, 399, 462 (IV).
 Dullaert, zie Braakman(gebied).
 Dullaertpolder 81, 141, 195 (IV).
 Dumon Tak, P. 421 (III).
 Dusarduijn, W. R. V. 380 (IV).
 Duvelaer, Abraham 332 (III).
 Duvelare, Adriaen Jansz. 17 (I).
 Duvelare, Jan Adriaensz. 16, 17 (I).
 Duvenée 211, 334 (III).
 Duijn, Const. van 215 (I).
 Dwars in de weg 17, 163, 173, 214, 264, 270, 344 (II).
 Dijke, Leendert J. van 165 (IV).
 Dijkland, Pieter Adriaansz. 134 (II).
 Dijkmeester, Herman Jacob 187 (IV).
 Dijkmeesterpolder 81, 187, 449 (IV).
 Dijke, M. K. van 377 (IV).
 dijkgeschot, zie geschot.
 dijkgetal 132, 237, 238 (I), 47, 48, 86, 122, 137, 220, 226, 228 (II), 74, 75, 76, 79, 83, 94, 142, 147 (III).
 dijkgraafschap(pen) 12, 14, 15, 16, 20, 62 (I), 176 (III).
 Dijkman, W. D. 323 (II).
 dijkrecht 14 (I), 103 (II).
 dijkval(len), zie val(len).
 Dijkwater (geul en polders) 132 (I), 43, 47, 59, 82, 83, 86, 88, 89, 97, 98, 99, 100, 122, 143, 182, 187, 191, 213, 214, 216, 217, 219, 220, 236, 237, 285, 286, 289, 305, 343, 344, 346, 351, 381, 383, 393 (II).
 Dijkwel 348 (III).
 Economisch Technologisch Instituut voor Zeeland (E.T.I.) 387 (II), 505 (IV).
 Eck, A. J. van 426 (IV).
 Eck, Jan van 152 (III).
 Ee (Sch.-D.) 213, 221, 346 (II).
 Ee (Z.VI.) 42, 354, 357, 358, 437, 438 (IV).
 Eecke, Cornelis van den 97 (IV).

- Eede 16, 42, 63, 84, 253, 280, 357, 358, 395 (IV).
 Eek, de 386 (IV).
 Eekenis 276 (IV).
 Eekenisepolder 81, 138, 140, 195, (IV).
 Eekhout, J. A. 368 (IV).
 eendenkooi(en) 329, 330 (II).
 Eendracht 289 (I), 11, 19, 32, 36, 45, 119, 121, 136, 138, 140, 197, 229, 232, 234, 292, 293, 297, 298, 299, 338, 340, 341, 355, 359, 371, 372, 384, 385, 386 (II), 432, 433 (III).
 Eendragtspolder 365 (III), 81, 170, 195, 214, 230, 232, 233, 234, 290, 291, 301, 310, 311, 312, 341, 345, 423 (IV).
 Eerland, Jacomijne 325 (II).
 Eerste Bathpolder 76, 172, 173, 174, 176, 214, 354, 418, 419 (III).
 Eeten, A. A. van 196 (II).
 Egbert Petruspolder 76, 130, 251, 311 (III).
 Egmond, Anna van (of Anna van Buren) 26 (I), 114 (II).
 Egmond, Floris van, graaf van Buren 17, 21, 22 (I).
 Eiland, Het 358, 406 (IV).
 Eiland van Dordrecht 300 (I), 391 (II).
 Eindewege 312, 392 (III).
 El(c)kerzee 26, 28, 30, 38, 176, 303, 304, 316, 324, 326, 328, 338, 353, 362 (II).
 Elewoldesdike 147 (III).
 Elewoudsdike 147 (III).
 Elisabethpolder (Walch.) 74, 98, 216 (III).
 Elisabethpolder (W.Z.VI.) 79, 108, 194, 225, 245, 250, 251, 305, 328, 334, 341, 342 (IV).
 Elisabethpolder (W.Z.VI. Biervliet) 79, 123, 341, 346, 441 (IV).
 Elleboog 44 (IV).
 Ellemeet 28, 30, 38, 167, 303, 315, 324, 328, 330, 338, 353, 360 (II).
 Ellewoutsdijk 46 e.v. t/m 409 (III), 44 e.v. t/m 505 (IV).
 Ellewoutsdijkpolder (of Hellewout) 45, 47, 75, 147, 152, 178, 183, 214, 218, 221, 251, 275, 286 (III).
 Elout, P. J. 30 (III).
 Elsacker, M. C. van 299 (III).
 Elst, P. L. 369 (II).
 Elzelingen, J. M. W. van 77, 78 (I), 200 (II).
 Emelisse 12, 14, 15, 22, 30, 37, 118, 241 (I), 321 (III).
 Emmadorp 384 (IV).
 Emmapolder (of Ameliapolder) 81, 177, 195 (IV).
 Emmanuël polder 47, 50, 76, 167, 218, 221, 314, 315 (III).
 Emmerij de Perponcher, Willem 153 (III).
 Empel, M. van 137 (II), 150 (III).
 Engelsche Vaarwater 78, 83, 208 (I).
 Engelschman, Thomas Simonss 45 (I).
 Engelsepolders, zie Bathpolders.
 Ermerins 23, 122 (II), 22, 160 (III).
 erosie 114 (III).
 Eugeniapolder 81, 180 (IV).
 Everaars, J. C. 370 (IV).
 Everaerts, Johannes (of Janus Secundus) 20 (I).
 Everinge 152, 153, 184, 194, 195, 336 (III), 421 (IV).
 Everingen(geul) 55, 194, 286 (III).
 Everingepolder, zie Nieuw-Everingepolder.
 Everinghe, Wolfert van 147 (III).
 Eversdijk 348 (III).
 Everswert 211, 212, 334 (III).
 Evertsen, Johan 62 (I).
 Eijdmán, F. H. 338 (II).
 Eijkepolder 79, 97, 194 (IV).
 Eijnde, Jacob van de 305 (II).
 Faal, het (of Groote Faal) 36, 37, 38, 40, 41, 48, 49, 56, 60, 67, 93, 114, 142, 143, 144, 200, 241 (I), 12 (II).
 Faal, kleine (of Valkreek) 28, 30, 32, 36, 233, 241 (I).
 Faasen, Marinus 149 (II).
 Fak Brouwer, J. F. 360 (III).
 Feen, P. J. van der 82 (II), 26, 27, 28, 318 (III).
 Ferdinanduspolder 157 (IV).
 Feyter, G. de 67 (I).
 Fick, J. J. M. 364 (IV).
 Fiernispolder 75, 153, 177 (III).
 Fischer, Johann 369 (IV).
 Flaauwers, district 189 (I), 49, 105, 106, 155, 156, 157, 159, 164, 209, 214, 215, 257, 258, 266, 275, 279, 280, 281, 284, 289 (II).
 Flaauwersinlaag (-inlagen) 55, 343 (II).
 Flakkee 289 (I), 16, 17, 42, 98, 341, 348, 376, 382, 387, 396, 397 (II).
 Flander, B. 362 (III).
 Floris V, graaf 174, 318 (II), 92, 124, 338 (III).
 Fock, Henri Dignus 98 (III).
 Fockema Andrea 110 (III).
 Fokker (van Craijesteijn van Rengerskerke), A. J. F. 23, 26, 31, 57, 58, 79, 80, 86, 102, 105, 157, 167, 211, 212, 282, 287, 329, 353 (II).
 Fokker, G. A. 415 (III).
 fort Bath, 43, 171, 242, 290 (III).
 fort de Nolle 20 (III).
 fort de Ruijter 19, 20, 21 (III).
 fort Den Haak 32, 80, 185 (III).
 fort Ferdinandus 386 (IV).
 fort 't Keyersshoofd 336 (III).
 fort Liefkenshoek 43 (III), 13, 47, 476 (IV).
 fort Lillo 43 (III), 13, 47, 236, 476 (IV).
 fort Rammekens, zie Rammekens.

- fort Zoutman 12, 19, 21, 185, 217, 326 (III).
- Frankendijk 243 3(IV).
- Fransse republiek 69, 85, 86, 104, 107, 117, 123, 275 (I), 104, 360, 366, 372 (II), 22, 37, 101, 111, 134, 277, 278, 331, 338, 342, 360, 378, 384 (III), 14, 34, 44, 68, 71, 84, 86, 117, 122, 127, 156, 161, 175, 177, 193, 208, 230, 232, 261, 291, 297, 312, 349, 363, 375, 377, 378, 379, 381, 400, 477, 478, 489, 498 (IV).
- Fransen van de Putte 215 (I).
- Franssen, Marinis Coole 43 (I).
- Frasen, Willem van 149 (II).
- Fredericuspolder 76, 124, 177, 218, 221, 311, 391 (III).
- Frederik Hendrik, prins van Oranje 45 (I), 39, 105, 119, 162, 379, 381, 493 (IV).
- Frederikapolder 76, 167, 170, 218, 353 (III).
- Frederiks, J. A. 320 (III).
- Frederikspolder 45, 46, 50, 57, 58, 59, 106, 132, 158, 160, 161, 162, 217, 218, 219, 234, 238, 239, 242, 246 (I).
- Fruin, R. 110 (III).
- Fruit, Jacques 57 (I).
- Galgeduin 24 (III).
- Galgeplaat 115 (I), 344 (II), 204 (III).
- Galgepolder (Sch.D.) 47, 89, 182, 187, 191, 216 (II).
- Galgepolder (Walch.) 97 (III).
- Galgeput 37 (III).
- Gallé, P. H. 11, 176 (III), 192, 199 (IV).
- Gapinge 60, 343, 368 (III).
- Gargon 268 (I).
- Garnalengat 124, 127, 128, 391 (III).
- Gars en Grubekepolder 79, 96, 193 (IV).
- Gast, Adriaan 323 (II).
- Gast, K. 323 (II).
- Gast, L. S. 323 (II).
- Gat van Scherpenisse 108 (I).
- Gaternisse 216, 244 (IV).
- Gawege 158, 348 (III).
- Ged. Staten van Zeeland 271, 272, 282, 286 (I), 63, 75, 100, 153, 281, 355, 363, 389 (II), 60, 366, 403, 420, 422 (III), 64, 124, 181, 199, 201, 202, 227, 289, 470, 472, 476, 478 (IV).
- Geense, Pieter 166 (IV).
- Geensen, Jacobus 225 (IV).
- Geersdijk (of Gerolfsdijk) 43 e.v. t/m 263 (I).
- Geersdijkpolder 50, 55, 58, 66, 69, 102, 122, 156, 158, 159, 215, 216, 225, 234, 235, 238, 239, 243, 245, 246, 252, 254, 259 (I).
- Geersdijkse gat 131 (I).
- Geertruidapolder (Th.) 35, 48, 108, 112, 113, 198 (II).
- Geertruidapolder (W.Z.VI.) 79, 119, 350 (IV).
- Geest Nieuwland zie Geestpolder.
- Geestpolder (Geest Nieuwland, Willem Gijsenpolder, Jongkindspolder of Boogerdpolder) 47, 77, 79, 105, 182 (II).
- Gelderen, Anthonie van 477 (IV).
- Gelderen, H. van 244, 302 (III).
- Gelderland 68 (II).
- Geluk, A. M. 107 (II).
- Gemeen Ambacht (of Gemene Portionarissen Ambacht) 32, 84, 86, 241, 242, 244, 247, 250, 252, 259 (I), 58 (III).
- Gemene geul 192 (II).
- Generale Prins Willempolder (1e dl.) 43, 79, 106, 114, 117, 160, 194, 275, 343 (IV).
- Generale Prins Willempolder (2e dl.) 79, 106, 160, 194, 275, 327, 343, 370 (IV).
- Generaliteitsland(en) 13, 14, 75, 122, 157, 196 (IV).
- Gent 14 e.v. t/m 509 (IV).
- Gerard de Moorspolder 79, 102, 194 (IV).
- Gerardspolder zie Heer Geertspolder.
- Gerlach van St. Joosland, H. J. E. 421 (III).
- Gerolfsdijk zie Geersdijk.
- Gerritsen, J. G. 470, 471 (IV).
- Gerstepolder 74, 80, 112 (III).
- geschot 16, 18, 22, 65, 237, 241, 251 (I), 50, 86, 89, 98, 133, 146, 333 (II), 111 (III).
- Geule (of Marevliet) 85, 330 (II).
- Geuze, E. C. W. A. 141 (II).
- Geuzen Gat 292 (II).
- Geijl, J. A. P. 403 (IV).
- Gezelle, Guido 489 (IV).
- Ghellinckpolder 81, 179, 209 (IV).
- Gheyn, Pieter van de 318 (II).
- Ghistelle, Joost van 75, 388, 390 (IV).
- Ghijsbrechtss., Ghijsbrecht 94 (II).
- Gillissen, Pieter 102, 111 (I), 119 (IV).
- Gistelarepolder 79, 108, 194 (IV).
- Glasjesnol 170, 184, 188, 231, 240 (I).
- Glerum, Joh. 314 (III).
- Godefroi en Burcelpolder 79, 88, 198 (IV).
- Godsakker 31 (I).
- Goed leven 364, 371 (IV).
- Goedepolder 74, 79, 112 (III).
- Goedereede 14 (II).
- Goemans Mz., P. 354 (II).
- Goeree (en Overflakke) 16, 32, 94, 264, 401 (II), 37 (III), 25 (IV).
- Goereesche Zeegat 319, 352 (II).
- Goes 87, 96, 112, 114, 265, 278, 280, 289, 292 (I), 175, 346, 379 (II), 19 e.v. t/m 426 (III), 322, 417, 421, 434, 490, 504, 505 (IV).
- Goes, C. T. van der 99 (IV).

- Goesche polder (Z.VI.) 81, 172, 173 (IV).
- Goessche polder 75, 131, 132, 177, 312, 414 (III).
- Goesse Diep zie Puije.
- Goes(sch)e Sas 151, 289 (I), 19, 55, 189, 190, 191, 203, 204, 227, 251, 282, 347, 387, 388, 424, 425, 426 (III).
- goggen richels(s) 201 (I).
- Golenpolder 79, 108, 194 (IV).
- Goodsvlietpolder 79, 85, 194 (IV).
- Gooikens-Nieuwlandpolder 47, 86, 177, 179, 187, 191, 285 (II).
- Gorishoek 87, 266 (I), 112, 170, 171, 200, 268, 304, 340, 344, 364, 366, 369, 373, 374, 379 (II), 412 (III).
- Gorsel, H. van 141 (II).
- Gottschalk, M. K. E. 89, 96, 108, 114, 239, 240, 243, 244, 256, 257, 360, 364, 437 (IV).
- Goudenpolder 79, 104, 371 (IV).
- Goudplaat 115, 192, 194, 286 (I), 38, 98 (III).
- Gouverneurpolder 79, 87, 198 (IV).
- gouw(en) 13 (IV).
- Gouwe 31, 86, 88, 97, 98, 122, 213, 216, 346, 381 (II).
- Gouweveer 31, 98, 180 (II).
- Gouweveerpolder 47, 55, 59, 98, 191, 194, 244, 382 (II).
- Graafnisse (of Betkinslant) 142 (II).
- Graauw 19, 143, 384, 399, 403, 415, 453, 476, 500 (IV).
- Graauw en Langendam 63, 64, 383, 384, 420, 462 (IV).
- Graauwsche kreek 143, 326 (IV).
- 's Gravenhoek 41, 42, 43, 49, 84, 85, 86, 93, 104, 242, 252, 253 (I).
- 's Gravenpolder (of Plaetpolder) zie Oud 's Gravenhoekpolder.
- 's Gravenpolder (gem. Z.Bev.) 276 I), 41, 45, 64, 155, 156, 240, 307, 308, 325, 350, 357, 374, 398, 408, 413 (III).
- 's Gravenpolder (W.Z.VI.) 79, 102, 165, 194, 209 (IV).
- 's Gravenpolderpolder 75, 155, 177 (III).
- 's Gravezande, Jan van 319 (III).
- Grevelingen 12, 17, 83, 86, 88, 100, 214, 264, 265, 286, 289, 316, 341, 348, 351, 384, 395, 397, 398, 401 (II), 215 (III), 11, 319 (IV).
- Greveljngendam 289 (I), 17, 32, 237, 376, 378, 287, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 404 (II), 323 (IV).
- Grevelingepolder 79, 88, 198 (IV).
- Griete 210, 310, 322, 389, 447, 451 (IV).
- Groe, de 349 (III).
- Groede 31 e.v. t/m 480 (IV).
- Groenendijk 248, 385, 398 (IV).
- grondbraak(braken) 138 (I), 167, 263 (II), 152, 184, 287 (III), 215, 230 (IV).
- Groningen 132, 209 (I), 322 (II).
- Groof, H. B. de 362 (III).
- Groot, F. J. de 324 (II).
- Groot Bettewaardepolder 47, 98, 191, 286 (II).
- Groot Beyerenspolder 47, 85 (II).
- Groot Breskenspolder zie Oud Breskenspolder.
- Groot Cambronpolder 76, 81, 154, 340 (IV).
- Groot en Klein Landekenspolder 48, 122, 139 (II).
- Groot Ferdinanduspolder (of Oud Ferdinanduspolder) 81, 157, 159, 195 (IV).
- Groot St. Jacobspolder 47, 77, 79, 105, 178, 187, 189, 191, 219 (II).
- Groot Waterschap der Verenigde Polders van het Land van Waas 146 (IV).
- Groote Bladelingspolder 79, 97, 194 (IV).
- Groote Boompolder 79, 84, 85, 194 (IV).
- Groote Corneliapolder 79, 103 (IV).
- Groote Henricuspolder (of Mosterdpolder 79, 105, 334 (IV).
- Groote Hengstrijkpolder 81, 135, 195, 387 (IV).
- Groote(n) Huijssenspolder 81, 166, 169, 170, 232, 284, 450 (IV).
- Groote Jonkvrouw Benoordenpolder 43, 79, 121, 363 (IV).
- Groote Jonkvrouw Bezuidenpolder 79, 115, 116, 194 (IV).
- Groote Kieldrechtpolder 81, 145, 146 (IV).
- Groote Kreek 252 (I).
- Groote kuip 65, 188 (I).
- Groote Loodijkpolder 43, 79, 97, 194 (IV).
- Groote Oudemanspolder 79, 115, 116, 194, 284 (IV).
- Groote polder 142 (III).
- Groote Reinoutspolder 75, 153, 176 (III).
- Groote St. Albertpolder (of Oude St. Albertpolder) 81, 163, 164, 165, 198, 200 (IV).
- Groote St. Annapolder 79, 99, 194, 327 (IV).
- Groote Zoutepolder 79, 119, 195 (IV).
- Groote Zuiddiepepolder 43, 79, 117, 121, 195, 328, 365 (IV).
- 's Grooten 12 (I).
- Groten Wulpenpolder 142 (IV).
- Grootendam 399 (IV).
- Grote Isabellapolder 81, 165, 184, 194, 408, 449 (IV).
- Gruber, J. L. 420 (III).
- Grutersdijc 15 (I).
- Grutersoirt 15 (I).
- Grijpskerke 60, 62, 77, 329, 343, 354, 356, 371, 394 (III).
- Grijsoord en Klinkerland 32 (II).
- Guldensporenslag 306 (II), 13 (IV).
- Gulick, Pieter Pietersen van 105 (IV).
- Gysseling, M. 9 (I).

- Haafden, A. van 138 (II).
 Haafden, Leendert van 69 (I).
 Haamstede 13 e.v. t/m 423 (II), 430 (IV).
 Haamstede, Arend van 306 (II).
 Haamstede, Costijn Costijnszoon van 305 (II).
 Haamstede, Jan van 81 (II).
 Haamstede, Witte van 305, 306 (II).
 Haantjesgat 114, 115 (IV).
 Haar Romenij, B. H. G. ter 324 (III).
 Haarlem 209 (I), 63, 238 (II), 292 (IV).
 Haarlemmermeer 281 (II).
 Haas, G. de 403 (III).
 Haastée 41 (II).
 Haastrecht zie Haestinge.
 Haeghe, I. ten 217 (I).
 Haert, den 178, 179, 250, 255 (II).
 Haestinge (of Haastrecht) 41, 319 (II).
 Hage, A. L. 315 (II).
 Hage, J. J. 315 (II).
 Halbertsma 318 (III).
 Half End 384 (IV).
 Hall, F. A. van 417 (III).
 Hals 126, 131, 292 (II).
 Ham, R. van 271 (I).
 Hamel 37 (I).
 Hamerstee 153 (I).
 Hammen 17, 19, 35, 164 (II).
 Hanken, H. A. 172 (III).
 Hanssens, A. F. 385 (IV).
 Hansweert 156 (I), 43 e.v. t/m 429 (III), 239 e.v. t/m 500 (IV).
 Hardebollekepolder 121 (III).
 Hardemeepolder 45, 85 (II).
 Haringman, systeem 196 (I), 273 (II), 322 (IV).
 Haringvliet 293 (I), 378, 392, 403 (II).
 Haringvlietbrug 387, 400, 404 (II).
 Haringvreter 115, 293 (I), 38 (III).
 Harte, Johannes 477 (IV).
 Hasjesstraat 385 (IV).
 Hattinga, W. F. 57, 61, 65, 70, 73, 84, 85, 169, 177, 227, 229, 245, 249, 275 (I), 31, 97, 125, 255, 303, 351 (II), 25, 59, 81, 139, 150, 158, 167, 236, 264, 307, 311 (III), 47, 121, 166, 169, 172, 232, 284, 348, 482 (IV).
 Hattum, Jan Christiaan van 147 (III).
 Havenpolder 81, 140, 141, 195 (IV).
 Havenschap Terneuzen 458, 459 (IV).
 Haventje van Biezelingepolder 76, 118, 157, 176, 389 (III).
 Havikpolder 81, 154, 345 (IV).
 l'Haye, Laurentius de 86 (IV).
 Hazelarenhoek 386 (IV).
 Hecke, Adriaan van 108 (IV).
 Hedensee 257 (IV).
 Heel, J. A. van 173 (III).
 heemraad(-raden) 60, 61, 62, 102, 103, 105, 107, 175, 177, 263, 362 (II), 200 (IV).
 Heense slikken 19, 232 (II).
 Heenvliet, Willem van 123 (II).
 's Heer Abtskerke 64, 351, 355, 357, 393 (III).
 's Heer Arendsdam 83 (II).
 's Heer Arendhaven 175, 176, 315 (II).
 's Heer Arendskerke 299 (I), 46 e.v. t/m 412 (III).
 's Heer Arendskepolder 75, 120, 177 (III).
 's Heer Arendspolder 210 (IV).
 's Heer Elsdorp 349 (III).
 Heer Geertspolder (of Gerardspolder) 75, 155, 177 (III).
 's Heer Hendrikskinderen 62, 131, 135, 347, 348 (III).
 Heer Hugopolder zie Zoutepolder
 Heer Janspolder (N.Bev.) 59, 60, 69, 104, 135, 156, 220, 221, 222, 229, 235, 238, 239, 245, 248, 253, 254, 275 (I).
 Heer Janspolder (Z.Bev.) 76, 156, 177 (III).
 Heerder, C. 58 (I).
 's Heerenhoek 32, 45, 59, 64, 156, 177, 351, 357, 371 (III).
 Heerenpolder 79, 108, 194 (IV).
 Heerenpolder (Z.Bev.) 265, 266 (I), 76, 124, 127, 128, 131, 135, 311, 314, 391, 392 (III).
 Heertjesinlaag 55, 354 (II).
 Heikant 156, 386 (IV).
 Heille 63, 265, 357, 358, 361, 489 (IV).
 Heinkensand 41, 46, 59, 64, 83, 118, 120, 137, 140, 240, 348, 349, 357, 371, 373, 392 (III).
 Hekeling 158 (III).
 Helderman, D. J. 271 (I).
 Helenapolder (of Kruiningenspolder) 79, 120, 122, 350, 367, 396 (IV).
 Hellegat 409, 410 (III), 153, 155, 159, 165, 170, 180, 233, 267, 276, 311, 312, 340, 388, 450, 488, 498 (IV).
 Hellegatpolder 81, 128, 156, 187, 230, 278, 311, 342, 345, 423, 447 (IV).
 Hellewout zie Ellewoutsdijkpolder.
 Hendrik, Prins 379 (III), 249 (IV).
 Hendrik Veerschepolder (of Versepolder) 79, 108 (IV).
 Hengstdijk 64, 141, 142, 402, 387, 388, 420 (IV).
 Hennequin, Jb. 261, 262 (IV).
 Hennequin, J. H. 339 (IV).
 Hennequin, Pieter 42, 97 (IV).
 Hennequin, Pieter Christiaan Jacobus 42 (IV).
 Henriëttepolder (Sch.) 47, 98, 191 (II).
 Henriëttepolder (St.Ph.) 47, 153, 208, 232, 323 (II).
 's Her Wittenkinderenambacht 14 (I).
 Hercules N.V. 362, 370, 432 (III).
 Herdinck, Adolf 20 (I), 206, 211 (III).
 Herdijkte Zwartepolder 52, 79, 99, 250 (IV).

- Hery, Antheunis 97 (IV).
 Heringa, H. G. S. 324 (III).
 Herk, G. A. van 330 (II).
 Héron, Anthony 312 (II).
 Héron Frederik Hendrik 312 (II).
 Herstbeke, Pauwels van 181 (II).
 Hertogin Hedwigpolder 57, 81, 153, 183,
 209, 255, 384, 455 (IV).
 Herve, Leonard 103 (I).
 Heshuijzen, Andries 83 (II).
 Heijnsdijk 476 (IV).
 Heijse, J. A. 333 (III).
 Hikkepolder (of Onze Lieve Vrouwepol-
 der) 48, 135, 140, 198, 229, 293, 297,
 299, 312, 385 (II).
 Hinkelée (f Krabbendijksche Vliet) 157,
 158, 160, 166, 176, 211, 223 (III).
 Hinkelenoord 170, 212, 334, 390 (III).
 Hinkelinge(n) 20 (I), 59, 158 (III).
 Hinte, J. van 357 (IV).
 Hoboken, Antonie van 152 (III).
 Hoehst Vliissingen N.V. 362, 380 (III),
 298 (IV).
 Hoedekenskerke 46 e.v. t/m 422 (III),
 239 e.v. t/m 486 (IV).
 Hoedekenskerkepolder 45, 75, 152, 153,
 154, 156, 176, 178, 183, 214, 251, 275
 (III).
 Hoefkensdijk 386 (IV).
 Hoegen, R. 333 (III).
 Hoek 23 e.v. t/m 472 (IV).
 Hoek, A. 376 (II).
 Hoek, P. J. L. van 379 (IV).
 Hoek van Baarland 55 (III).
 Hoek van de Dijk 389 (IV).
 Hoek van Den Haak 30 (III).
 Hoek van Holland 319 (II).
 Hoeke (of Soeke N.Bev.) 30, 37 (I).
 't Hoekje 386 (IV).
 Hoeksche Waard 300 (I), 200, 391 (II).
 Hoekse en Kabeljauwse twisten 337 (III).
 Hoeve, P. van 202 (IV).
 Hoeven, A. J. v. d. 386 (II).
 Hof van Holland 14, 40 (I), 50, 372 (II),
 116 (III).
 Hofpolder 142, 348 (IV).
 Hoge Raad van Adel 90, 91, 92 (I), 39,
 42 (II), 66 (III).
 Hogendorp, Dirk van 275 (I).
 Hogendorp, Sara Johanna van 28 (III).
 Hogerwaard, M. B. G. 77, 78 (I), 264
 (II), 175 (III), 181, 303, 315 (IV).
 Hogerwaardpolder 76, 175, 215, 248
 (III), 183 (IV).
 Hogeweg 370 (IV).
 Hohenlohe, Philips van 29, 31, 32, 38,
 40, 41, 42, 114 (I), 309 (II), 44 (IV).
 Hollaer, Marinus 138, 143 (II).
 Holland 19, 21, 41, 263, 266 (I), 96, 142,
 231, 302, 363, 364, 373, 376, 387 (II),
 373, 395, 406, 412, 433 (III), 51, 128,
 433, 476 (IV).
 Hollarepolder 48, 137, 138, 139, 244, 293,
 298, 359 (II).
 Hollegadt 240, 242 (I).
 Hollepolder 75, 150, 177 (III).
 Hollestelle, Adriaan 9, 10, 12, 70, 73,
 118 (I), 108, 114, 122, 132, 133, 136,
 137, 292, 293 (II), 148, 154 (III).
 Hollestellepolder 76, 146, 147, 150, 177
 (III).
 Hombach, F. C. O. M. 424 (IV).
 Honde(n)gat (Sch.D.) 12 (II), 135, 425
 (III).
 Hondegat (of Kieldrechtsche Gat Z.VI.)
 57, 181 (IV).
 Hondegemsambacht 60 (III).
 Hondeplaat 56 (I).
 Hondius, Petrus 390 (IV).
 Hongersdijk 279 (I), 46, 69, 123, 132,
 133, 134, 140, 206, 336, 391 (III).
 Hongersdijkpolder 123 (III).
 Hont Wittelenz., Willem de 86 (II).
 Honte 20 (I), 32, 38, 55, 59, 81, 93, 158,
 176, 184, 211 (III), 125, 128, 172, 257,
 372, 375, 379, 408, 439, 440, 447, 448,
 475, 476 (IV).
 Hontenisse 57 e.v. t/m 484 (IV).
 Hoofdplaat 101, 409 (III), 63 e.v. t/m
 476 (IV).
 Hoofdplaatpolder 60, 79, 126, 127, 195,
 196, 209, 214, 216, 217, 220, 221, 222,
 225, 250, 278, 290, 291, 301, 302, 303,
 304, 334, 342, 343, 349, 350, 370, 443,
 476 (IV).
 Hoof- en Molenpolder 81, 138, 140, 195
 (IV).
 't Hoofd, P. J. 101 (I).
 't Hoofd, Pieter Iemans 101 (I).
 Hooft, W. H. J. v. d. 504 (IV).
 Hooge hoeve 304 (II).
 Hooge Kraaijerplaat 140 (III).
 Hooge Plaat (N.Bev.) 56 (I).
 Hooge Plaat (Z.Bev.) 124, 127 (III).
 Hooge Plaat (Z.VI.) 125, 126, 127 (IV).
 Hooge Springenplaten 60, 216, 306 (IV).
 Hooge Zoom 76, 361 (II).
 Hoogelande 60, 300, 318, 333 (III).
 Hoogland van St. Kruispolder 79, 82,
 194, 292 (IV).
 Hooglandpolder 81, 135, 194, 250, 252
 (IV).
 Hoogplaatse Gat (of Kromme Water-
 gang) 125 (IV).
 Hoogstraten, M. van 323, 327 (II).
 Hoonaardpolder zie Oude Hoondertpol-
 der.
 Hoorn, Johan van 149 (II), 169 (IV).
 Hootegem, C. J. van 386 (IV).
 Hootegem, P. F. van 361 (IV).
 Hossfeld, A. 189 (II).
 Houwer 122, 123 (II).
 Houwerpolder (Th.) 48, 111, 123, 138,
 222 (II).

- Houwerpolder (Walch.) 74, 94, 216 (III).
- Hubregtse, J. A. 211, 212 (II), 318 (III).
- Hugopolder 75, 154, 177 (III).
- Hugovliet 244 (IV).
- Hullu, de 97, 275 (IV).
- Hulst 423 (III), 20 e.v. t/m 504 (IV).
- Hulsterambacht 156, 159, 165, 192, 208, 210, 243, 265, 267, 345, 390, 476 (IV).
- Hulsterloo 21, 349, 447 (IV).
- Hulsternieuwlandpolder 81, 154 (IV).
- Hulsterse moeren 141 (IV).
- Hummelincq, C. H. 338 (II).
- Hurgronje, Jacob 109 (IV).
- Huybert, Pieter de 248 (I).
- Huybert, Pieter Antonie de 324 (III).
- Huyssen, Joh. 45 (I), 166 (IV).
- Huyssen, Johan Hiëronymus 169 (IV).
- Huijssen, Margaretha 131 (II).
- Irseke, Boudewijn van 117 (II).
- Indervelde, Frans Symonss. 43, 45, 84 (I).
- Indervelde, Jan Symonss. 43, 45, 46, 84 (I).
- industriemolen(s) 326, 327 (II), 355, 358, 359 (III), 401 (IV).
- Industriewatervoorziening Zeeuwsch-Vlaanderen N.V. 428, 429 (IV).
- Interprovinciale waterschap „De Damespolder” 175, 178 (III).
- Interprovinciale waterschap „De Hogerwaardpolder” 175, 178 (III).
- Interprovinciale waterschap „De Prins Hendrikpolder” 43, 152, 207 (II).
- Internationaal waterschap Greveninge 88 (IV).
- Isabellahaven 379, 447, 450 (IV).
- Isabellakanaal 190, 426 (IV).
- Isabellapolder (ben. Aardenburg) 79, 82, 85, 246, 249, 358 (IV).
- Isenpolder 79, 102, 194 (IV).
- Israël, Pieter 260 (I).
- Jacobapolder 65, 93, 107, 108, 117, 123, 130, 136, 137, 147, 156, 171, 183, 195, 205, 207, 214, 220, 222, 223, 225, 229, 238, 239, 253, 254, 256, 257, 260, 275 (I), 402 (II).
- Jacobpolder 47, 76, 146, 188 (III).
- 't Jagertje 140 (IV).
- Jan Vierloospolder 75, 154, 177 (III).
- Jansen, P. Ph. 392 (II), 228, 229 (III).
- Jansse, Lodewijk 41 (I).
- Janssen, Constant 46 (I).
- Jansz., Cornelis 26, 32 (I).
- Jansz., Simon 26, 32, 38 (I).
- Jansz., Vranck 17, 21 (I).
- Jenny Weyerman, J. W. 352, 422 (III).
- Jeronimuspolder 79, 114, 194, 349 (IV).
- Johanna Mariapolder 48, 138, 139, 293 (II).
- Johannapolder 74, 95, 414 (III).
- Jong, Servaas de 100 (IV).
- Jong Baarzandepolder 79, 108 (IV).
- Jong Breskenspolder 79, 109, 113, 195, 209, 214, 215, 263, 328 (IV).
- Jonge, Bonifacius de 308 (II), 172 (IV).
- Jonge, Cornelis de 308 (II).
- Jonge, Jan Anthonisse de 40 (I).
- Jonge van Ellemeet, Cornelis de 349 (III).
- Jonge van Ellemeet, W. C. de 102 (III).
- Jonge van Ellemeet, W. C. N. de 332 (III).
- Jongepolder 47, 98, 182, 187, 191, 286 (II).
- Jonker Frans(en)gat 40, 386 (III).
- Jongkindspolder zie Geestpolder.
- Jonkvrouw Annapolder 62, 116, 117, 137, 147, 156, 158, 160, 161, 165, 170, 171, 190, 195, 197, 198, 217, 218, 238, 239, 251, 255, 278, 279 (I), 200 (II), 129 (III).
- Jonkvrouwengat (of IJzendijkse Gat) 121, 328, 365, 442 (IV).
- Juliana, Koningin 228, 296 (I), 195 (II), 30, 69, 340, 341, 379, 380, 405 (III), 497 (IV).
- Kaapduinen 24 (III).
- Kaarspolder 76, 117, 176 (III).
- Kabbelaarsbank 263, 401 (II).
- KAD stenen 82 (I), 21 (II), 56 (III), 62 (IV).
- Kakebeeke, J. 146 (III).
- Kakebeeke, J. C. 135, 136 (III).
- Kakebeeke, W. 172, 173 (III).
- Kakebeeke, J. M. 172 (III).
- Kalfsteert 476, 477, 483 (IV).
- Kallo 341 (IV).
- Kaloot, de 47, 146, 275, 284 (III).
- Kamer 123, 126, 131, 171, 357 (II), 148, 155 (III).
- Kamerpolder 75, 148, 176 (III).
- Kampen (of Campen-N.Bev.) 40, 41, 44, 49, 58, 61, 84, 90, 92, 93, 104, 229, 248, 275 (I), 341, 412 (III).
- Kampen (O.Z.VI.) zie Campen.
- Kampense Kreek 245 (I).
- Kampensnieuwland (of Campens Nieuwland) 40, 41, 61, 84, 86, 104, 154, 234, 248, 253, 254, 255, 257 (I).
- Kampensnieuwlandpolder 55, 58, 59, 132, 155, 220, 238, 239, 247 (I).
- Kamperland 58 e.v. t/m 299 (I), 38, 412 (III).
- Kamperlandpolder (Oud Kampenpolder of Nieuw Wissenkerkepolder) 35, 49, 50, 60, 93, 102, 135, 220, 229, 238, 239, 244 (I).
- Kamperlandse toren (of Plompe toren) 50 (I).
- Kanaal door Walcheren 285, 286, 289, 293, 297 (I), 32, 96, 226, 228, 233, 300, 302, 330, 344, 377, 378, 385, 386, 414,

- 418, 424, 429, 430, 431, 432 (III), 329, 428 (IV).
- Kanaal door Zuid-Beveland 43, 170, 172, 243, 270, 312, 350, 372, 391, 396, 397, 407, 419, 424, 427, 428, 429, 431, 432 (III), 329 (IV).
- Kanaal Sluis-Brugge 359, 438, 481, 482, 488, 489, 490 (IV).
- Kanaal Terneuzen-Gent 385, 432 (III), 45, 48, 53, 171, 173, 177, 178, 202, 267, 308, 322, 329, 345, 375, 403, 405, 427, 447, 456, 457, 459, 464, 468, 480, 488, 490, 493, 495, 498, 499 (IV).
- Kanaalpolder (O.Z.VI.) 181, 182, 183, 410 (IV).
- Kanaalpolder (W.Z.VI.) zie Brugsche Vaartpolder.
- Kane, A. D. 48 (I).
- Kaneelpolder 75, 154, 177 (III).
- Kanisvliet Binnenpolder 46, 81, 161, 286, 296 (IV).
- Kanisvliet Buitenpolder 81, 159, 161, 496 (IV).
- Kanisvlietkreek 23, 161, 326, 496 (IV).
- Kanter, Corn. de 215 (I), 59 (II).
- Kanter, J. J. de 403 (III).
- Kanter Philz., J. de 68, 152, 275 (I), 101 (III).
- Kapelle (Sch.) zie Capelle.
- Kapelle-(Biezellinge) 297, 298 (I), 43 e.v. t/m 398 (III).
- Kapellebrug 16, 384, 386, 460 (IV).
- Kapellepolder 81, 165, 172, 194, 253, 280 (IV).
- Kapitale Dam 367 (IV).
- Kapuin(en) hoek 154, 409 (III).
- Karel de Grote 303 (II), 12 (IV).
- Karel de Kale 12 (IV).
- Karel de Stoute 13, 98, 364 (IV).
- Karel V 16, 17, 21, 40, (I), 57, 60, 61, 176, 177, 212, 384 (II), 140, 212, 296, 323, 337, 401 (III), 96, 99, 162, 173, 245, 377, 447, 491 (IV).
- Karelpolder 76, 167, 168, 214, 215, 251 (III).
- Karelse, I. J. 201 (I).
- Karnebeek, H. A. van 432 (III).
- Karnemelkpolder 161 (IV).
- Karnemelkshoek 21 (III).
- Karnemelkslandpolder 45, 136 (II).
- kasseien 235 (I), 460 (IV).
- Kasteelpolder 79, 97, 194, 349 (IV).
- Katerspolder 396 (III).
- Kats (of Cats) 17 e.v. t/m 292 (I), 35, 380, 387, 390 (II), 38, 167, 412 (III).
- Katse Gat 295 (I).
- Katse Kreek zie Kats(ch)e Rak.
- Katse Plaat (of Katsplaat) 94, 115, 120, 209, 213 (I).
- Kats(ch)e Rak (of Catse Rak of Katse Kreek) 73, 74, 93, 162, 177, 180, 227, 228, 241, 279 (I).
- Katse veer 113, 263, 265, 273, 278, 279, 280, 290, 293, 296 (I), 378, 379, 389 (II), 315, 401, 412, 421 (III).
- Katshoek 139, 144, 200 (I).
- Katsplaat zie Katse Plaat.
- Katspolder 55, 56, 57, 58, 59, 78, 94, 155, 158, 161, 162, 214, 234, 238, 239, 247 (I).
- Kattendijke 87, 299 (I), 35 (II), 43 e.v. t/m 391 (III), 152, 166, 169 (IV).
- Kattepolder 74, 78, 112, 216, 217 (III).
- Katwijk 69 (II).
- Kauter, de 403 (IV).
- Keeten 227 (I), 17, 19, 45, 125, 126, 131, 171, 172, 195, 266, 269, 340, 341, 396 (II).
- Keetenisspolder 15, 47 (IV).
- Keetpolder (of Klein St. Jacobspolder) 43, 47, 79, 80, 105, 178, 191 (II).
- Keizer, de 372 (IV).
- Keldermans, A. 317 (II), 337 (III).
- Keldermans, Laureyns 381, 383 (IV).
- Kemp, Pieter 306 (II).
- Kerckepolder 135 (IV).
- Kerkepolder (Th.) 48, 135, 136, 140, 198, 293, 297 (II).
- Kerkepolder (Z.Bev.) 152 (III).
- Kerkwerve 26 e.v. t/m 355 (III).
- Kernenergiecentrale 423 (IV).
- Kesbeke, A. J. M. 388 (IV).
- Kesteloo, H. M. 95 (III).
- Ketting, Catharina 312 (II).
- keur (van Zeeland) 16, 85 (I), 102 (II), 124, 344 (III).
- kiel (of kil) 25, 26 (I), 412 (III), 301 (II).
- Kieldrecht 22, 145, 151, 153, 243, 384, 451 (IV).
- Kieldrechtspolder 144, 145, 265, 341, 447 (IV).
- Kieldrechtsekreek 326 (IV).
- kielspitten 95 (I).
- Kievit(s)polder 81, 135, 314 (IV).
- Kievitpolder 29, 79, 99, 236 (IV).
- kil zie kiel.
- kistdam 130, 161, 162, 258 (I), 208, 225 (II), 197, 217, 314 (III), 248 (IV).
- Kistersinlaag 55, 162, 239 (II).
- Kistersnol 157 (II).
- Klaas van Steelandpolder 48, 108, 113, 117, 139, 198, 201, 202, 268, 291, 297, 298 (II).
- Klaaskinderkerke 30, 167, 303, 352 (II).
- Kleef, Philips van 109, 367 (IV).
- Klein Baarzanepolder 79, 108, 194 (IV).
- Klein Bettewaardpolder (of Sasopolder) 47, 98, 191, 216 (II).
- Klein Beijerenpolder 47, 85 (II).
- Klein Brabant 372 (IV).
- Klein Ferdinanduspolder (of Nieuw Ferdinanduspolder) 81, 157, 195 (IV).

- Klein Lammersvelde 135 (IV).
 Klein St. Jacobspolder zie Keetpolder.
 Klein Bladelingspolder 79, 97, 194 (IV).
 Klein Boompolder 79, 84, 85, 198 (IV).
 Klein Cambronpolder 81, 154, 345 (IV).
 Klein Corneliapolder 79, 104 (IV).
 Kleine Eendragtspolder 81, 170, 311 (IV).
 Klein Henricuspolder (of Annex-Henricuspolder) 79, 105, 334 (IV).
 Klein Hengstdijkpolder 81, 135, 195 (IV).
 Kleine(n) Huijssenspolder 81, 169, 170, 195, 214, 230, 232, 233, 253, 278, 291, 301, 310 (IV).
 Kleine Isabellapolder 81, 165, 194, 268, 450 (IV).
 Kleine Jonkvrouw Benoordenpolder 79, 121 (IV).
 Kleine Jonkvrouw Bezuidenpolder 116 (IV).
 Kleine Kieldrechtspolder 81, 145, 195, 268 (IV).
 Kleine Loodijkpolder 79, 97 (IV).
 Kleine Molenpolder 81, 143, 250, 341, 345 (IV).
 Kleine Muijepolder 45, 123 (II).
 Kleine Oudemanspolder 79, 115, 194 (IV).
 Kleine Paspolder 79, 86 (IV).
 Kleine polder (Walch.) 79 (III).
 Kleine polder (W.Z.VI.) 59, 79, 102, 194 (IV).
 Kleine polder (Z.Bev.) 142 (III).
 Kleine Reinoutspolder 75, 152, 176 (III).
 Kleine St. Albertpolder (of Nieuwe St. Albertpolder of Sas van Gentpolder) 81, 163 (IV).
 Kleine St. Annapolder (of Puijispolder) 79, 99 (IV).
 Kleine Stelpolder 81, 180, 181, 182, 184, 341, 348 (IV).
 Kleine Zevenaarpolder zie Noord Westennrijkpolder.
 Kleine Zoutepolder 79, 119, 195 (IV).
 Kleine Zuiddieepolder 43, 79, 121, 195, 328 (IV).
 Kleverskerke 60 e.v. t/m 414 (III).
 Kloet, W. M. 297 (II).
 kloetelingen 172, 191 (I), 257 (II), 302 (IV).
 Kloetinge 64 e.v. t/m 396 (III).
 Klompe, J. 39, 108, 192 (II).
 Klompegeul 192, 194 (II).
 Kloosternol 57, 167, 263, 353 (II).
 Kloosterzand 128 e.v. t/m 505 (IV).
 Kloot Meyburg, H. van der 320 (III).
 Knapaf 386 (IV).
 Kneulman, Carel 433 (III).
 Knockaert zie Strijdersgatpolder.
 Knol, de 385 (IV).
 Knuitershoek 388 (IV).
 Knuyt, Johan de 45 (I).
 Koewacht 16 e.v. t/m 499 (IV).
 Koezand 243, 256, 257, 258 (IV).
 Kokelaer, Clasina Petronella de 95 (III).
 Kolff, B. 340 (III).
 Kompolder 79, 119, 253, 333, 334, 441 (IV).
 Koning, W. 174 (III).
 Koningin Emmapolder 19, 81, 152, 183, 384, 451 (IV).
 Koningindepolder 79, 124, 183, 187, 267, 328, 353, 442, 480 (IV).
 Koningspolder 47, 76, 145 (III).
 Kon. Mij. De Schelde N.V. 304, 331, 340, 360, 361, 377, 379, 380, 405, 416, 424, 430 (III), 506 (IV).
 Konijnenburg, E. van 432, 433 (III).
 Konijnenschor 57 (IV).
 Kooiman, J. 167 (III).
 Koopman, C. 189 (II).
 Koops, Matthias 50 (III).
 Koppeschaar, W. F. 367 (III).
 Korenpolder 75, 155, 177 (III).
 Korte Hoogland 148 (III).
 Kortgene (of Cortgene of Cortekine) 12 e.v. t/m 297 (I), 378 (II), 405, 412 (III).
 Kortgenepolder 58 (I).
 Kostense, A. P. 367 (IV).
 Koudekerke (Sch.) 87 (I), 28 e.v. t/m 315 (II).
 Koudekerke (Walch.) 30 (I), 30 e.v. t/m 421 (III).
 Koudekerksche inlaag 55 (II).
 Koudenpolder 45, 81, 173, 174, 194, 197, 306, 384, 385, 448 (IV).
 Koudepolder 76, 117, 176 (III).
 Koudorpe zie Coudorpe.
 Kraag, de 389 (IV).
 kraagstukken 171, 180, 184, 189 (I), 164, 267, 270 (II), 188, 275, 282, 289 (III), 190, 298, 301, 305, 306, 310, 313 (IV).
 Kraai, de 386 (IV).
 Kraaiertpolder 46, 412 (III).
 Krabbendijke 35 (II), 64 e.v. t/m 398 (III), 177 (IV).
 Krabbendijksche Vliet zie Hinkelée.
 Krabbengat 12, 14, 17, 35 (II).
 Krabbenhoek 384 (IV).
 Krabbenkreek 19 e.v. t/m 310 (II).
 Krabbenplaat 12, 14, 35 (II).
 Kraey, Abraham 87 (IV).
 Kraeyenspolder (of Burgemeesterspolder) 79, 87, 198 (IV).
 Krakeelpolder 79, 115, 194, 198 (IV).
 Kramer, B. A. 138 (II).
 Kramerspolder 47, 138, 150, 151, 153, 173, 208, 228, 233, 311 (II).
 krammat 18 (I), 271, 290, 296 (II), 305, 320 (IV).
 Krammer 12, 17, 19, 398 (II), 433 (III).
 Kranenburg, F. J. 207 (IV).
 Kreecke 334 (III).
 Kreekrak 364 (II), 170, 242, 243, 375, 390, 417, 427, 429, 432 (III).
 Kreekrakdam 81 (I), 364, 366, 373, 374

- (II), 55, 114, 173, 174, 175, 178, 240, 242, 243, 395, 396, 397, 398, 433 (III).
 Kreekrakpolder 43, 47, 50, 76, 174, 248 (III).
 Kreekraksluis 299 (III).
 Krekepolder 81, 169 (IV).
 Krevrehille 386 (IV).
 Kromme Schor 47, 49 (III).
 Kromme Watergang zie Hoogplaatse Gat.
 Krommenhoeke 59 (III).
 Kroondomein 106, 243, 263 (I), 319 (II), 92, 98 (III), 210, 211, 248, 249, 505 (IV).
 Kruiningen 156, 298 (I), 35, 182, 400, 403 (II), 55 e.v. t/m 423 (III), 464, 468, 477, 478, 484, 485, 486, 504, 506, 509 (IV).
 Kruiningenpolder 43, 76, 156, 157, 158, 160, 165, 177, 178, 183, 213, 218, 222, 223, 225, 226, 251, 324, 419 (III), 486 (IV).
 Kruiningenpolder (Nisse) 76, 156, 177, 308 (III).
 Kruiningenspolder zie Helenapolder.
 Kruisdorp 60, 248, 386 (IV).
 Kruisdijk 370, 420 (IV).
 Kruishoofd 294, 296, 325, 370 (IV).
 Kruispad 386 (IV).
 Kruispolder (O.Z.VI.) 21, 57, 60, 81, 138, 141, 250, 263, 279, 341, 344, 346, 408 (IV).
 (St.) Kruispolder (W.Z.VI.) 79, 114, 194 (IV).
 Kuipers, S. F. 23, 236, 238 (II).
 Kuitaart 140, 141, 248, 385, 386, 398, 433, 467 (IV).
 Kuijper, J. de 22 (III).
 Kuijpers, G. 385, 386 (II).
 Kwaadpaardsgat 157 (IV).
 Kwadendamme 154 (III).
 Kwadentijdpolder 108 (IV).
 Kwakkel, de 389 (IV).
 kwelder(s) 239 (III).
 Kijkduin 16 (II).
 Kijkuit 46, 155, 159, 377, 498 (IV).
 Kijkuitpolder 47, 90, 94, 95, 96, 97, 176, 187, 214 (II).
 Laat de Kanter, W. A. de 153 (III).
 Labrijn Dz., P. 246 (II).
 Lacus 11 (II).
 Lage Kraaijerplaat 140 (III).
 Lage Springerplaten 60 (IV).
 Lalain, Antonie van 137 (III).
 Lambrechts, Joris 226 (I).
 Lambrechtsen 112 (I).
 Lambrechtsen, C. L. M. 313 (III).
 Lambrechtsen, T. A. 394 (III).
 Lammetje, het 386 (IV).
 Lamminsvliet zie Sluis.
 Lampzinspolder 79, 103 (IV).
 Lamsoren 51, 125, 410 (IV).
 Lamswaarde 138, 141, 385, 386, 399 (IV).
 Land van Waes 144, 146, 156, 163 (IV).
 Lange, Sebastiaan de 98 (III).
 Lange Jan 81, 172 (I), 32, 56, 319, 320, (III).
 Lange Nieuwlandpolder 75, 155, 177, 308 (III).
 Langemarepolder 75, 148, 150 (III).
 Langendam 240 (III).
 Langendampolder 81, 141, 142, 195 (IV).
 Langendijk, district 105, 155, 234, 245, 257, 258, 262, 264, 272 (II).
 Langepolder 152 (III).
 Langerakpolder (of Arnemuidsche polder) 74, 96 (III).
 Lantsheer, A. 420 (III).
 Lantsheer, H. F. 113, 303 (III).
 Lapschuursche Gat 39, 85, 87, 265, 333, 358 (IV).
 Lapschuursche Gatpolder 79, 85 (IV).
 Larooy, M. G. 373 (II).
 Laureinenpolder 116, 349 (IV).
 Laurijn, Jeronimus 114, 115, 119, 165, 378 (IV).
 Layeplaat 41, 42, 48, 244 (I).
 Layeplaatpolder 93 (I).
 Lebret, T. 201, 205 (I).
 Lechner, J. 106 (II).
 Ledel, Joseph 15 (IV).
 Leeghwater, Jan Adraenz. 275 (II), 301 (III).
 Leendert Abrahampolder 55 e.v. t/m 261 (I).
 Leendertse, systeem 191, 196 (I), 261, 273 (II), 322 (IV).
 Leenhouts, J. A. 361, 369 (IV).
 Leeuwen, J. J. van 175 (III).
 Leeuwen, J. L. van 361 (IV).
 Leeuwendamme 240 (III).
 Leeuwenkerkepolder (of Calispolder) 135 (III).
 Leguitpolder 48, 136, 140, 198 (II).
 Leiden 123, 280 (I), 294 (II).
 Lek de Clerq, C. van der 105, 306 (II).
 Lek de Clerq, J. F. van der 329 (II).
 Lely, C. 375, 376 (IV).
 Lemmele 79 (III).
 Lemmer 40, 83, 84 (III).
 Lemmerplaat (of Canariënplaat) 91, 92, 94, 386 (III).
 Lennep, Jacob van 275 (I).
 Lenshoek, E. P. 136 (III).
 Lenshoek, W. F. K. 172 (III).
 Leugenaarshoofd 245, 277, 278 (III).
 Lewe van Neijenstein, U. E. 348 (III).
 Lewedorp 347, 348 (III).
 Leijs, J. A. 297 (I).
 Leyspolder 153 (IV).
 Lichtenberg, Aleijd van 325 (III).
 Lidt de Jeude, O. C. A. van 291 (I).
 Liens, Johan 146 (II).

- Liere, J. A. W van 174 (III).
 Lievens, Johannes 102 (I).
 Lievense, L. W. 248, 505, 506 (IV).
 Lievenspolder 81, 170 (IV).
 Lievensz. Jan 305 (II).
 Linge, Johan van der 104 (IV).
 Lippens, Jan Ph. 149 (II).
 Lippens, L. 274 (IV).
 Lippens, Maurice 472, 474 (IV).
 Lippens, Philippe F. 149 (II).
 Lippens, S. F. 170 (IV).
 Lippenspolder 81, 86, 162 (IV).
 Lisse, Anthonis Bettez. van der 17, 21 (I).
 Lockefeer, W. L. A. 359 (IV).
 Lodewijk de Vrome 12 (IV).
 Lodewijk Napoleon, Koning 134 (III).
 Lodder, Cornelis Pieterss. 95 (I).
 Lodewijkspolder zie Wilhelminapolder (Z.Bev.).
 Lodijke 381 (II).
 Lokkersnol 157 (II).
 Lombaard, P. 294 (IV).
 Loo, Jacques van 97 (IV).
 Loodijk 211, 334 (III).
 Loof, Willem 77 (II).
 Looperscapelle 30, 316 (II).
 Looyve 40, 46, 118 (III).
 Looze, A. de 174 (IV).
 Loopezolder 81, 174, 175, 341 (IV).
 Lorié, J. 20 (IV).
 Louisapolder 81, 151, 152, 180, 384, 451 (IV).
 Louisepolder (of Loyvepolder) 76, 156, 177 (III).
 Lovenpolder 81, 173, 187, 190, 194, 225, 279, 306, 341, 384 (IV).
 Loyvepolder zie Louisepolder.
 Luisterkreek 208 (II).
 Lusingh Tonckens, G. F. 38 (II).
 Luntershoek 154, 155, 159, 352, 388, 447, 450, 488, 498, 499 (IV).
 Lussanet de la Sablonière, H. de 320 (III), 383 (IV).
 Lutiano, Frederik de 147, 152 (III).
 Lutianopolder 152 (III).
 Lijnden, R. W. Baron van 155 (IV).
 Lijndenshoofd 264 (III).
 Lijsbettepolder 79, 96, 193 (IV).
- Maagd van Gent 116, 364 (IV).
 Maagspolder 76, 165, 314 (III).
 Maalstede 348, 390 (III).
 Maarlandpolder 47, 89, 177, 182, 187, 191, 286 (II).
 Maas, C. J. 376 (II).
 Maatschappij — de Schelde — 281 (III).
 Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen Rhoon, Pendrecht en Kortgene 86 (I).
 Maatschappij tot Gasvoorziening Midden-den-Zeeland N.V. (G.M.Z.) 365 (III).
- Maele, Pieter van de 19 (IV).
 Maelstede, Jan van der 131 (III).
 Maerlant, Jacob van 49 (IV).
 Magdalenapolder 79, 109, 197, 225, 306, 333, 441 (IV).
 Magdalenapolder (W.Z.VI. Biervliet) 79, 122 (IV).
 Magielse, A. 305 (IV).
 Magrette 377 (IV).
 Maillarts, Pieter 93 (III).
 Maire 167 (III).
 Mairepolder 76, 166, 167, 214, 314 (III).
 Malland 142 (II).
 Malland, Hugo van 113 (II).
 Malsem, Otto van 177 (II).
 Man, J. C. de 302, 303, 304 (II), 318 (III).
 Maneschijnpolder 79, 87, 198 (IV).
 Manteau van Dalem, Pieter 104 (IV).
 Manteaupolder 79, 104, 122, 276 (IV).
 Manteling, de 29 (III).
 Mareland 82, 83 (II).
 Marevliet zie Geule.
 Margarethapolder (Th.) 45, 48, 123, 125, 131, 132, 140, 171, 198, 201, 227, 237, 293, 357 (II).
 Margarethapolder (O.Z.VI.) 45, 81, 169, 170, 171, 195, 210, 214, 229, 230, 232, 233, 278, 291, 301, 310, 451, 493 (IV).
 Margret 388 (IV).
 Margriet, Prinses 358 (IV).
 Margueritepolder 79, 114, 194 (IV).
 Maria- (of St. Nicolaasabdij) 319, 320 (III).
 Mariapolder (N.Bev.) 61, 63, 137, 198, 215, 216, 234, 238, 239, 244, 252, 254, 259 (I).
 Mariapolder (O.Z.VI.) 81, 135, 248, 385, 397 (IV).
 Mariapolder (Th.) 48, 122, 140, 198, 222, 293 (II).
 Mariapolder (W.Z.VI. Biervliet) 79, 119, (IV).
 Mariapolder (W.Z.VI. Sluis) 79, 86, 441 (IV).
 Mariekerke 60, 62, 321 (III).
 Marinisen, Mattheus 57 (I).
 Markusse, A. 284 (I).
 Marlemontsche Plaat 57 (IV).
 Marolleput 275, 370 440 (IV).
 Martini, Hendrik Bernard 28 (III).
 Mascolijn, Adriaen 57 (I).
 Mastgat 17, 19, 36, 237, 266, 293, 304, 340, 341, 396 (II).
 Matenese, Johan van 29 (I).
 Mattemburgh Pieter uyt 38, 41 (I).
 Mauregnault, Caspar de 161 (IV).
 Mauregnault, Henriëtte Margaretha de 149 (II).
 Mauregnault, Johan Frederik de 153 (III).
 Mauregnault, Margaretha de 169 (IV).

- Maurits, Prins 43, 50 (I), 116, 317 (II),
 91, 92, 137, 246, 377 (III), 42, 45, 46,
 84, 104, 160, 165, 191, 265, 350, 361,
 362, 363, 377, 378, 381, 385, 388, 442,
 448 (IV).
 Mauritsfort 385, 446, 448 (IV).
 Mauritspolder 79, 104, 106, 363, 442
 (IV).
 Mazieres, Pieter 447 (IV).
 Mechelen, Margaretha van 50 (I).
 meekrap 112 (I), 327, 328, 329, 352 (II),
 351 (III), 54, 352 380, 396, 397 (IV).
 meelblok (of middelblok) 37 (I).
 Meer, K. van der 178 (III).
 Meere 211 (III).
 Meerkamp van Embden, A. 110 (III).
 Melaniapolder zie Nieuwe polder bij Sas
 van Gent.
 Meliskerke 60, 62, 77, 300, 343, 356 (III).
 Melopolder 81, 143, 250, 268, 341, 346,
 384, 453, 462 (IV).
 Mes, A. J. J. 207 (IV).
 Mettenijpolder 79, 96, 194, 327 (IV).
 Meulenaere, Claes de 96 (IV).
 Meulenaere, Pieter de 96 (IV).
 Meijer, C. M. 326 (II).
 Meijer, Jan de 320 (III).
 Meijners, G. F. 332 (III).
 Mezger, J. G. 343 (III).
 Michielss., Jan Willem 24 (I).
 middelblok zie meelblok.
 Middelburg, 15, 16, 17, 26, 47, 68, 81, 83,
 91, 101, 114, 155, 172, 210, 225, 230,
 260, 264, 265, 268, 278 (I), 32, 85, 95,
 104, 139, 187, 189, 209, 306, 366, 378,
 379, 389 (II), 11 e.v. t/m 432 (III),
 16, 100, 158, 182, 183, 191, 291, 322,
 347, 354, 420, 430, 433, 463, 470, 472,
 505 (IV).
 Middelburgschepolder (Walch.) 74, 83,
 84, 85, 93, 95, 344, 413 (III).
 Middelburgschepolder (W.Z.VI.) 79, 85,
 198 (IV).
 Middelburgse Stoomvaartmaatschappij
 194 (I).
 Middelderdendeel 12, 13, 17 (I).
 Middelgat 55, 288 (III), 313 (IV).
 Middelhoekpolder zie Oude Hoondert-
 polder.
 Middellandpolder 48, 132, 133, 139, 291,
 292, 294, 312 (II).
 Middelplaat (Veerse Meer) 115, 151 (I),
 263, 401 (II), 38, 41, 55 (III).
 Middelplaat (Westerschelde) 55 (III),
 238, 239, 421, 422, 423 (IV).
 Middelzwakepolder 76, 156, 177, 307
 (III).
 Middenschouwen 38, 336, 355 (II).
 Mierop, Cornelis van 29 (I).
 Milborn, L. 264 (II).
 Milliano, Triphon de 351 (IV).
 Minneboo, J. A. 278 (I), 13 (II).
 Mispadpolder 81, 138, 140, 142, 195
 (IV).
 Moens, Hans 95 (I).
 Moerbekepolder 81, 162, 163 (IV).
 Moere 390 (IV).
 Moermond 305, 306, 344 (II).
 moernering 210 (I), 90, 113, 236 (II),
 41, 127, 262, 300 (III), 401, 402 (IV).
 Moershoofd 358 (IV).
 Moerspuipolder 46, 81, 163, 198 (IV).
 Moerspuische Watergang 163, 331 (IV).
 Moeyes, R. H. 206 (I).
 Moggershil 41, 304 (II).
 Moggershilpolder 45, 48, 123, 125, 140,
 170, 171, 172, 197, 198, 201, 293, 304
 (II).
 Molenhoek 138, 386, 388 (IV).
 Molenkreek 43, 331 (IV).
 Molenplaat 55 (III).
 Molenpolder (O.Z.VI.) 189 (I), 81, 135,
 196, 236, 250, 263, 313, 332 (IV).
 Molenpolder (Th.) 43, 48, 122, 139, 198,
 226 (II).
 Molenpolder (Walch. Arnemuiden) 74,
 93, 112, 209 (III).
 Molenpolder (Walch. St. Joosland) 74,
 88 (III).
 Molenpolder (Walch. Vrouwenpolder)
 74, 80, 216, 217 (III).
 Molenpolder (Z. Bev. Baarland) 75, 152,
 176 (III).
 Molenpolder (Z. Bev. Krabbendijke) zie
 Stroodorpepolder.
 Molenpolder (Z. Bev. Yerseke) (of Pop-
 pendijkischepolder) 75, 117, 178, 214,
 251, 312 (III).
 Molentje 364 (IV).
 Mollkot 116, 284, 364 (IV).
 Mollink, A. 385 (II).
 Molthoff, P. J. G. 383, 388 (IV).
 Mondragon, Christoforo de 143 (II),
 240, 242 (III).
 Monier, Joseph 68, 70 (IV).
 Monkado, Franciscus de 47 (IV).
 Monnikenpolder 76, 165, 177, 322 (III).
 Monnikenrede 50, 438 (IV).
 Monster 137, 336 (III).
 Moolenburgh, A. 324, 329 (II).
 Moriaanshoofd 316, 325 (II).
 Mortiere 59, 96 (III).
 Mortierpolder 74, 97, 300, 360 (III).
 Mossel Ee 86 (II).
 Mosselbank 133, 425 (III).
 Mosselbanken, de 52, 407, 434 (IV).
 Mosselhoek 119, 121 (II).
 Mosselkreek 19, 36, 143, 151, 173, 229,
 232, 243, 270, 310, 385 (II).
 Mosselpolder 81, 182, 183, 184, 379,
 410 (IV).
 mosselteelt 335 (II), 55, 114, 348, 354,
 355, 390 (III), 378, 408, 409, 410, 415,
 449 (IV).

- Mosterdpolder zie Groote Henricuspolder.
 Mourik, G. H. van 372 (III).
 Muis 388 (IV).
 Mulert, Geraert 22 (I), 175, 176, 179, 180 (II), 210 (III).
 Mulock, Cornelis Cornelisse 42 (I), 172 (IV).
 Mulock, Vincent Hendriksz. 123 (II).
 Mulock Houwer, D. Q. 338 (II).
 Mulock Houwer, J. E. 172 (III).
 Munaut, André V. 21 (IV).
 Muntendam, P. 426 (IV).
 Munter, Andries de 46 (I).
 Muralt, R. R. L. de 131, 191, 196 (I), 219, 258, 273, 285 (II), 250, 251, 252, 272, 298 (III), 251, 252, 279, 320 (IV).
 Mussert, A. A. 372 (III).
 Muijepolder 48, 123, 140, 198, 201, 237, 244, 272, 293 (II).
- Naeldwijck, Katherina van 93 (II).
 Naerebout, Frans 19 (III).
 Nagtglas, F. 103 (I), 11 (IV).
 Namen, Jan van 87, 102, 172 (IV).
 Namen 57, 264 (IV).
 Namenpolder 143, 192, 264, 265 (IV).
 Napoleon 104, 105 (II), 19, 20, 242, 243, 248, 341, 372, 423 (III), 42, 44, 68, 118, 230, 481, 488 (IV).
 Nassau Domeinarchief 233 (I).
 Nassau, Catharina van 165 (III).
 Nassau, Cornelis van 62, 63 (I).
 Nassau, Johan van 143, 146 (II).
 Nassau, Maria van 26, 28, 29, 40 (I), 309 (II).
 Nassau, Maurits Lodewijk van 62 (I).
 Nassau, Willem Lodewijk van 378 (IV).
 Nasau, Willem Lodewijk van 378 (IV).
 Nat, Pieter, van der 57 (I).
 Nataarspolder 90, 94, 95, 96, 176, 177, 178, 351 (II).
 Nauw van Bath 50, 290 (III), 500, 501 (IV).
 Nebbens, Bastiaan 324 (III).
 Nederlandsche Mij, tot indijking der open aanwassen in de Oosterschelde 171, 173 (III).
 Nederlandse Heide Maatschappij 225 (I), 77 (II).
 Nederlandse Vereniging voor landaanwinning 291 (I).
 Neeltje-Jansplaat 123 (I), 35, 344 (II).
 Nehalennia (tempel) 67, 236, 317, 333 (III), 401 (IV).
 Nes, Dirck Janss, van 111 (I).
 Nicke 142, 150 (II).
 Niemeijer, E. 380 (III).
 Nieuhofpolder 125, 263, 348, 477 (IV).
 Nieulantpolder 142 (IV).
 Nieuw(e)-Annex Stavenissepolder 55, 126 (I), 48, 123, 131, 201, 202, 244, 293 (II).
 Nieuw Beosten Blij Bezuidenpolder 81, 158 (IV).
 Nieuw Biervlietsche polder zie Beukelspolder.
 Nieuw-Bommenedepolder 47, 90, 96, 97, 187, 237, 351 (II).
 Nieuw-Borsssele 65 (III).
 Nieuw Eglantierpolder 81, 173, 195 (IV).
 (Nieuw)-Everingepolder (of Everingepolder) 150, 151, 183, 194, 214, 218, 221, 288 (III).
 Nieuw 's Gravenhoekpolder 56, 57, 58, 60, 63, 65, 66, 114, 142, 143, 155, 238, 239, 249, 251, 252 (I).
 Nieuw 's Heer Arendskerkepolder zie Nieuw St. Jooslandpolder.
 Nieuw Hinkelenoordpolder 173 (III).
 Nieuw Kampen 49 (I).
 Nieuw Karnemelkpolder 81, 156, 158 (IV).
 Nieuw Kempenshofstedepolder 48, 123, 126, 140 (II).
 Nieuw Krabbendijkpolder 76, 165, 166, 771 (III).
 Nieuw Landekpolder 75, 120, 177 (III).
 Nieuw Maartensdijkpolder 48, 123, 126, 140 (III).
 Nieuw Namen 16, 23, 47, 145, 146, 292, 349, 384, 461, 475 (IV).
 Nieuw Nataarspolder 47, 96, 97, 102, 351 (II).
 Nieuw Neuzenpolder 370 (III), 45 e.v. t/m 469 (IV).
 Nieuw Noord-Bevelandpolder 42 e.v. t/m 242 (I).
 Nieuw- en St. Joosland 209, 240, 305, 344, 356, 386 (III).
 Nieuw of St. Jooslandpolder zie Rooslandpolder.
 Nieuw Olzendepolder (of Tholseindepolder) 76, 165, 214, 251 (III).
 Nieuw Oranjepolder 92, 95 (III).
 Nieuw Othenepolder 81 e.v. t/m 345 (IV).
 Nieuw Ovezandepolder 75, 150, 155, 176 (III).
 Nieuw Papeschorpolder 81, 177 (IV).
 Nieuw Sabbingepolder 76, 128, 129, 136, 213, 308 (III).
 Nieuw St. Jooslandpolder (of Nieuw 's Heer Arendskerkepolder) 74, 83, 87, 88, 91, 102, 251, 412 (III).
 Nieuw Strijen 31 (II).
 Nieuw Strijenpolder 45, 48, 113, 117, 118, 139, 198, 200, 201, 202, 237 (II).
 Nieuw Vogelschorpolder (of Westdorpepolder) 81, 176, 177, 180 (IV).
 Nieuw Vossemeer (of Nieuw Vosmaar) 12, 32, 309, 371, 375 (II).
 Nieuw(e) Vreelandpolder 75, 154, 176 (III).

- Nieuw Vrijberghepolder 48, 137, 140, 198 (II).
 Nieuw Westenrijkpolder 81, 174, 352 (IV).
 Nieuw Wissekerkepolder zie Kamperlandpolder.
 Nieuw Zevenaer en Koegorspolder 81, 173, 195 (IV).
 Nieuwdorp 100, 188, 347, 348, 370, 371, 388, 392 (III).
 Nieuwe Grauwepolder 143 (IV).
 Nieuwe Groedschepolder (of Oude Yvepolder) 79, 102, 194, 351 (IV).
 Nieuwe Hoondertpolder 75, 154, 176 (III).
 Nieuwe Kamerpolder 75, 118, 177 (III).
 Nieuwe Kieldrechtspolder 81, 146, 384 (IV).
 Nieuwe Koegorspolder 81, 173 (IV).
 Nieuwe Kraaijertpolder 76, 142 (III).
 Nieuwe Molen 386 (IV).
 Nieuwe Oranjepolder 67 (III).
 Nieuwe Passageulepolder 79, 117, 121 (IV).
 Nieuwe polder bij Sas van Gent (of Melaniapolder) 81, 178 (IV).
 Nieuwe polder (of Tweede Sloepolder) 32, 74 (III).
 Nieuwe polder van Dreischor 47, 83, 187 (II).
 Nieuwe polder zie Willem Adriaanpolder.
 Nieuwe St. Albertpolder zie Kleine St. Albertpolder.
 Nieuwe Sloe (of Stellegat) 88 (III).
 Nieuwe Veerpolder 47, 99, 191, 382 (II).
 Nieuwe Waterweg 319 (II), 286 (IV).
 Nieuwe Werf 41 (I).
 Nieuwe West-Kraaijertpolder 76, 142, 145, 177 (III).
 Nieuwe Zuidmoerpolder 48, 123, 131, 198, 201, 293 (II).
 Nieuwehovenpolder 79, 99, 194, 327, 353 (IV).
 Nieuwendijk 223 (I).
 Nieuwerhaven 369 (IV).
 Nieuwerhavenpolder 79, 109, 334 (IV).
 Nieuwerhavensche Gat 100, 105, 108, 109, 275, 276, 326, 327, 480 (IV).
 Nieuwerhavense kanaal 118 (IV).
 Nieuwerkerk en Botland 31 (II).
 Nieuwerkerk(e) (Sch.D.) 26 e.v. t/m 369 (II).
 Nieuwerkerk (W.Z.VI.) 102 (IV).
 Nieuwerkerke (Walch.) 59, 85, 91, 94, 95, 207, 386 (III).
 Nieuwerkerkepolder 74, 85, 87, 91, 95, 216, 218, 414 (III).
 Nieuwerkerksche kreek 102 (IV).
 Nieuwerve 60 (III).
 Nieuweshuis 48 215, 216, 298, 301, 328, 334, 343, 344, 346, 368 (IV).
 Nieuweveldpolder 79, 106, 194 (IV).
 Nieuwerkerke 334 (III).
 Nieuwland 59 e.v. t/m 432 (III).
 Nieuw- en St. Joosland 62, 85, 87, 94 (III).
 Nieuwlande 165, 334 (III).
 Nieuwlandepolder 76, 165, 177, 178, 218, 251, 412 (III).
 Nieuwlandpolder (Th.) 48, 121, 139, 182, 293 (II).
 Nieuwlandpolder (Z. Bev. Ovezande) 76, 155 (III).
 Nieuwlandpolders (Walch.) 81, 93, 96 (III).
 Nieuwlandsche Molen 367, 396 (IV).
 Nieuwvliet 23 e.v. t/m 471 (IV).
 Nispen, Jacob van 108 (IV).
 Nisse 41, 64, 155, 308, 312, 351, 359, 393 (III).
 Nisse, Elisabeth van der 50 (I).
 Nise, Gerard van der 165, 166 (IV).
 Nisse-Stellepolder 75, 155, 177 (III).
 Nobel, Claeys 318 (II).
 Nobel, Pieter 318 (II).
 Nol van Calon 217, 218, 219, 303 (IV).
 Nol van Ossenisse 290, 291, 312, 313 (IV).
 Nol van Ouweleck 66, 67, 120, 122, 171, 259 (I).
 Nolle (Walch.) 264, 271, 279, 280 (III).
 Nolle (W.Z.VI.) 364 (IV).
 Nollebos 30 (III).
 Nollendijk 16, 228, 229, 230, 231, 232, 280 (III).
 Nollehoofd 15, 16, 278, 280 (III).
 Nolleplaat 16, 280 (III).
 Nollestrand 16, 20, 264 (III).
 Noord-Beveland dl. I en 12, 17, 32, 35, 39, 43, 45, 49, 55, 81, 98, 141, 155, 175, 189, 200, 220, 226, 272, 300, 301, 380, 387, 390, 402 (II), 11, 37, 40, 46, 98, 123, 129, 132, 140, 314, 321, 341, 354, 369, 385, 412 (III), 67, 201, 211, 214, 249, 301, 319, 396, 400 (IV).
 Noord-Brabant 81 (I), 11, 12, 19, 35, 36, 366, 374, 378 (II), 43, 55, 69, 166, 175, 180, 242, 367 (III), 417, 424, 430 (IV).
 Noord-Daniëls polder 75, 118, 177 (III).
 Noord-Kraaijertpolder 76, 142, 251, 348, 412 (III).
 Noord-Oord 134 (III).
 Noordbout 59 (II).
 Noorddijk 15 (I).
 Noorddijkpolder 81, 136, 196, 263, 278, 385 (IV).
 Noorder Hoogland 148 (III).
 Noorderdiep 124, 127 (III).
 Noorderhoofd 26 (III).
 Noordernieuwlandpolder (Sch.D.) 47, 77, 79, 80, 105, 178, 187, 191, 280 (II).
 Noordernieuwlandpolder (Walch.) 74, 80, 112 (III).

Noorderrassen 19 (III).
 Noorderslaak zie Slaak.
 Noorderstrand (Sch. D.) 76, 77, 105, 155, 167, 168, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 262, 263, 401 (II), 215 (IV).
 Noorderstrand (Walch.) 264, 267, 299 (III).
 Noordgouwe 31 e.v. t/m 370 (III).
 Noordgouwepolder 47, 86, 88, 89, 97, 176, 177, 179, 187, 191, 213, 285, 289, 290, 369 (II).
 Noordhoek 385 (IV).
 Noordhoek, C. P. 279 (I).
 Noordhofpolder (of Besloten Noortpolder) 81, 135, 248, 332, 397 (IV).
 Noordlandpolder 75, 118, 177 (III).
 Noordoostpolder 299 (I), 396 (II), 284 (III), 189 (IV).
 Noordplaten 17 (II).
 Noordpolder (O.Z.VI. Axel) 81, 172, 199 (IV).
 Noordpolder (O.Z.VI. Terneuzen) 54, 81, 171, 310 (IV).
 Noordpolder (Th.) 48, 133, 139, 198, 292, 294, 298, 304 (II).
 Noordpolder (Z. Bev. Ellewoutsdijk) 75, 148, 176, 218, 221 (III).
 Noordpolder (Z. Bev. Hoedekenskerke) 75, 154, 176 (III).
 Noordstraat 135, 386 (IV).
 Noordwatering (of Vijfambachten) 57, 58, 101, 235, 275, 279, 299, 394 (III).
 Noordwelle 16, 28, 30, 38, 176, 303, 307, 321, 328, 338, 354, 361 (II).
 Noordwestenrijkpolder (of Kleine Zevenaarpolder) 81, 173, 182 (IV).
 Noordwesthoekpolder 79, 108, 194 (IV).
 Noordzakpolder 75, 120, 177 (III).
 Noordzee 19, 81, 116, 278 (I), 12, 49 (II), 37, 40, 67, 73, 226, 245, 333, 405 (III), 11, 31, 214, 256, 263, 286, 333, 439 (IV).
 Nooier, J. M. de 158 (III).
 Nummer Eén 216, 219, 303, 334, 343, 344, 370, 440 (IV).
 Nunnenplaat 162 (II).
 Nijenlandt 211 (III).
 Nijeuwkercke 211 (III).
 Nijs, F. J. de 384 (IV).
 Nijspolder 81, 135, 194, 214, 234, 250, 263, 301, 312, 341, 387 (IV).

 Odijk, Willem Adriaan van 50, 62 (I).
 Odijk, Willem Adriaan II van 64 (I).
 Oesterput 184, 226, 231, 232 (I).
 oesterteelt 335 (II), 55, 114, 283, 348, 354, 355, 390 (III), 54 (IV).
 Oidekenskerke 153 (III).
 Oldenbarnevelt, Johan van 29 (I), 22 (III).
 Oliekot, het 386 (IV).

 Olieslagerspolder 79, 117, 176 (IV).
 ommelooper 96, 97, 102 (IV).
 Omloop van Valkenisse 290 (III).
 Onrust(plaat) 115, 123, 200, 201, 261, 297 (I), 379 (II), 37, 41 (III), 25 (IV).
 Onrustpolder 70 e.v. t/m 297 (I), 402 (II).
 Onze Lieve Vrouwepolder 75, 148, 177 (III).
 Onze Vrouwenpolder zie Oost-Hinkelenpolder.
 Ooltgensplaat 29 (I).
 Oortss., Jan 40 (I).
 Oosdorp, Leendert van 126 (IV).
 Oost, B. J. van 297 (II).
 Oost-Bevelandpolder 94, 147 (I), 76, 132, 133, 135, 177, 183, 189, 190, 192, 203, 251, 275, 282, 353 (III).
 Oost-Bevelant (of Oost-Beveland) 10, 94 (I), 46, 132, 133, 134 (III).
 Oost-Friesland 168 (III).
 Oost-Hinkelenpolder (of Onze Vrouwenpolder) 41 (I), 76, 158, 177, 218 (III).
 Oost Indische Compagnie 89 (II), 29, 101, 338, 384 (III).
 Oost-Nieuwlandpolder 76, 124, 134, 213, 280, 311, 314 (III).
 Oost-Repardt 57, 77, 263 (II).
 Oost- en West-Souburg 60 e.v. t/m 431 (III).
 Oost Vrijberghepolder 48, 137, 140, 198 (II).
 Oost Zeeuwisch-Vlaanderen 93, 189 (I), 406, 409 (III), 16 e.v. t/m 504 (IV).
 Oostburg 219 (II), 252, 423 (III), 11 e.v. t/m 471, 479 (IV).
 Oostburger Ambacht 191 (IV).
 Oostburgsche Brug 43, 275, 372, 439, 440, 479 (IV).
 Oostburgsche polder 105 (IV).
 Oostdijk (O.Z.VI.) 387 (IV).
 Oostdijk (Z.Bev.) 222, 347, 348 (III), 434 (IV).
 Oosten, A. M. van 207 (I).
 Oostende 153 (III).
 Oostenrijk, Albert van 82, 160, 163, 381, 493 (IV).
 Oostenrijk, Isabella van 82, 84, 160, 493 (IV).
 Oostenrijk, Margaretha van 175 (II), 210 (III).
 Oostenrijk, Maximiliaan van 125 (II), 109, 350, 361 (IV).
 Ooster-Striepe 152 (III).
 Ooster-Vierendeel 26, 30 (II).
 Oosterderdendeel 12, 13, 17 (I).
 Oosteren Banpolder 26, 47, 60, 61, 62, 64, 75, 76, 77, 211, 212, 243, 244, 248, 253, 257, 285, 287, 290, 343 (II).

- Oosterguitempolder 75, 118, 177 (III).
Ooster (koopmans)havenhoofd 246, 278 (III).
Oosterland 31 e.v. t/m 393 (II).
Oosterlandpolder (Sch.D.) 47, 85, 180, 181, 187, 220, 244, 289, 308, 362 (II).
Oosterlandpolder (Z.Bev. Heinkenszand) 75, 118, 177 (III).
Oosterlandpolder (Z.Bev. Wolfaartsdijk) 75, 121, 123, 124, 129, 177, 218, 221, 314, 315 (III).
Oosternieuwlandpolder (of Zandijkpolder) 113, 292, 298 (I), 74, 81, 112, 185, 391, 392 (III).
Oosterschelde 38 e.v. t/m 300 (I), 12 e.v. t/m 403 (II), 38 e.v. t/m 433 (III), 11, 27, 183, 264, 322, 401, 505 (IV).
Oosterschelde Polder Maatschappij 171 (III).
Oosterscheldebrug (later Zeelandbrug) 369, 378, 380, 387, 391, 404 (II).
Oosterscheldedam 300 (I), 391, 401, 402 (II), 252 (III).
Oosterscheldepolder 47 (III).
Oosterstein 330 (II).
Oosterzwakpolder 76, 154, 156, 177, 307 (III).
't Oosteynde 37 (I).
Oostgat 26, 37, 280 (III).
Oostkapelle 26 e.v. t/m 420 (III).
Oostkerk 137, 336 (III).
Oostkerke 121, 122, 123, 124, 206, 311, 350, 391 (III).
Oostmanskerke 244 (IV).
Oostpolder (N. Bev.) 59, 62, 126, 158, 160, 161, 162, 217, 218, 238, 239, 242, 246, 250 (I).
Oostpolder (Walch.) zie Dokpolder.
Oostpolder (Z. Bev. 's Heer Arends-kerke) 76, 142 (III).
Oostpolder (of Piermanpolder-Z. Bev. Krabbendijke) 76, 166, 167, 307, 314 (III).
Oostvogelpolder 81, 142, 195, 276 (IV).
Oostwatering (Walch.) 57, 58, 183, 184, 185, 206, 228, 235, 272, 275, 279, 281 (III) 214 (IV).
Oostwatering (Z. Bev.) zie Breeede Watering beosten Yerseke.
opperdijkgraaf 13, 16, 46 (I), 61, 94, 102, 106, 177, 263 (II), 111, (III).
opperdijkgraafschap 103 (II).
opwas(sen) 35, 41, 49, 69, 94, 114, 142, 200, 205, 240, 241, 244, 245 (I), 114, 116, 123, 136, 138, 228 (II), 46, 83, 116, 118, 124, 132, 133, 134, 146, 147, 148, 152, 170, 175, 239, 413 (III), 57, 96, 99, 124, 125, 126, 138, 176, 180, 181, 273, 370, 480 (IV).
Oranjespolder 74, 80, 112 (III).
Oranjeplaat 38, 98, 100 (III).
Oranjepolder (Walch.) 69, 74, 92, 93, 95, 98, 216, 217 (III).
Oranjepolder (W.Z.VI.) 79, 104, 106, 194, 275, 284, 327, 442 (IV).
Oranjepolder (W.Z.VI. Biervliet) 79, 119, 120, 367 (IV).
Oranjezon 27, 28, 29, 216, 366, 367, 368 (III), 430 (IV).
Orizand (of Oresand) 36, 37, 38, 40, 41, 44, 45, 49, 114, 238, 239, 241 (I).
Orizandpolder 37, 38, 40, 41, 42, 114, 115, 241 (I).
Osse, den 178, 179, 210, 263, 283, 284, 289, 353, 393 (II).
Ossedam 57 (II).
Ossehoofd 17, 57, 245, 263, 264 (II).
Ossenisse 225 (II), 21 e.v. t/m 507 (IV).
Otheense Kreek 166, 171, 230, 326, 331, 340 (IV).
Othène 230, 245, 388, 389 (IV).
Otte, J. M. 122 (I).
Ottens 303 (II).
Otto I, keizer 348 (III).
Oud Beoosten Blij Bezuidenpolder 81, 158, 162 (IV).
Oude Bommenedepolder 47, 90, 93, 182, 191, 219, 285, 369 (II).
Oud Breskenspolder (of Groot Breskenspolder) 402 (III), 79, 108, 109, 113, 195, 209, 263, 367, 444 (IV).
Oud Eglantierpolder 81, 172, 280 (IV).
(Oud) Everingepolder (of Coudorpolder) 76, 150, 151 (III).
Oud 's-Gravenhoekpolder (of Plaetpolder) 48, 49, 56, 58, 63, 65, 66, 93, 114, 143, 155, 238, 239, 241, 344 (I).
Oud Kampen 40, 41, 49, 65, 68, 69, 86, 104, 245, 253, 254, 275, 276 (I).
Oude Kampenpolder zie Kamperlandpolder.
Oud Karnemelkpolder 81, 156, 195, 386 (IV).
Oud Kempenhofstedepolder 48, 123, 125, 126, 140, 170, 171, 172, 201, 237, 267, 269, 270, 293 (II).
Oud Kortgenepolder 50, 111, 158, 160, 161, 217, 218, 219, 234, 238, 239, 242, 246, 251 (I).
Oud Krabbendijkepolder 76, 177 (III).
Oud Kijkuitpolder 48, 136, 140, 198, 293 (II).
Oude Nisselpolder 116 (III).
Oud Noord-Bevelandpolder 25 e.v. t/m 242 (I), 146 (II), 160 (IV).
Oud Othenepolder 165 (IV).
Oude Ovezandepolder 75, 147, 148, 177, (III).
Oud-Sabbinge 46, 121, 324, 350, 357 (III).
Oude-Sabbingepolder 87 (I), 75, 121, 122, 177, 218, 221 (III).
Oud St. Jooslandpolder 74, 83, 84, 344, 413 (III).

- Oud Strijnpolder 48, 108, 116, 117, 139, 200 (II).
- Oud Vogelschorpolder (of Zuid-westenrijkpolder) 81, 176, 180 (IV).
- Oud Vossemeer (of Oud Vosmaar) 31 e.v. t/m 378 (II), 433 (III).
- Oud Vossemeerpolder 48, 114, 121, 135, 136, 140, 198, 244, 293, 297 (II).
- Oud Westenrijkpolder 81, 174, 175, 384 (IV).
- Oude Gat 131 (II).
- Oude Gentse Vaart 156 (IV).
- Oude Graauwpolder 81, 142, 195 (IV).
- Oude Groedsche polder 79, 102, 194, 369 (IV).
- Oude Havenpolder (Walch.) 74, 96, 112 (II).
- Oude Havenpolder (of Zoetwaterpolder W.Z.VI.) 79, 106, 334 (IV).
- Oude Hoeve 69, 75, 76, 77, 189, 211, 243, 248, 253, 255, 256, 287, 329 (II).
- Oude Hoofd 314, 315, 316, 319, 501 (IV).
- Oude Hoondertpolder (of Hoonaardpolder of Middelhoekpolder) 75, 154, 176 (III).
- Oude Kaai 384 (IV).
- Oude Kamer 293 (II).
- Oude Kamerpolder 75, 118, 177 (III).
- Oude Kraaijertpolder (of Zelnissepolder) 76, 140, 142 (III).
- Oude Leck 67, 131, 200 (I).
- Oude Middelburgsche havenpolder 74 (III).
- Oude Molen 386 (IV).
- Oude Nieuwlandpolder (Sch.D.) 47, 59 (II).
- Oude Nieuwlandpolder (Z.Be.v. 75, 120, 140, 177 (III)).
- Oude Passageulepolder (noord. dl.) 79, 106, 114, 115, 194, 371 (IV).
- Oude Pasageulepolder (zuid. dl.) 79, 114, 371 (IV).
- Oude Polder (O.Z.VI.) 140, 141, (IV).
- Oude polder (W.Z.VI.) 79, 102, 194 (IV).
- Oude polder van St. Philipsland 47, 146, 149, 150, 153, 207, 208, 211, 228, 229, 322 (II).
- Oude St. Albertpolder zie Grootte St. Albertpolder.
- Oude Stadspolder 79, 119, 441 (IV).
- Oude Stooft 388 (IV).
- Oude Tonge 36 (II).
- Oude Vreelandpolder 75, 154, 176 (III).
- Oude Werf 41 (I).
- Oude Yvepolder zie Nieuwe Groedsche-polder.
- Oude Zevenaarpolder 81, 172, 403 (IV).
- Oude Zuidmoerpolder 48, 123, 126, 140 (II).
- Oudekerke 315 (II).
- Oudeland (Th.) 31, 116 (II).
- Oudeland (Z. Bev.) 349 (III).
- Oudelande (W.Z.VI.) 364 (IV).
- Oudelande (Z. Bev.) 64, 152, 325, 351 (III).
- Oudelandpolder (O.Z.VI.) 81, 138, 140, 195 (IV).
- Oudelandpolder (Th. St. Annaland) 48, 133, 134, 140, 142, 198, 201, 202, 221, 293, 321, 357 (II).
- Oudelandpolder (Th. St. Maartensdijk) 48, 108, 114, 121, 123, 132, 133, 139, 198, 202, 221, 291, 292, 294, 312 (II).
- Oudeland(s)epolder 75, 152, 176 (III).
- Oudelandschepolder (W.Z.VI. Cadzand) 79, 89, 95, 96, 100, 193, 343 (IV).
- Oudemansgat 170 (III).
- Oudemanspolder 371 (IV).
- Oudemenne 370 (IV).
- Oudendijke 316 (II).
- Oudepolder 388 (IV).
- Ouwelandpolder 46, 75, 118, 177 (III).
- Ouweleck 37, 44, 86 (I).
- Ouweleckpolder 49, 56, 58, 65, 66, 67, 114, 120, 142, 143, 155, 169, 215, 238, 239, 245 (I).
- Ouweringhe 334 (III).
- Ouwerkerk 87, 298 (I), 17 e.v. t/m 403 (II).
- Ovaa 263 (III).
- Overdamme 240 (III).
- Overflakkee 12 (II).
- Overloop van Hansweert 313 (IV).
- Overslag 16, 63, 64, 253, 292, 372, 386, 426, 467, 488, 490 (IV).
- Overslagpolder 81, 162, 163, 253 (IV).
- Oversprong van de havenpolder 81, 140, 154, 195 (IV).
- Overvoorde, J. C. 433 (IV).
- Ovezande 64, 83, 95, 137, 148, 150, 155, 156, 306, 351, 357, 369 (III).
- Ovezandsche watergang 150 (III).
- Owens (en Case) 131 (I), 251 (III).
- Paal, De 143, 344, 345, 346, 384, 447, 453, 461, 462, 476 (IV).
- paalhoofd(en) 13, 227 (I), 252 (II), 264, 267, 269, 271, 277, 278, 280, 281, 296 (III), 294, 308 (IV).
- paalworm 64, 191, 206 (I), 252, 264 (II), 269, 270, 288, 405, 431 (III)
- Paans, C. A. 191 (I).
- Paardekooper, A. 214 (II).
- Paardekooper, Leendert Abraham 74 (I).
- Paardenkuip 65, 188, 189 (I).
- Paddepolder zie Peukepolder.
- Pagus Scaldis 11 (II).
- palingbrood (of zouterik) 306, 307 (III).
- Palinxgat 287 (II).
- Palsgravenpolder 45, 79, 80, 81 (II).
- Pannenhuis 364 (IV).
- Papegeule zie Sasse Gat.
- Papenpolder (1e ged.) 85, 198 (IV).

- Papenpolder (2e ged.) 79, 85, 198 (IV).
 Papeschorpolder (oud) 81, 161, 177, 178 (IV).
 Pappotkepolder 151 (III).
 Parasypolder 79, 108, 194 (IV).
 Parker, Wilhelm 240 (I).
 Parochiepolder 79, 103 (IV).
 Pas van Terneuzen 55 (III), 175, 227, 228, 229, 307, 421, 423 (IV).
 Pasman, Ferd. 85 (IV).
 Paspoort, Zacharias 122 (IV).
 Passageule (gebied) 22, 43, 44, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 265, 267, 273, 274, 292, 326, 328, 332, 334, 443, 488 (IV).
 Passluis 388 (IV).
 Pasveersloot 225 (I).
 Paswater 85, 86, 87, 438 (IV).
 Patrijzenhoek 388 (IV).
 Patijn, Johan Cornelis 349 (III).
 Paul, H. 294 (II).
 Paulinapolder 59, 79, 123, 208, 214, 225, 278, 303, 328, 341, 442 (IV).
 Paulushoek 148 (III).
 Pauluspolder 388 (IV).
 Peaux, P. E. 396 (III).
 Perkpolder (of Besloten Noorthofpolder) 81, 135, 196, 210, 235, 314, 348, 434 (IV).
 Perkpolder (Veerhaven) 405, 406, 408, 415 (III), 278 e.v. t/m 506 (IV).
 Perponcher Sedlnitsky, Jacob Arent Baron 136 (III).
 Perponcherpolder 76, 127, 135, 136, 314 (III).
 Perre, Johan Adriaan van de 65 (I), 149 (II).
 Petroleumbol 12, 14 (II).
 Peukepolder (of Paddepolder) 48, 121, 139, 198, 293 (II).
 Philippine 223 (I), 16 e.v. t/m 472 (IV).
 Philippinekanaal 190 (IV).
 Philippinepolder 81, 164, 165, 181, 182, 184, 196, 245, 341, 378, 408 (IV).
 Philips de Goede 352 (II).
 Philips de Schoone 323 (III), 13, 114, 264, 378 (IV).
 Philips II 26 (I), 50, 93, 94, 95, 97, 316, 346, 352, 353, 356, 384 (II), 111, 176, 208, 212, 393 (III), 51, 161, 173, 192, 200, 265, 441 (IV).
 Philips Willem, Prins van Oranje 26, 29, 42, 43 (I), 114 (II).
 Pické 112 (I).
 Piermanpolder zie Oostpolder.
 Piernanskreek (of Pietermanskreek) 166, 167 (III).
 Pierpolder 75, 132, 177 (III).
 Pierssens, Phillippus Petrus Thomas 180 (IV).
 Pierssenspolder 81, 180, 182 (IV).
 Piet, de 38, 69, 120, 127, 136, 311, 312, 313, 314, 315, 325, 336, 354, 388, 392, 424 (III).
 Pietermanskreek zie Piernanskreek.
 Pieters, H. 137 (II), 150 (III).
 Pieterspolder 75, 120, 177 (III).
 Pietersz., Jan Cornelis 122 (II).
 Pikkaart 191 (I), 261, 262 (II).
 Pinkspolder 75, 132, 177 (III).
 Plaat van Baarland 336 (III).
 Plaat van Ossensisse 239 (IV).
 Plaat van Oude Tonge 17, 396, 398, 399 (II).
 plaatval zie val(len).
 Plaet, Jan de 114 (IV).
 Plaetpolder zie Oud 's Gravenhoekpolder.
 Plakkebord 364 (IV).
 Plankendorp 229 (I).
 Plas, Catharina Wilhelmina van der 101 (III).
 Plate 37 (I).
 Platepolder 75, 118, 177 (III).
 Platen van Valkenisse 336 (III), 402 (IV).
 Platluis 358, 467 (IV).
 Plomme toren (N. Bev.) zie Kamperlandse toren.
 Plomme Toren (Sch. D.) 164, 315 (II).
 Plompert 300 (III).
 Plouch, Laurens 40, 41 (I).
 Pluimpot 108, 132 (I), 113 e.v. t/m 394 (II).
 Pluimpotdam 112, 113, 137, 394, 395 (II).
 Pluimpotpolder 48, 122, 139, 198, 293 (II).
 Poel, de 40, 41, 45, 131, 308, 312, 398 (III).
 Poelje, M. J. van 274 (I).
 Poelpolder 81, 164 (IV).
 Polder van Namen 57 (IV).
 Polder Walcheren 13 e.v. t/m 401 (III).
 Polder Zelden Wel 87 (III).
 Polderdijk, F. P. 83, 88, 94, 95 (III).
 Ponte 364 (IV).
 Ponte-avancée 364 (IV).
 pontendam 267, 268, 271 (I).
 Poonhaven 389, 447, 450, 451 (IV).
 Poortambacht (of Quaelambacht) 26, 29, 30, 86, 303 (II).
 Poortvliet 31 e.v. t/m 370 (II).
 Poortvliet- en Mallandpolder 43, 48, 108, 111, 113, 114, 117, 118, 139, 201, 202, 213, 221, 247, 267, 291, 293, 294 (II), 160 (IV).
 Popkensburg 323 (III).
 Poppekerke 60, 235 (III).
 Poppendamme 60, 240, 302 (III).
 Poppendijkschepolder zie Molenpolder (Z. Bev. Yerseke).
 Posthoorn 379, 433 (IV).
 Poucquespolder 165 (IV).
 Pourbus, Pieter 95, 258, 364 (IV).
 Pous, Johanna Maria 139 (II).
 Pous, P. 353 (III).
 Pous, J. W. de 427, 502 (IV).

- Prato, Charles de 359 (III).
 Pree, J. de 389 (IV).
 Priestermeerpolder 48, 113, 114, 137, 139, 201, 222, 294 (II).
 Prins, Willem 158 (III).
 Prins Hendrikpolder 19, 43, 152, 238, 299, 359 (II), 183 (IV).
 Prins Willem Frederik Karelpolder 232 (II).
 Prooiepolder 75, 118, 177 (III).
 Proostpolder 97, 102, 194 (IV).
 Prosperdorp 384 (IV).
 Prosperpolder 81, 151, 152, 198, 384, 451 (IV).
 Provinciale Bibliotheek 83 (I), 57 (III).
 Provinciale Planologische Dienst 120 (I), 343 (II).
 Provinciale Staten 73, 117, 221, 281 (I), 153, 343, 365, 384, 387, 389 (II), 180, 370, 401, 409 (III), 152, 156, 182, 199, 200, 202, 424, 463, 465, 487 (IV).
 Provinciale Stoombootdienst 273, 278 (I), 403, 406 (III), 477, 485, 486 (IV).
 Provinciale Zeeuwse Brug Maatschappij N.V. (P.Z.B.M.) 389, 391 (II).
 Provinciale Zeeuwse Elektriciteits (Energie) Maatschappij N.V. (PZEM) 113, 225 (I), 337, 338 (II), 57, 113, 370, 371, 372, 420, 421 (III), 419, 420, 421, 428, 429 (IV).
 Prumers Jr., Johannes Tobias 147 (III).
 Prunje-bevang 275, 282, 283, 330 (II).
 Puitpolder 48, 121, 139, 293 (II).
 Puylaert, B. C. 163 (IV).
 Puylaert, M. A. B. 163 (IV).
 Puijs, Jan Pietersen 99 (IV).
 Puijzpolder zie Kleine St. Annapolder.
 Puije (of Goesse Diep) 73 (I), 134 (III).
 Pyramide 364, 472 (IV).
- Quaelambacht zie Poortambacht.
 Quarles van Ufford, J. W. 106, 339 (II).
 Quarlespolder 132 (I), 32, 74, 105, 109, 188, 392 (III).
 Queerens (of Domburger Rassen) 37, 267 (III), 25 (IV).
 Quistgeldpolder 151 (III).
 Quistkostpolder 75, 153, 176 (III).
- R.D.M. stenen 62 (IV).
 Raap, De 384 (IV).
 Rademacher, Daniël 91, 95 (III).
 Rammekens (fort) 298 (I), 194, 403 (II), 11 e.v. t/m 384 (III).
 Rammekenshoek 30 (III).
 Rapenburg 154, 387, 388 (IV).
 Rapenburgpolder 74, 87, 88, 91, 209, 216, 251, 412 (III).
 Ratte 388 (IV).
 Rattekaai 388, 391 (III).
 Ravensoordpolder 48, 133, 134, 139, 201, 293, 357 (II).
- Razernijpolder 48, 119, 139, 227, 312 (II).
 reddingsboot Maria Carolina Blankenheym 278 (I), 13 (II), 19 (III).
 reddingsboot President J. V. Wiersma 37 (III).
 redoute(s) 108 (II), 45 (III), 34, 39, 42, 43, 44, 46, 358, 442 (IV).
 Reep 112, 171 (II).
 Reepaert, den 178, 179 (II).
 regressiefbosch 154, 155 (I), 135 (II), 49 (IV).
 Remerswale, Nic. van 97 (IV).
 Reie 481, 489 (IV).
 Reigersberg 114, 135 (II).
 Reigersberg, Maria van 65 (I).
 Reigersberghe, Jan 125 (IV).
 Reigersberg(sche) polder 47, 50, 76, 166, 167, 168, 170, 171, 183, 198, 215, 218, 225, 251, 275, 349, 389, 419 (III).
 Reigersbosch 498 (IV).
 Reigersvliet 39, 51 (IV).
 Reimerswaal 65, 210, 212, 307, 334 (III).
 Reimerswaal, Verdronken land van 20, 122 (I), 17, 49, 172, 267, 381 (II), 55, 69, 114, 168, 198, 240, 322, 326, 334, 433 (III).
 Rekenkamer van Zeeland 42, 47, 64, 67, 91 (I), 59 (II).
 Remouchamps, A. E. 318 (III).
 Renaud, J. G. N. 325 (III).
 Renesse 16 e.v. t/m 361 (II).
 Renesse, Costijn van 325 (III).
 Renesse, Frederik van 147, 325 (III).
 Renesse, Hendrik van 325 (III).
 Renesse, Jan van 306, 318 (II), 325 (III).
 Rennie, John 171 (III).
 rentmeester (van) Beoosten Schelde 22, 41 (I), 31, 60, 61, 62, 95, 122, 175, 179, 306, 307 (II).
 rentmeester (van) Bewesten Schelde 15, 16, 17, 18, 20, 26, 59, 83 (I), 110, 127, 131, 153, 168, 206, 342 (III), 125, 175 (IV).
 Retranchement 122 (I) e.v. t/m 479 (IV).
 Retranchementpolder 79, 95, 194, 363 (IV).
 Retranchementpolder (IJzendijke) 79, 104 (IV).
 Reuser, J. I. M. 386 (IV).
 Reuzenhoek 389 (IV).
 Reygershil 37 (I).
 Reygersberch, Jan Janssen 15, 19, 23, 47, 153, 154 (I), 143, 176, 180 (II), 206, 320 (II).
 Reijnouts, Hugo Lauwensoen 121 (II).
 Richard, Pieter 104 (IV).
 Riedenpolder 81, 156, 195 (IV).
 Riet- en Wulfsdijkpolder 81, 154, 155, 159, 161, 194, 498 (IV).
 Rietse bosschen 349 (III).

- Rikendamme 240 (III).
 Rilland-(Bath) 35 (II), 45 e.v. t/m 418 (III), 286, 349 (IV).
 Ringelaar, Den zie Ryngelaer, Den.
 Ringers, J. A. 313 (III).
 Rip, de 61, 63, 65, 229 (I).
 Rippolder 61, 220, 223, 225, 238, 239, 247, 248, 254, 256 (I).
 Risseeuw, Johannes 261, 262, 263 (IV).
 Risseeuw, J. E. 15 (IV).
 Ritthem 11 e.v. t/m 394 (III).
 Robbemoreelpolder 79, 87, 198 (IV).
 Roeliershoofd 21, 245, 278, 376 (III).
 Roelands, Gillis 149 (II).
 Roelshoek 166, 348, 388, 391 (III).
 Roeselare 244 (IV).
 Roggenplaat 50, 214, 344 (II).
 Rombouts, Pieter 119 (IV).
 Romeinse tijd 107 (I), 317 (III), 12, 354, 357 (IV).
 Rompu, J. van 54 (IV).
 Romijn, J. 196 (II).
 Rondepolder 75, 155, 177 (III).
 Roo, Cr. de 45 (I).
 Roode polder 79, 108, 194 (IV).
 Roode Sluis 387, 490 (IV).
 Roodenhoek 364 (IV).
 Roolandpolder (of Nieuw of St. Joost-landpolder) 48, 114, 140, 198 (II).
 Roompot, de 38, 60, 83, 108, 115, 183, 184, 198, 200, 249, 252, 254, 258, 285, 286 (I), 17, 35, 379 (II), 37, 263, 267 (III).
 Roomutse, Pieter Jan 57 (I).
 Roos, G. P. 87, 108, 489 (IV).
 Rooseboom 142 (II).
 Rooseboom, K. W. F. 385 (II).
 Rose, J. 279 (I).
 Roskam 384 (IV).
 Rosmalen, Theunis 330 (II).
 Rossum, Huijbert van 325 (II).
 Rothuizen, A. 320 (III).
 Rotterdam 82, 229, 230, 264, 265, 268, (I), 32, 232, 263, 306, 318, 337, 342, 348, 352, 370, 375, 385, 391 (II), 14, 15 (III).
 Rottier, A. T. 152 (IV).
 Rottier Jacob 167 (III).
 Roupe van der Voort, J. 385 (II).
 Roversberg 386 (IV).
 Rozenburg 300 (I), 391 (II).
 Rug van Baarland 55 (III).
 Rug van Borssele 139 (III).
 Ruigestoppelen 142 (II).
 Ruischende Gat 387 (IV).
 Ruit(-platen) 115, 200, 201, 220 (I), 38 (III), 25 (IV).
 Rummelen, F. F. F. E. van 168 (II).
 Rummersdijkpolder 81, 135, 195, 250, 252, 340 (IV).
 Rumoirt 36, 100, 101, 142, 143, 150, 151, 152, 153, 228, 229, 238, 264, 301, 364 (II).
 Rust Wat 386, 467 (IV).
 Ruta, L. 37, 43 (I), 140 (III).
 Rutgers van Rozenburg, G. C. D. 113 (III).
 Ruijgrock, Jan 137 (II).
 Ruijter, Michiel Adriaansz. de 21 (III).
 Rijellandt 211 (III).
 Rijkskustverlichting 13, 25 (II).
 Rijkszeewering 275, 277 (III), 291, 301 (IV).
 Ryngelaer, Den (of Den Ringelaar) 44 (I).
 Rijsburg 60 (III).
 Saaftinge 93 (I), 54, 144, 151, 152, 264, 265, 319, 347, 418, 425, 428, 447, 453, 476, 501, 505 (IV).
 Saaftinge, Verdrinken land van 372 (III), 19, 47, 57, 59, 146, 152, 153, 192, 236, 243, 276, 277, 315, 324, 350, 402, 484, 485, 505 (IV).
 Saaftingepolder 81, 146, 176, 198, 341 (IV).
 Sabbinge 121, 122, 123, 206 (III).
 Sabbinge, Cornelis van 122 (III).
 Sabbinge, Willem van 122 (III).
 Sandbergh 476, 478 (IV).
 Sangster, H. 340 (II).
 Santheuvel, O. A. van de 159 (II).
 Sardijngel 37, 55, 280 (III).
 Sas van Gent 92, 352 (III), 16 e.v. t/m 495 (IV).
 Sas van Gentpolder zie Kleine St. Albertpolder.
 Saspolder zie Kleine Bettewaardpolder.
 Sasput 275, 327, 334, 369, 370, 371, 400, 440, 488 (IV).
 Sasse Gat (of Papegeule) 75, 163, 178, 179, 180, 181, 329, 490, 491 (IV).
 Sasse Vaart 491, 493 (IV).
 Saswijk 154, 387 (IV).
 Saxvliet 128, 153, 154 (IV).
 Scaldia 11 (II).
 Scaudee 211 (III).
 Scelveringhe 22, 23, 287 (II).
 Schaapdijk 388 (IV).
 Schaapspolder zie Burenepolder.
 Schaar van Colijnsplaat 83, 189 (I).
 Schaar van Onrust 83, 201 (I).
 Schaar van Renesse 250 (II).
 Schaar van Valkenisse 55, 290, 336 (III).
 Schaar van Waarde 55, 290 (III).
 Schaar van Walsorden 315 (IV).
 Schakerloo 31, 41, 116, 117, 292, 317, 381 (II).
 Schakerloopolder 48, 108, 116, 117, 139, 140, 172, 197, 198, 221, 227, 234, 247, 267, 291, 293, 304, 311, 381 (II), 334 (III).
 Schaleven, Frans 57 (I).
 Schallgallepolder 79, 108, 194 (IV).
 Schapenbout 377 (IV).

- Schapershoek 387 (IV).
 Schaperspolder 81, 135, 137, 195, 253 (IV).
 Scharendijke 17 e.v. t/m 401 (II).
 Scharp, J. 376 (IV).
 Scharrendam 235, 236 (IV).
 Schelde 28, 49, 227, 300 (I), 11, 12, 21 (II), 32, 37 (III), 12 e.v. t/m 500 (IV).
 Schelde-gouw 11 (II).
 Schelde-Rijnverbinding 70, 243, 299, 390, 398, 429, 432, 433 (III), 418 (IV).
 Schelfhouthoek 384 (IV).
 Schellach 60, 300 (III).
 Schelphoek 298 (I), 17 e.v. t/m 403 (II).
 Schenge 73, 279, 289 (1), 37 e.v. t/m 425 (III).
 Schengepolder 289 (I), 46, 76, 100, 129, 136, 137, 311, 312, 325, 392 (III).
 schepen(en) 16, 31, 38, 42, 48, 95, 102 (I), 50, 94, 95, 149 (II), 78, 84, 168, 277, 393 (III), 191, 207 (IV).
 Scherpbier 109, 275, 276, 327, 353, 370, 371, 399, 440 (IV).
 Scherpenisse 87, 208 (I), 31 e.v. t/m 394 (II).
 Scherpenissepolder 45, 48, 108, 140, 170, 197, 198, 213, 221, 227, 267, 291, 304 (II).
 Scheveningen 69, 211 (II).
 Schimmelpenninck van der Oye, A. W. Baron 308 (II).
 Schimmelpenninck van der Oye, F. A. L. C. Baron 324, 326, 330 (II).
 Schipper, A. 361 (IV).
 Schippers, Cent 276, 277 (I).
 Schippers, K. 279 (I).
 Schippers, Krijn Centsz. 267, 271 (I).
 Schönfeld 198, 240, 241 (I).
 Scholder, W. H. 38 (II).
 Schoondijke 102 (I), 15 e.v. t/m 480 (IV).
 Schoone Waardin 11, 12, 13, 185, 203, 217, 301 (III).
 Schoor, Adriaan van der 149 (II).
 Schoorl 69 (II).
 Schore 64, 348 (III).
 Schorer, Daniël 330 (III).
 Schorer, J. W. 149 (II).
 Schorer, T. A. J. W. 486 (IV).
 Schorer, Willem 126, 285 (IV).
 Schorer, W. H. 146 (II).
 Schorer van Souburgen, J. C. 222 (I).
 Schorerpolder 74, 97 (III).
 Schotel, J. 367, 368, 421 (III).
 Schoten, Hendrik van 165, 348 (III).
 Schotse geul zie Strijdersgat.
 Schotsman(plaat) 115, 123, 200, 201, 205, 209 (I), 37, 38, (III), 25 (IV).
 Schouwée 11 (II).
 Schouwen-(Duiveland) 14 e.v. t/m 300 (I), 11 e.v. t/m 402 (II), 19, 25, 28, 29, 37, 64, 101, 234, 235, 250, 311 (III), 27, 29, 67, 200, 201, 214, 215, 301, 319, 320, 341, 396, 400, 430 (IV).
 Schouwenpolder 22 e.v. t/m 402 (II), 114 (III), 150 (IV).
 Schouwerweelsche watergang 120 (III).
 Schouwse Waterleidingmaatschappij 64 (II).
 Schraver, Andries 66, 68, 73 (I), 103, 104, 105, 302 (II), 101, 242, (243) (III).
 Schuddebeurs (O. Z. VI.) 386 (IV).
 Schuddebeurs (Sch. D.) 234, 316, 334, 338, 369 (II).
 Schuit, A. A. 229 (I).
 Schulpkreek 233 (II).
 Scolden 11 (II).
 Scoldia 11 (II).
 Scoudée 158, 334 (III).
 Scouden 11 (II).
 Secundus, Janus, zie Everaerts Johannes.
 Seelheim, F. 210, 211 (I), 233 (II), 291 (IV).
 Ser Arendspolder 81, 135, 194, 250, 252, 340 (IV).
 Ser Lippens, Jan 170, 171 (IV).
 Ser Lippens, Johan 390 (IV).
 Ser Lippenspolder 81, 165, 171, 195, 196, 199, 250, 278, 310, 496 (IV).
 Ser Pauluspolder 81, 141, 195, 340, 402 (IV).
 Serooskerke (Sch. D.) 28, 30, 38, 108, 235, 321, 328, 330, 338, 354, 360, 365 (II).
 Serooskerke (of Alardskerke Walch) 29, 60, 62, 77, 79, 91, 321, 344, 353, 355, 356, 365, 371, 393, 394, 398 (III), 298 (IV).
 Serooskerke, Jacob van 306 (II).
 Serooskerke, Philibert van 180 (II), 342 (III).
 Seydlitz, W. 155, 180 (IV).
 Seydlitzpolder 81, 180 (IV).
 Sibmacher Zijnen, J. A. J. 175 (III).
 Sichuit 116 (III).
 Siereveld, Cornelis 95 (III).
 Sierksma 90, 91 (I), 41 (II).
 Siguïtpolder 75, 121, 153, 176 (III).
 Simonse, Anthonij 149 (II).
 Simonshoek 157 (III).
 Simonskerke 175, 315 (II).
 Simonspolder 157 (III).
 St. Aagtendag 82 (II).
 St. Aldegonde, Marnix van 323 (III).
 St. Andries 386 (IV).
 St. Anna ter Muiden 50, 63, 87, 344, 360, 361, 400, 437, 438, 489 (IV).
 St. Annaland 32 e.v. t/m 393 (II), 347 (III).
 St. Annapolder (O. Z. VI.) 15, 47, 81, 172, 195 (IV).
 St. Annapolder (W. Z. VI.) 79, 119, 370 (IV).

- St. Anthoniepolder (Z. Bev.) 76, 147, 150, 156, 177 (III).
- St. Antoniepolder (O. Z. VI.) 81, 161 (IV).
- St. Audoenus 11 (IV).
- St. Baaf (of St. Bavo) 9 (I), 16, 19, 77, 173, 264, 348 (IV).
- St. Cathalijne 244, 371 (IV).
- St. Catharina 137, 336 (III).
- St. Clemensvloed 153 (I).
- St. Eligius 11 (IV).
- St. Elisabethsvloed 154 (I), 50, 135 (II), 176, 206 (III).
- St. Felix-vloed 18, 19 (I), 93, 175, 207 (II), 137, 206 (III), 103, 245 (IV).
- St. Jacobskerke 315 (II).
- St. Jacobspolder (Sch. D.) 47, 89, 98, 176, 187, 191 (II).
- St. Jacobspolder (Z. Bev.) 48, 59, 151 (III).
- St. Jan in Eremo 244, 371 (IV).
- St. Jan ten Heere 321 (III).
- St. Janskerke 60 (III).
- St. Janspolder 79, 96, 99, 103, 193, 245, 327, 370 (IV).
- St. Jansteen 22 e.v. t/m 499 (IV).
- St. Jansteenpolder 81, 156 (IV).
- St. Jeroenspolder (of Bantampolder) 47, 89, 176, 182, 191, 305 (II).
- St. Joosland 59, 83, 84, 85, 87 (III).
- St. Joostpolder 47, 89, 176, 177 (II).
- St. Jorispolder 79, 96, 97, 114, 193, 194 (IV).
- St. Kruis 23, 42, 63, 72, 82, 84, 114, 280, 292, 357, 358, 395, 467 (IV).
- St. Laurens 60, 62, 323, 344, 356, 365, 371 (III).
- St. Lievenspolder 79, 114, 194 (IV).
- St. Maartensdijk 40, 108 (I), 31 e.v. t/m 394 (II).
- St. Maartensdijkpolder 197, 201, 244, 291, 293, 294, 297 (II).
- St. Maartenspolder zie Slabbekoornpolder.
- St. Margriete 371, 401 (IV).
- St. Margrietpolder 114 (IV).
- St. Michielsdorp 153 (I).
- St. Nicolaas 371, 433 (IV).
- St. Nicolaasabdij zie Maria-abdij.
- St. Philipskerke 11, 143 (II).
- Sint Philipsland 19, 102, 114, 123, 126 (I), 11 e.v. t/m 382 (II), 319, 433 (III), 67, 183, 301, 319, 396, 400, 430 (IV).
- St. Philipspolder 79, 106, 194 (IV).
- St. Pieter 370 (IV).
- St. Pieter, abdij van 16, 19, 77, 82, 100, 128, 138, 173, 348, 361, 370 (IV).
- St. Pieterspolder (O. Z. VI.) 81, 164, 165, 181, 378 (IV).
- St. Pieterspolder (W. Z. VI.) 79, 120, 121, 122, 276, 284, 367 (IV).
- St. Pieterspolder (Z. Bev. 's Heer Arendskerke) 75, 118, 165, 177 (III).
- St. Pieterspolder (Z. Bev. Kruiningen) 165, 214 (III).
- Sipkes, C. 27 (III).
- Sis Jansland 31 e.v. t/m 393 (II).
- Sir Janspolder 47, 85, 180, 182, 191, 220, 237, 244, 289 (II).
- Slaak (of Noorderslaak) 92 (I), 17, 19, 100, 138, 143, 152, 153, 173, 229, 231, 232, 302, 385 (II).
- Slaakdam 19, 152, 229, 232, 233, 364, 375 (II), 433 (III).
- Slabbekoornpolder (of St. Maartenspolder Th.) 48, 121, 122, 136, 139, 140, 198 (II).
- Slabbekoornpolder (Z. Bev.) 75, 153, 154, 176 (III).
- Slepeldamme 42, 118, 354, 437, 438 (IV).
- Slepershaven 372, 441 (IV).
- Slicher, J. J. 343 (III).
- Slicher van Bath, A. 332 (III).
- Sliedrecht 194, 297 (I), 138, 232, 400 (II).
- Slikke, J. W. v. d. 325 (II).
- Slikkenburg 372 (IV).
- Slingenberg, M. 426 (IV).
- Sloe, het 123, 183, 208, 271, 285 (I), 104 (II), 11 e.v. t/m 430 (III), 273, 433 (IV).
- Sloedam 81, 291, 296 (I), 32, 38, 55, 91, 102, 105, 109, 170, 217, 218, 240, 243, 244, 380, 395, 396, 397, 413 (III).
- Sloehaven 229 (I), 32, 105, 380 (III).
- Sloev eer 271 (I), 364 (II), 88, 146, 413 (III).
- Slot, T. E. 424 (III).
- Sluis (of Lamminsvliet) 375, 402 (III) e.v. t/m 490 (IV).
- Sluis ter Loe 20, 22 (I).
- Sluische Gat 50 (IV).
- Sluiskil 365 (III), 177 e.v. t/m 500 (IV).
- Sluispolder (O. Z. VI.) 81, 173 (IV).
- Sluispolder (Th.) 48, 139, 291 (II).
- Sluisse Havenpolder 51, 79, 87 (IV).
- Slijkplaat 370 (IV).
- Smaalzjipolder 48, 113, 122, 139, 198 (II).
- Smallegange 59, 91, 111, 227, 228, 241 (I), 353, 375 (II), 25, 29, 66, 321, 325, 330 (III).
- Smallegange, Adriaan van 62 (I).
- Smallegangepolder zie Adriaanpolder.
- smalstad 12, 103, 228 (I), 319 (II), 25 (III).
- Smidsschorrepolder 81, 177, 195, 496 (IV).
- Smit, Arie 361 (III).
- Smits, J. M. 340 (III).
- Smokkelhoek 157, 289, 290 (III).
- Smijtere, François de 210 (IV).
- Snip, J. G. 387, 390 (II), 175 (III).

Snoodijkpolder (of Verderfpolder) 76, 117, 176 (III).
 Snouck Hurgronjepolder 79, 109, 334 (IV).
 Snijders, N. 457 (IV).
 Soeke zie Hoeke.
 Soelekerke 65, 68, 69, 74, 86, 104, 248, 253, 254, 275 (I).
 Soelekerkepolder 69 e.v. t/m 275 (I).
 Soetaert, Adriaan 124 (III).
 Soetelinkskerke 84 (I).
 Sommelsdijk 42 (I), 12, 41 (II).
 Sonnemaar 31 (II).
 Sonnemaarpolder 176, 178 (II).
 Sonneschijn 85 (II).
 Sonneschijnpolder 45, 85 (II).
 Sonsbeeck, Anna Jacoba van 150 (II).
 Sonsbeek, Willem van 332 (III).
 Sophiapolder (N. Bev.) 66 e.v. t/m 259 (I), 81 (II).
 Sophiapolder (W. Z. VI.) 79, 118, 208, 274, 275, 328, 353 (IV).
 Sorge, F. van 429 (III).
 Souburg zie Oost- en West-Souburg.
 Sparkspolder 81, 172, 195 (IV).
 Speelmansgat 57, 501 (IV).
 Speelmansplaat(platen) 334 (III).
 Speyart van Woerden, E. 11 (IV).
 Spieringgat 98 (III).
 Spieringpolder 50 e.v. t/m 262 (I), 98 (III).
 Spieringschor 68, 69, 74 (I).
 Spindler, Albert 357 (IV).
 Spinnewiel 167, 307 (III).
 Spinola 39 (IV).
 Spitzen, D. G. W. 113 (III).
 Spoorwegmaatschappij Zuid-Beveland N.V. (S.Z.B.) 422 (III).
 Sprenger, J. G. 332 (III).
 Springersdiep 401 (III).
 Spruit, Jacob 325 (II).
 Spui, Het 166, 377, 389, 398 (IV).
 Spuitwijkpolder 85 (II).
 Spijkerplaat 198, 203 (III).
 Staal, W. P. J. 207 (IV).
 Stadspolder 57 e.v. t/m 246 (I).
 Stampershoek 43, 105 (IV).
 Stampershoekpolder 43, 79, 105, 334 (IV).
 Stapele, M. G. van 385 (II).
 Staring, W. C. H. 69 (II).
 Staten van Noord-Beveland 17, 18 (I).
 Staten van Walcheren 111, 208, 277 (III).
 Staten van Zeeland 28 e.v. t/m 289 (I), 59 e.v. t/m 379 (II), 32 e.v. t/m 422 (III), 106 e.v. t/m 184 (IV).
 Statenboom 384 (IV).
 Stationsbuurt 349 (III).
 Stavenisse 87, 126 (I), 32 e.v. t/m 393 (II).
 Stavenissepolder 45, 48, 123, 125, 126, 134, 140, 198, 201, 227, 293, 357 (II), 308 (IV).
 Steeland, Jan van 40 (I).
 Steeland, Philips van 40, 43 (I).
 Steenberg 152 (II).
 Steenen Swaane 59, 308 (II).
 Steengracht, Galenus Dignus 331 (III).
 Steengracht, Jacoba Pieterella 331 (III).
 Steengracht, Johan 331 (III).
 Steengracht, N. 103 (II).
 Steengracht van Duivenvoorde, H. A. 330 (II).
 Steenhoven 371 (IV).
 Steenovens 337, 389 (IV).
 Steenvliet 211, 334 (III).
 stelle(n) 26, 30, 36, 37, 41, 84, 93 (I), 101, 301, 302, 305 (II), 43, 347, 348 (IV).
 Stellegat zie Nieuwe Sloe.
 stellenaar(s) 26, 41, 43, 93 (I), 301, 302 (II), 239, 319 (III), 125, 347 (IV).
 Steldepolder(s) 75, 120, 155, 177 (III).
 Stene, Jan van den 108 (IV).
 Stenepolder 79, 108, 194 (IV).
 Sterre 388 (IV).
 Steur 263 (III).
 Stevendaal, Omar van 347 (IV).
 Stevens, Joh. 21 (IV).
 Stevin, Simon 96 (I).
 Steyn, Jan van der 307 (II).
 Stichting Het Veerse Meer 38 (III).
 Stichting Het Zeeuwse Landschap 120 (I), 23, 51, 52 (IV).
 Stichting Natuurmonument De Beer 120 (I), 38 (III).
 Stinkgat 138 (II).
 Stoke, M. 241 (I).
 Stoofpolder (O. Z. VI.) 81, 138, 140, 195, 402 (IV).
 Stoofpolder (Sch. D.) 47, 100, 101, 187, 264, 265, 329, 348 (II).
 Stoomtram Breskens-Maldegheem (S.B.M.) 471, 473, 474, 475 (IV).
 Stoomtram Walcheren N.V. (later Streekvervoer Walcheren N.V.) 370, 420, 421 (III).
 Stoomvaart Mij. Zeeland 366, 414, 415 (III).
 Stoppeldijk 22 e.v. t/m 420 (IV).
 Stoppeldijkpolder 81, 153, 252, 340, 402, 447 (IV).
 Stoppeldijkse veer 154, 155, 387 (IV).
 Stormezandepolder 75, 116, 117, 176, 184 (III).
 Stormpolder 75, 153, 176 (III).
 Stormvloedwaarschuwingsdienst (S.V. W.D.) 169 (I).
 Stoter, P. 430 (IV).
 Stoute polder (of Zoute polder) 79, 102, 194, 328 (IV).
 Straaten, T. B. v. d. 243 (II).

- strandhoofd(en) 250, 257, 267 (II), 294, 296, 297, 298, 302, 323 (IV).
 Streefkerk 196 (I), 320, 322 (IV).
 Streekvervoer Walcheren N.V. 421 (III).
 Striene 116, 117, 122, 135, 200, 222 (II).
 Stroodorpe (O. Z. VI.) 177, 180, 388 (IV).
 Stroodorpe (Z. Bev.) 167 (III).
 Stroodorpepolder (O. Z. VI.) 81, 177 (IV).
 Stroodorpepolder (of Molenpolder Z. Bev.) 76, 167, 214, 251, 314 (III), 177 (IV).
 Stroodorpshoek 167 (III).
 Stroopuit 364 (IV).
 Strijdersgat (of Schotse geul) 95 (IV).
 Strijdersgatpolder (of Knoekaert) 22, 79, 89, 95, 96, 193, 344 (IV).
 Strijenham 117, 200, 291, 317, 345, 356 (II).
 Stuiver, De 161 (IV).
 Stuivezand 336 (III).
 Stuijvesantpolder 151, 152 (III).
 Suermondt, Willem 132, 134 (III).
 Suikerplaat 55 (III).
 Sundborg, A. 205 (III).
 Suurhoff, J. G. 390 (III).
 Suzannapolder (Th.) 45 e.v. t/m 357 (II).
 Suzannapolder (Sch. D.) 47, 89, 98, 191 (II).
 Suzannapolder (Walch.) 74, 87, 91, 97, 98, 102, 216, 217, 218, 251 (III).
 Suzanna's inlaag 55, 239, 344 (II).
 Swalme, Jacob van der 106 (IV).
 Swalme, Jan van der 121 (IV).
 Swaters, H. D. J. 175 (III).
 Swemer, B. 68, 69 (I).
 Swemer, I. 217 (I).
 Swerver, G. 279 (II).
 Symons, Maerten 46 (I).
 Symonssone, Heynric 14 (I).
- T.N.O. 208, 209, 212 (I), 270 (III).
 Tack 9, 57 (I), 318 (III).
 Tack, Dingenis 326 (II).
 Tak, Adriaan 139, 364 (II).
 Tak, D. A. 353 (III).
 Tak, Servaas 74 (I).
 Tak van Poortvliet, J. P. R. 139 (II), 98, 415 (III).
 Te Wijk 137, 336 (III).
 Teekenburg 348 (III).
 Temmerman, J. F. C. 370 (IV).
 Ten Hamer 244 (IV).
 Tenijs, C. 45 (I).
 Ter Heijde 19 (III).
 Ter Hole 140, 141, 385, 386, 466 (IV).
 Ter Lucht 307 (III).
 Ter Muijden 336 (III).
- Terhofstede 327, 361, 399, 488 (IV).
 Terluchtsche Wiel 307 (III).
 TERNEDEN, L. C. 331 (III).
 Terneuzen 14, 55, 390, 403, 408, 409, 410, 423 (III), 13 e.v. t/m 509 (IV).
 Terschelling 14 (II).
 Ter(e)steijn, Willem Pietersen 106 (IV).
 Tervaten 349 (III).
 Terwoert, A. 424 (III).
 Testers, L. 385 (II).
 Thibaut, Hendrik 117 (IV).
 Thibaut, Johan Willem 332 (III).
 Thibautpolder 79, 115, 116 (IV).
 Thierens, Johan Fred. 159, 162 (IV).
 Tholen 20, 25, 55, 73, 81, 108, 114, 119, 126, 208, 266 (I), 11 e.v. t/m 393 (II), 55, 334, 372, 374, 395, 412, 423 (III), 67, 201, 214, 301, 319, 396, 400, 433 (IV).
 Tholensche Gat 17, 116, 172, 234, 291 (II).
 Thollen 11 (II).
 Tholne 11 (II).
 Tholse(i)nde 165 (III).
 Tholseinde polder zie Nieuw Olzende-polder.
 Thomaes, A. B. 123, 124 (IV).
 Thomaes, C. B. 122, 123 (IV).
 Thomaes, J. 123 (IV).
 Thomaes, J. B. 100 (III).
 Thomaesgeul 124 (IV).
 Thomaespolder 60, 79, 123, 195, 196, 209, 214, 221, 225, 278, 301, 303, 304 (IV).
 Thorbecke, J. R. 271 (I), 75 (II), 60 (III).
 Thijssse, Jac. P. 27 (III), 23 (IV).
 Tichelman, H. J. 385 (II).
 Tideman, B. J. 361 (III).
 Tielen, Jacob 49 (I).
 tiendblok(ken) 242 (I), 26 (II).
 tiendenpaal 16, 19 (IV).
 tiendrecht 16, 175 (IV).
 Tienhonderdpolder 79, 89, 95, 98, 99, 100, 195, 209, 250, 293, 339 (IV).
 Tilburg, Arnoldus van 153 (III).
 Tirion, Isaak 61 (I).
 Tolen 11 (II).
 Tolsende 46 (I), 211, 334 (III).
 Toolne 11 (II).
 Torenkreek 257 (I).
 Torenpolder 59 e.v. t/m 259 (I), 226, 272 (II).
 Total raffinaderij 307 (IV).
 Tragel 371 (IV).
 transgressiefase 15, 154, 155 (I), 58, 98 (II), 24, 57, 262 (III), 49, 240 (IV).
 Trimpe Burger, J. A. 318 (III), 349 (IV).
 Tromp, C. 280 (II).
 Tucher, Lazarus 21 (I), 175 (II), 245 (IV).